

1 PRIEDAS

**PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO
2021–2027 M. PLANO PROJEKTAS**

Projektas

PATVIRTINTA

**PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO 2021–2027 M.
PLANAS**

Turinys

Naudojamos santrumpos	5
1. ĮVADAS	6
1.1. Atliekų tvarkymo teisinis reglamentavimas	7
1.2. Bendrieji duomenys apie Panevėžio rajono savivaldybę	9
2. ESAMOS KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS SITUACIJOS APŽVALGA ..	10
2.1. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimas	10
2.2. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos finansavimas	12
2.2.1. Investicinių projektų įgyvendinimas	13
2.2.2. Komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos	14
2.2.3. „Teršėjas moka“ principo įgyvendinimas	16
2.3. Komunalinių atliekų turėtojai, tvarkymo infrastruktūra	18
2.4. Komunalinių atliekų kiekiai	21
2.4.1. Mišrios komunalinės atliekos	24
2.4.2. Antrinių žaliavų, įskaitant pakuočių atliekas, tvarkymas	26
2.4.3. Biologiškai skaidžių (žaliųjų atliekų, maisto atliekų) tvarkymas	27
2.5. Visuomenės švietimas ir informavimas	28
2.6. Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos esamos situacijos apibendrinimas, stiprybių, silpnybių, grėsmių ir galimybių analizė	29
3. KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO STRATEGIJA 2021-2027 m.....	36
3.1. Komunalinių atliekų susidarymo prognozės 2021-2030 metams	36
3.2. Komunalinių atliekų tvarkymo užduotys iki 2027 m.	39
3.3. Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai	41
3.4. Komunalinių atliekų šrautų tvarkymo ateityje vertinimas	42
3.4.1. Komunalinių atliekų prevencijos ir pakartotinio naudojimo ateityje vertinimas	46
3.4.2. Biologinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas	47
3.4.3. Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų tvarkymo ateityje vertinimas	50
3.4.4. Kitų komunalinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas	51
3.4.5. Po pirminio rūšiavimo likusių mišrių komunalinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas ...	53

3.4.6. Šiukšlinimo mažinimo priemonės.....	53
3.5. Plano įgyvendinimo poveikio įmokų už atliekų tvarkymą dydžiui vertinimas.....	54
4. PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO PRIEMONĖS	55
4.1. Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonių planas 2021-2027 m. ..	55
4.2. Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai.....	68

Lentelės ir paveikslai

1 lentelė. Būstų pasiskirstymas Panevėžio rajono savivaldybėje	10
2 lentelė. PRATC akcininkai ir jų dalys	11
3 lentelė. Komunalinių atliekų surinkimą Panevėžio rajono savivaldybėje vykdančių įmonių sąrašas.....	12
4 lentelė. Sudarytos sutartys su gamintojais ir importuotojais arba joms atstovaujančiomis organizacijomis	12
5 lentelė. Komunalinių atliekų tvarkytojų sąnaudų pasiskirstymas pagal veiklas 2020 m., proc.	15
6 lentelė. Žaliųjų atliekų surinkimo aikštelių išsidėstymas Panevėžio rajono savivaldybėje	18
7 lentelė. Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių Panevėžio rajono bei Panevėžio miesto savivaldybėse (DGASA) infrastruktūros parametrai, 2021 m.	19
8 lentelė. Antrinių žaliavų konteinerių aikštelių infrastruktūra - trūkstamos konteinerių aikštelės	20
9 lentelė. Panevėžio MBA įrenginių charakteristikos.....	21
10 lentelė. Komunalinių atliekų susidarymas vienam gyventojui Panevėžio rajono savivaldybėje; t/metus	22
11 lentelė. Panevėžio regioniniame nepavojingųjų atliekų sąvartyne šalinamų arba į MBA/MA įrenginius priimamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo duomenys 2020 m., procentais	23
12 lentelė. Tvarkomų MBA atliekų pagal frakcijas kiekiai 1 gyventojui kg/metus	23
13 lentelė. Panevėžio MBA tvarkomų MKA kiekiai pagal savivaldybes, t.....	24
14 lentelė. Panevėžio MBA balansas pagal savivaldybės, 2020 m.....	24
15 lentelė. MBA atliekų balansas	25
16 lentelė. Atliekų tvarkymas sąvartyne	26
17 lentelė. Panevėžio rajono savivaldybėje komunalinių atliekų sraute surinkti antrinių žaliavų kiekiai, t	26
18 lentelė. DGASA surenkami atliekų kiekiai, tonos	27
19 lentelė. Sutvarkytų bešeimininkių, nelegaliai pašalintų komunalinių atliekų kiekis, t.....	27
20 lentelė. Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėje surinktų žaliųjų atliekų kiekiai, t.	27
21 lentelė. Valstybinio atliekų tvarkymo plano 2014 – 2020 m. įgyvendinimas Panevėžio rajono savivaldybėje	31
22 lentelė. Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo plano vertinimo kriterijai.....	34
23 lentelė. Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė.....	34
24 lentelė. Komunalinių atliekų susidarymo ir surinkimo per KATS Panevėžio rajono savivaldybėje prognozė, t.....	36
25 lentelė. 2021– 2030 m. laikotarpyje susidarančių ir surenkamų per KATS komunalinių atliekų kiekiai pagal sudėtį, t.	37

26 lentelė. Komunalinių atliekų kiekių ir atskiro surinkimo prognozė Panevėžio rajono savivaldybėje 2022-2027 m., t.	38
27 lentelė. Prognozuojami komunalinių atliekų, mišrių komunalinių atliekų kiekiai ir atskirai surenkamų atliekų kiekiai Panevėžio rajono savivaldybėje 2021-2027 m., tonomis/gyventojui	39
28 lentelė. Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų plane nustatytos komunalinių atliekų tvarkymo užduotys ir planuojamas jų įgyvendinimas Panevėžio rajone	39
29 lentelė. Prognozuojami komunalinių atliekų srautai (vertinant ir juridinių asmenų komunalines atliekas) Panevėžio rajone 2022-2027 m., tonomis	44
30 lentelė. Valstybinių komunalinių atliekų tvarkymo užduočių įgyvendinimas Panevėžio rajone iki 2027 m.	44
31 lentelė. Maisto ir virtuvės atliekų surinkimo konteinerių poreikis ir jau įsigytos ar planuojamos įsigyti 2023 m. maisto ir virtuvės atliekų surinkimo priemonės Panevėžio rajone	49
32 lentelė. Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimo konteinerių poreikis Panevėžio rajone ...	50
33 lentelė. Tekstilės atliekų surinkimo konteinerių poreikis Panevėžio rajone	52
34 lentelė. Panevėžio rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano įgyvendinimo 2021-2027 m. priemonės.	56
35 lentelė. Valstybinio atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plano įgyvendinimo vertinimo kriterijų ir jų siekiamų reikšmių sąrašas	68
1 paveikslas. Gyventojų skaičius Panevėžio rajono savivaldybėje	9
2 paveikslas. Panevėžio rajono savivaldybės gyventojų pasiskirstymas pagal teritoriją (miestas, kaimas) 9	
3 paveikslas. PRATC sąnaudų dinamika 2018 – 2021 m.	16
4 paveikslas. Apmokestinimo būdo - vietinės rinkliavos schema	17
5 paveikslas. Antrinių žaliavų konteinerių aikštelių skaičiaus pokytis Panevėžio rajono savivaldybėje, vnt.	19
6 paveikslas. Gyventojų skaičius, kuriam tenka viena antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelė, vnt.	20
7 paveikslas. Panevėžio rajono savivaldybėje susidariusių komunalinių atliekų kiekis, t.	22
8 paveikslas. Šalinamų po MBA apdorojimo atliekų kiekiai 2016 - 2020 metais pagal savivaldybės	25
9 paveikslas. Gyventojų skaičiaus Panevėžio rajono savivaldybėje kitimo tendencijos, vnt.	36
10 paveikslas. Planuojamos Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo tendencijos pagal atliekų tvarkymo būdus (vertinant ir juridinių asmenų komunalines atliekas) iki 2027 m., tonomis	43
11 paveikslas. Planuojamos Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo tendencijos pagal atliekų tvarkymo būdus (vertinant ir juridinių asmenų komunalines atliekas) iki 2027 m., procentais	43
12 paveikslas. Komunalinių atliekų tvarkymo srautai Panevėžio rajone ir regione, 2027 m.	45

Naudojamos santrumpos

AAA	Aplinkos apsaugos agentūra
AM	Aplinkos ministerija
APVA	Aplinkos projektų valdymo agentūra
ATP	Atliekų tvarkymo planas
AŽ	Antrinės žaliavos
BA	Biologinis apdorojimas
BSA	Biologiškai skaidžios atliekos
DGASA	Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė
EEĮA	Elektros ir elektroninės įrangos atliekos
ENTP	Eksplloatuoti netinkamos transporto priemonės
ES	Europos Sąjunga
GIA	Gamintojų ir importuotojų asociacija
KA	Komunalinės atliekos
KAK	Kietasis atgautasis kuras
KATS	Komunalinių atliekų tvarkymo sistema
LR	Lietuvos Respublika
MA	Mechaninis apdorojimas
MBA	Mechaninis biologinis apdorojimas
MKA	Mišrios komunalinės atliekos
SA	Savivaldybių administracijos
SiGA	Statybos ir griovimo atliekos
SPAV	Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas
TIPK	Taršos integruota prevencija ir kontrolė
PRATC	UAB Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centras
VATP	Valstybinis atliekų tvarkymo 2014–2020 m. planas
VAPTP	Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas
MVA	Maisto ir virtuvės atliekos
ŽA	Žaliosios atliekos
ŽAKA	Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė
USAD	Užstato sistemos administratorius

1. ĮVADAS

Komunalinių atliekų tvarkymo sistema – tai nuolatos besivystanti sistema. Šios sistemos vystymosi sąlygas užtikrina ES direktyvose nustatyti reikalavimai bei Valstybės mastu numatyti uždaviniai, priimti bei patvirtinti *Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plane* ir skirti šiems reikalavimams įgyvendinti. Tokių reikalavimų, uždavinių nustatymas iš dalies užtikrina darnią sistemos plėtrą, tačiau kartu iškelia ir sudėtingus iššūkius atliekų tvarkymo sektorių reguliuojančioms bei šiuos uždavinius įgyvendinančioms organizacijoms. Šios organizacijos susiduria su iškeltų uždavinių įgyvendinimo sudėtingumo bei nuolatos kintančios – dinamiškos teisinės aplinkos keliamomis problemomis.

Siekiant tinkamai suplanuoti Panevėžio rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos plėtrą, išspręsti kylančias problemas bei įgyvendinti ES reglamentuotus uždavinius, kurie patvirtinti *Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plane* (toliau – VAPTP) bei *Panevėžio regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane*, prisitaikyti prie teisinės aplinkos ir užtikrinti tinkamą, tvarų komunalinių atliekų tvarkymą regione, buvo parengtas *Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metais planas*.

Pagrindinis *Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* tikslas – suderinti Panevėžio rajono savivaldybės bei regiono savivaldybių veiksmus, organizuojant savivaldybių komunalinių atliekų tvarkymo sistemas ir steigiant bendrus atliekų naudojimo ar šalinimo įrenginius regione. Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos tolimesnę plėtra numatyta vystyti laikantis atliekų tvarkymo prioritetų, kurių svarbiausias – atliekų prevencija (susidarymo vengimas). Sekantis prioritetas – paruošimo naudoti pakartotinai, atliekų perdirbimo ir naudojimo kitais būdais sprendimų taikymas ir tik blogiausiu atveju, galimas atliekų šalinimas sąvartynuose ir kituose atliekų šalinimo įrenginiuose.

Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane nustatyti atliekų tvarkymo tikslai, užduotys ir uždaviniai jiems įgyvendinti, atitinka VAPTP bei *Panevėžio regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane* nustatytus tikslus ir uždavinius.

Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas pakeičia šiuo metu galiojantį Panevėžio rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planą, patvirtintą 2014 m. gruodžio 22 d. Panevėžio rajono savivaldybės sprendimu Nr. T-246 ir kartu nustato naujas VAPTP numatytų užduočių įgyvendinimui reikalingas priemones bei uždavinius ateinančiam 2021-2027 m. periodui.

Panevėžio rajono savivaldybės prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas parengtas pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. D1-274 patvirtintus Reikalavimus regioniniams ir savivaldybių atliekų tvarkymo planams.

Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano sudėtinės dalys:

- atliekų prevencijos ir tvarkymo būklės analizė;
- atliekų prevencijos ir tvarkymo strategija;
- atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonių planas.

Rengiant planą, buvo naudotasi įvairiais informacijos šaltiniais:

- Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis už 2016 – 2020 (2021) metus;

- PRATC pateiktais ir viešoje erdvėje publikuojamais duomenimis (komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo rodiklių metiniai suvestiniai rodikliai, esami Panevėžio regiono ir Panevėžio rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planai, ir kt.);
- Duomenimis surinktais darbinių vizitų į visas savivaldybes metu.

Plane analizuojami duomenys už 2018–2020 (2021) metus. Atkreiptinas dėmesys, kad iš skirtingų informacijos šaltinių surinkti statistiniai duomenys ne visada sutapo, taip pat net to paties šaltinio, tačiau skirtingų metų informacija labai varijuoja, kas neleidžia daryti vienareikšmiškų išvadų dėl atliekų susidarymo ir tvarkymo tendencijų Panevėžio rajono savivaldybėje. Viena pagrindinių duomenų nepatikimumo priežasčių – nesisteminis skirtingų atliekų srautų priskyrimas komunalinių atliekų srautui. Siekiant išvengti galimo duomenų nepagrįstumo darant prielaidas bei pagrindines išvadas, plane daugiausia buvo remtasi Aplinkos apsaugos agentūros pateiktais duomenimis. Taip pat atkreipiamas dėmesys, kad nuo 2018 metų sausio 1 dienos buvo pakeista atliekų apskaitos tvarka.

Sprendimą dėl *Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* patvirtinimo priima Panevėžio rajono savivaldybės taryba, atsižvelgdama į PRATC, gyventojų ir juridinių asmenų (įstaigų ir organizacijų) siūlymus.

Vadovaujantis LR Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 patvirtintame Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos apraše numatyta tvarka, parengtam *Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano projektui*, buvo atliktas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (SPAV). Visuomenės informavimo procedūros atliktos vadovaujantis 2004 m. rugpjūčio 27 d. Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1 – 455, patvirtintu Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose bei vertinimo subjektų ir Europos Sąjungos valstybių narių informavimo aprašu ir jo 2010 m. gegužės 4 d. Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-357 patvirtintu pakeitimu.

1.1. Atliekų tvarkymo teisinis reglamentavimas

Svarbiausios ES direktyvos, reglamentuojančios komunalinių atliekų tvarkymą:

- 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas;
- 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų;
- 2002 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2150/2002 dėl atliekų su 2010 m. rugsėjo 27 d. pakeitimais;
- 2000 m. gruodžio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2000/76/EB dėl atliekų deginimo;
- 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1013/2006 dėl atliekų vežimo su 2010 m. gegužės 12 d. Komisijos sprendimu 413/2010 padarytais pakeitimais;
- 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų su 2009 m. kovo 11 d. , 2008 m. spalio 22 d. ir 2013 m. vasario 7 d. pakeitimais;
- 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų;
- 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių (ENTP) su 2010 m. vasario 23 d. pakeitimais;

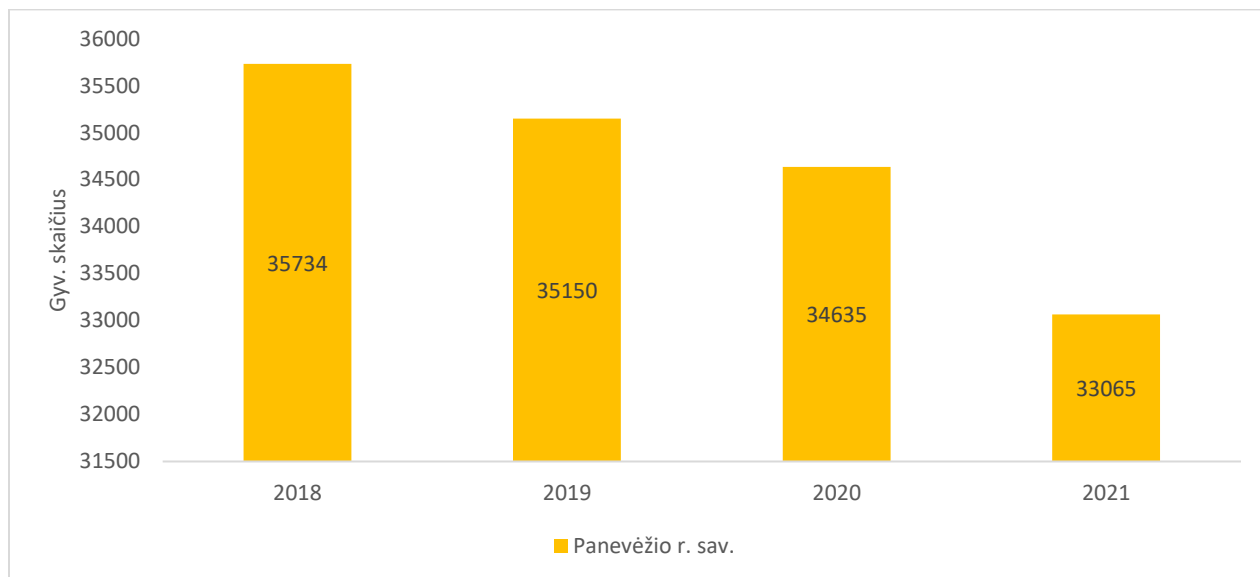
- 2006 m. rugsėjo 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/66/EB dėl baterijų ir akumuliatorių bei baterijų ir akumuliatorių atliekų ir direktyvos 91/157/EEB panaikinimo su 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/103/EB pakeitimais
- 2008 m. sausio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/1/EB dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės;
- 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės).

Nacionaliniai teisės aktai ir kiti dokumentai, kuriais vadovaujantis plėtojamos komunalinių atliekų tvarkymo sistemos ir rengiami bei atnaujinami komunalinių atliekų tvarkymo planai:

- Lietuvos Respublikos Aplinkos apsaugos įstatymas (Žin., 1992, Nr. 5–75);
- Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas (Žin., 1998, Nr. 61-1726; 2002, Nr. 72-3016);
- 2022 m. birželio 1 d. LR Vyriausybės nutarimu Nr. 573 patvirtintas Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planas
- Atliekų tvarkymo taisyklės (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. liepos 14 d. nutarimas Nr. 217 (2011 m. gegužės 3 d. redakcija) (Žin., 1999, Nr. 63-2065; 2011, Nr. 57-2721);
- Nacionalinė darnaus vystymosi strategija (Žin., 2009, Nr. 121-5215);
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029);
- Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija (Žin., 2012, Nr. 80-4149);
- Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymas (1999 m gegužės 13 Nr.VIII-1183);
- Reikalavimai regioniniams ir savivaldybių atliekų tvarkymo planams, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. D1-274;
- Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 (Žin., 2004, Nr. 130-4650; 2011, Nr. 50-2431);
- Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose bei vertinimo subjektų ir Europos Sąjungos valstybių narių informavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. D1-455 (Žin., 2004, Nr. 136-4970; 2010, Nr. 53-2625).
- 2021–2030 metų Nacionalinis pažangos planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“.

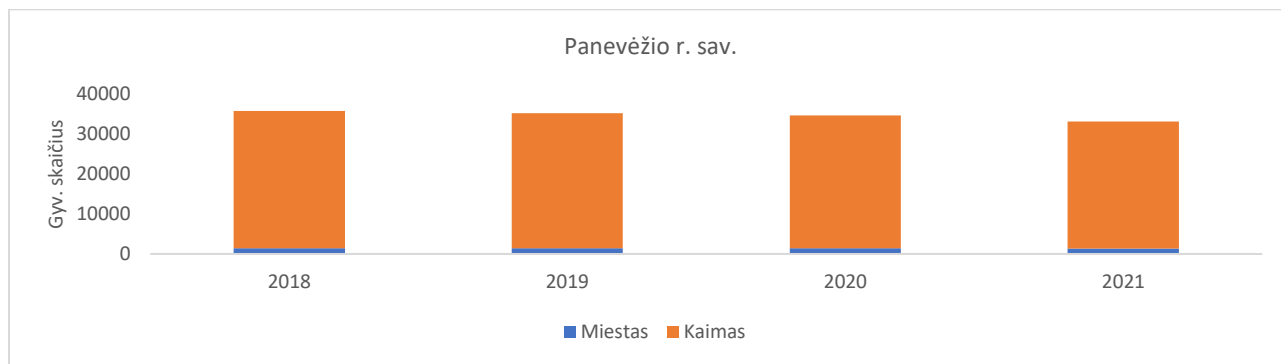
1.2. Bendrieji duomenys apie Panevėžio rajono savivaldybę

Panevėžio rajono savivaldybė – administracinis-teritorinis vienetas Lietuvos centrinėje dalyje. Administracinis centras – Panevėžys, rajono plotas 2 179 km². Remiantis statistiniais duomenimis Panevėžio rajono savivaldybėje 2021 m. pradžioje gyveno 33 tūkst. gyventojų arba 2 tūkst. gyventojų mažiau nei 2018 m. Tai antras pagal gyventojų skaičių rajonas Panevėžio regione (16 proc. visų regiono gyventojų).

1 paveikslas. Gyventojų skaičius Panevėžio rajono savivaldybėje

Statistikos departamento duomenimis Panevėžio rajono savivaldybės didžioji gyventojų dalis gyvena kaimo vietovėse (beveik 95 proc. visų gyventojų).

2 paveikslas. Panevėžio rajono savivaldybės gyventojų pasiskirstymas pagal teritoriją (miestas, kaimas)

Statistikos departamento gyventojų ir būstų surašymo (2021 m.) duomenimis Panevėžio rajono savivaldybėje įregistruota 25 tūkst. tradicinių būstų iš kurių 50 proc. individualūs gyvenamieji namai, ir 25 proc. – butai daugiabučiuose namuose, bei 25 proc. – Sodų paskirties objektų savininkai.

1 lentelė. Būstų pasiskirstymas Panevėžio rajono savivaldybėje

Savivaldybė	Butai daugiabučiame name	Vieno ir dviejų butų gyvenamųjų namų butų savininkai, vnt.	Sodų paskirties objektų savininkai, vnt.
Panevėžio r. sav.	4167	12777	8554

Šaltinis Statistikos departamentas

AAA duomenimis įregistruotų ir veikiančių juridinių subjektų skaičius Panevėžio rajono savivaldybėje sudarė 480.

2. ESAMOS KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS SITUACIJOS APŽVALGA

2.1. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimas

Remiantis Atliekų tvarkymo įstatymo nuostatomis pagrindinę atliekų tvarkymo sistemos organizavimo funkciją atlieka savivaldos institucijos. Jos organizuoja komunalinių atliekų tvarkymo sistemas, būtinai jų teritorijose susidarantiems komunaliniams atliekoms tvarkyti, užtikrina tų sistemų funkcionavimą, organizuoja atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, tvarkymą bei administruoja komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimą.

Savivaldybių komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimas apima komunalinių atliekų surinkimo, išvežimo, rūšiavimo, naudojimo paslaugas visiems savivaldybių teritorijose esantiems komunalinių atliekų turėtojams (fiziniams ir juridiniams asmenims).

Panevėžio rajono savivaldybė atliekų tvarkymo veikloje atlieka šias funkcijas:

- Organizuoja atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, tvarkymą;
- Tvirtina savivaldybių atliekų tvarkymo planus bei taisykles;
- Nustato vietines rinkliavas - įkainius už atliekų tvarkymo paslaugas;
- Paveda komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriui (PRATC) konkurso tvarka parinkti komunalinių atliekų tvarkytojus;
- Paveda PRATC bei kitiems subjektams vykdyti savivaldybei priskirtų komunalinių atliekų tvarkymo funkcijas;
- Kontroliuoja PRATC veiklą;
- Vykdo kitas komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriui (PRATC) nepavestas komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo funkcijas.

Sėkmingam atliekų tvarkymo sistemos organizavimo užtikrinimui Panevėžio rajono savivaldybė parengė ir savivaldybės tarybos 2014 gruodžio 22 sprendimu Nr. T- 246 patvirtino Panevėžio rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014 - 2020 m. planą. Panevėžio rajono savivaldybės *Atliekų tvarkymo taisyklės* patvirtintos 2023 kovo 30 dieną Panevėžio rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T- 64. Atliekų turėtojų skundus ir prašymus dėl komunalinių atliekų tvarkymo sistemos teikiamų paslaugų kokybės nagrinėja Panevėžio rajono savivaldybės teritoriją aptarnaujantis komunalinių atliekų tvarkytojas ir komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriui (PRATC).

Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema apima šių atliekų tvarkymą:

- mišrių (likusių po pirminio rūšiavimo) komunalinių atliekų;
- buityje susidarančių antrinių žaliavų, pakuočių ir pakuočių atliekų;
- buityje susidarančių biologiškai skaidžių atliekų (maisto, žaliųjų ir kt.);
- tekstilės atliekų;
- buityje susidarančių didelių gabaritų atliekų ir naudotų padangų atliekų;
- statybos ir griovimo atliekų;
- buityje susidarančių elektros ir elektroninės įrangos atliekų;
- buityje susidarančių pavojingųjų atliekų;
- gatvių, šaligatvių ir teritorijų valymo sąslavų;
- šiukšlių ir atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma;
- kitų atliekų, kurios išskiriamos pagal poreikį teisės aktais, įskaitant savivaldybės priimtus teisės aktus.

Siekdamos užtikrinti efektyvų atliekų tvarkymo sistemos funkcionavimą, kokybiškų ir prieinamų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimą visiems regiono komunalinių atliekų turėtojams, 2005 m. liepos 1 d. šešios Panevėžio regiono savivaldybės (Panevėžio miesto, Panevėžio rajono, Rokiškio rajono, Biržų rajono, Pasvalio rajono, Kupiškio rajono) jungtinės veiklos sutarties pagrindu įkūrė Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centrą (UAB), toliau – PRATC. Panevėžio rajono savivaldybės pavedimu PRATC yra Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorius, kuris vykdo jam savivaldybės pavestas komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo funkcijas (administruoja vietinę rinkliavą, konkurso tvarka parenka komunalinių atliekų tvarkytojus ir kt.).

2 lentelė. PRATC akcininkai ir jų dalys

Bendrovės akcininkai	Akcinio kapitalo pasiskirstymas, proc.
Biržų r. sav.	11,79
Kupiškio r. sav.	8,17
Panevėžio m. sav.	39,79
Panevėžio r. sav.	14,69
Pasvalio r. sav.	11,61
Rokiškio r. sav.	13,95

Šaltinis: PRATC

PRATC atliekų tvarkymo veikloje atlieka šias funkcijas:

- integruoto ir tinkamo atliekų tvarkymo įrenginių tinklo kūrimas ir eksploatavimas;
- regioninio sąvartyno ir kitų uždarytų sąvartynų priežiūros po uždarymo užtikrinimas;
- atliekų paruošimo panaudojimui, apdorojimo, ir šalinimo užtikrinimas;
- pagalba Regiono savivaldybėms rengiant regioninį ir savivaldybių atliekų tvarkymo planus bei kitus strateginius dokumentus;
- didelio gabarito, statybos ir griovimo atliekų, naudotų padangų, žaliųjų atliekų ir kitų atliekų priėmimas didelio gabarito atliekų surinkimo aikštelėse, žaliųjų atliekų priėmimas žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėse.

Regiono savivaldybių pavedimu PRATC taip pat vykdo visuomenės informavimo apie komunalinių atliekų tvarkymą, regioninę atliekų tvarkymo sistemą bei kitą su atliekų tvarkymu susijusią veiklą (sudaro sutartis

su GIO dėl kai kurių atliekų srautų tvarkymo). Supaprastinta Panevėžio regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizacinė schema pavaizduota 3 paveiksle.

Remiantis *Atliekų tvarkymo įstatymu*, komunalinių atliekų surinkimą savivaldybių teritorijose vykdo įmonės, sudariusios sutartis su vietos savivalda – savivaldybėmis arba savivaldybių kartu įsteigtu komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriumi. Šiuo metu komunalines atliekas surenkančių įmonių sąrašas pateikiamas *3 lentelėje*.

3 lentelė. Komunalinių atliekų surinkimą Panevėžio rajono savivaldybėje vykdančių įmonių sąrašas

Savivaldybė	Atliekų tvarkytojo pavadinimas	Sutarties pasirašymo su savivaldybe data	Sutarties su savivaldybe galiojimo terminas	Tvarkomos atliekos
Panevėžio r. sav.	AB „Panevėžio specialus autotransportas“	2022-10-17	2024-10-17	Biologiškai skaidžios, augalinės kilmės maisto atliekos
	UAB „Ekonovus“	2021-09-07	2023-09-07	Tekstilės atliekos
	UAB „Ekonovus“	2021-05-10	2026-05-10	Popieriaus, stiklo, plastiko atliekos
	UAB „Ekonovus“	2022-08-17	2024-08-17	Didžiosios, SiGA, EEJ, padangų, atliekos, atliekų prie bendro naudojimo konteinerių surinkimas ir sutvarkymas
	UAB „Švaros komanda“	2022-08-17	2027-08-17	Mišrios komunalinės atliekos

Šaltinis: Savivaldybė

Atliekų tvarkymo įstatymas reglamentuoja gamintojų ir importuotojų atsakomybę – pakuočių ir pakuočių atliekų, elektros ir elektroninės įrangos, alyvų, transporto priemonių ir kitų apmokestinamųjų gaminių tvarkymo veiklos, bendradarbiavimo su savivaldybėmis principus.

4 lentelė. Sudarytos sutartys su gamintojais ir importuotojais arba joms atstovaujančiomis organizacijomis

Savivaldybė	Papildančią sistemą diegiantis / įdiegęs juridinis asmuo	Pavadinimas atliekų, kurioms rinkti yra diegiama / įdiegta papildanti sistema	Sutarties pasirašymo data ir jos galiojimo terminas
Panevėžio r. sav.	VšĮ „Elektronikos gamintojų ir importuotojų organizacija“	Elektros ir elektroninė įranga ir jos atliekos	2021, tęsiama
	Asociacija EEPA	Elektros ir elektroninė įranga ir jos atliekos	2021, tęsiama
	Asociacija EEPA	Pavojingos buitinės, elektros ir elektroninė įranga ir jos atliekos	2020, tęsiama

Šaltinis: Savivaldybė

2.2. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos finansavimas

Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos finansavimo poreikis apima Panevėžio regione bei Panevėžio rajono savivaldybės teritorijoje įgyvendinamus atliekų tvarkymo sektoriaus vystymo projektus, atliekų tvarkymo (atliekų surinkimo ir transportavimo, atliekų paruošimo panaudojimui, apdorojimo šalinimo, įmokų administravimo) sąnaudas. Panevėžio rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistema finansuojama iš įvairių šaltinių, – pagrinde iš įmokų už komunalinių atliekų tvarkymą (vietinės rinkliavos), atliekų

turėtojų (juridinių asmenų) įmokų už atliekų tvarkymą regioniniame sąvartyne, savivaldybių lėšų, ES paramos, skolintų lėšų.

2.2.1. Investicinių projektų įgyvendinimas

Investicinių projektų įgyvendinimas – svarbi regioninės ir Panevėžio rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos dalis, kuri leidžia įgyvendinti atliekų tvarkymą reglamentuojančiuose teisės aktuose numatytus uždavinius. Šiuo metu Panevėžio rajono savivaldybė kartu su PRATC įgyvendinami ir neseniai įgyvendinti šie investiciniai projektai:

Projektas „Panevėžio regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra“

Siekiant Panevėžio regione įvykdyti teisės aktų (ES direktyvų, Lietuvos atliekų tvarkymą reglamentuojančių teisės aktų) keliamus atliekų tvarkymo uždavinius, regione 2010 metais pradėtas įgyvendinti projektas „Panevėžio regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra“. 2016 metais įgyvendinus projektą Panevėžio regione buvo įvestas atskiras biologiškai skaidžių atliekų kompostavimas jų susidarymo vietoje Panevėžio regiono kaimo, miestų bei miestelių vietovėse, tam išdalinant gyventojams 8 150 vnt. kompostavimo dėžių. Kitų bendrai surenkamų komunalinių atliekų tvarkymui Dvarininkų kaime esančio regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno teritorijoje buvo pastatyti komunalinių atliekų rūšiavimo ir rūšiavimo metu atskirtų biologiškai skaidžių atliekų apdorojimo įrenginiai, kurie pradėjo veikti 2015 m.

Siekiant Panevėžio regione įvykdyti teisės aktų reikalavimus bei gerinant paslaugų teikimo kokybę, 2017 m. buvo pradėtas įgyvendinti ES struktūrinių fondų finansuojamas projektas **Nr. 05.2.1-APVA-R-008-51-0002 „Panevėžio regiono komunalinių atliekų infrastruktūros plėtra“**. Projekto tikslas - pagerinti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą ir padidinti rūšiuojamojo surinkimo pajėgumus Panevėžio regione, išplečiant komunalinių atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą ir didinant visuomenės sąmoningumą atliekų prevencijos bei tvarkymo srityje. Projekto tikslas atitinka šalies ir regiono strateginių planavimo dokumentų nuostatas ir plėtros tikslus, taip pat atliekų tvarkymo planus.

Projekto tikslo siekiama įgyvendinant uždavinius:

- plėtoti komunalinių atliekų (toliau – KA) rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą Panevėžio regione;
- informuoti visuomenę atliekų prevencijos bei tvarkymo klausimais.

Projekto metu Pasvalio, Panevėžio, Biržų ir Rokiškio rajonų savivaldybių teritorijose įrengtos komunalinių atliekų konteinerių aikštelės, skirtos mišrių KA, antrinių žaliavų, maisto ir tekstilės atliekų surinkimui. Pasvalio ir Rokiškio rajonų savivaldybių teritorijose (Joniškėlyje ir Pandėlyje) įrengtos dvi naujos didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės, Panevėžio regione individualių namų valdų savininkams išdalinta 11 500 vnt. kompostavimo priemonių ir įgyvendinta visuomenės informavimo kampanija (visuomenės informavimas apima tik 3 savivaldybes - Panevėžio r., Pasvalio r, ir Biržų r.). Iš sutaupytų projekto biudžeto lėšų ir papildomo finansavimo Rokiškio rajono ir Panevėžio miesto savivaldybių teritorijose bus įrengtos dvi naujos didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės, Panevėžio regiono veikiančiose DGASA įrengti daiktų mainų punktai, automobilinės svarstyklės, Panevėžio regioninio sąvartyno teritorijoje įrengtas pastatas, skirtas skirtu paruošimui naudoti pakartotinai bei įgyvendintas visas Panevėžio regiono savivaldybes apimantis visuomenės informavimo atliekų prevencijos ir tvarkymo klausimais priemonių planas.

Taip pat PRATC vykdo investicinį projektą **Nr. 05.2.1 – APVA – R –008–51–0004 „Maisto/ virtuvės atliekų apdorojimo pajėgumų sukūrimas Panevėžio regione“**. Projekto tikslas - pagerinti komunalinių

atliekų tvarkymo sistemą Panevėžio regione, o pagrindinis projekto uždavinys - užtikrinti reikiamą infrastruktūrą maisto/virtuvės atliekų apdorojimui Panevėžio regione. Projekto metu vykdomos veiklos:

- PRATC esamos infrastruktūros pritaikymas maisto/ virtuvės atliekų paruošimui perdirbti;
- Gyventojų informavimo kompanijos maisto/ virtuvės atliekų prevencijos ir tvarkymo klausimais įgyvendinimas.

2014 -2020 laikotarpiu PRATC taip pat teikė paraiškas bei gavo finansavimą komunalinių atliekų infrastruktūros plėtrai:

- Paraiška Nr. ATM-AM-TEK01-0001 dėl 151 vnt. 2,5 m³ talpos (±10 proc.) tekstilės konteinerių įsigijimo pagal Panevėžio r., Biržų r., Pasvalio r. ir Rokiškio r. savivaldybių pateiktą konteinerių poreikį;
- Paraiška Nr. ATM-AM-API01-0009 dėl 104 vnt. 1,1 m³ talpos, 9620 vnt. 120 litrų talpos biologiškai skaidžių konteinerių ir 21 800 vnt. 7 ltr. talpos kibirėlių įsigijimo pagal Panevėžio r., Biržų r., Pasvalio r. ir Rokiškio r. savivaldybių pateiktą konteinerių ir talpų poreikį (planuojamas kiekis gali keistis patikslinus savivaldybių poreikius);
- Paraiška Nr. KK-AM-APP01-0009 dėl Panevėžio regiono ir 6 Panevėžio regiono savivaldybių 2021-2027 metų atliekų prevencijos ir tvarkymo planų projektų parengimo.

2.2.2. Komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos

Remiantis galiojančia Atliekų tvarkymo įstatymo redakcija, savivaldybių nustatomo mokesčio už komunalinių atliekų tvarkymą (vietinės rinkliavos ar tarifo) kainodara turi būti paremta proporcingumo, nediskriminavimo, solidarumo ir „teršėjas moka“ principais. Panevėžio regiono savivaldybių įmokų už atliekų tvarkymą kainodaros pagrindą sudaro atliekų tvarkymo sistemos sąnaudos.

Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos sąnaudų dedamosios:

- Komunalinių atliekų surinkimo ir pervežimo iki regioninio sąvartyno ar kitų apdorojimo įrenginių sąnaudos;
- Atskiro komunalinių atliekų surinkimo sąnaudos;
- Komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos (infrastruktūros – DGASA, ŽAKA, ir pan., eksploatacijos ir kt. sąnaudos).
- Komunalinių atliekų surinkimo ir pervežimo iki regioninio sąvartyno ar kitų apdorojimo įrenginių sąnaudos – sąnaudas, kurias patiria atliekas surenkančios ir transportuojančios įmonės, kurias konkurso būdu išrenka savivaldybės arba savivaldybių paskirti Administratoriai.

Žemiau pateiktoje lentelėje pateikiami duomenys apie atliekų tvarkytojų kaštų atliekų tvarkymo veikloje pasiskirstymą 2020 m.

5 lentelė. Komunalinių atliekų tvarkytojų sąnaudų pasiskirstymas pagal veiklas 2020 m., proc.

Savivaldybė	Apmokėjimo už paslaugas savivaldybėje forma (rinkliava, tarifas)	MKA surinkimo ir vežimo, sąnaudos, %	MKA apdorojimo ir šalinimo sąnaudos, %	I MKA patekusių antrinių žaliavų atskyrimo nuo mišrių komunalinių atliekų %	DGASA eksploatavimo sąnaudos, %	Atliekų surinkimo apvažiavimo būdu ir tvarkymo sąnaudos, %	Biologiškai skaidžių atliekų rūšiuojamojo surinkimo ir (ar) tvarkymo sąnaudos, %	Kompostavimo aikštelių eksploatavimo sąnaudos, %	Kitų komunalinių atliekų (maisto atliekų, tekstilės atliekų ir kitų) rūšiuojamojo surinkimo ir (ar) tvarkymo sąnaudos, %	Netinkamų eksploatuoti uždarytų sąvartynų priežiūros po uždarymo sąnaudos, %	Komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros atnaujinimo sąnaudos, %	Visuomenės švietimo ir informavimo sąnaudos, %	Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimo sąnaudos, %
Panevėžio r. sav.	Rinkliava	25,00	48,00	0,00	9,00	0,30	0,00	0,40	4,00	0,20	0,00	0,10	13,00

Šaltinis: Savivaldybės

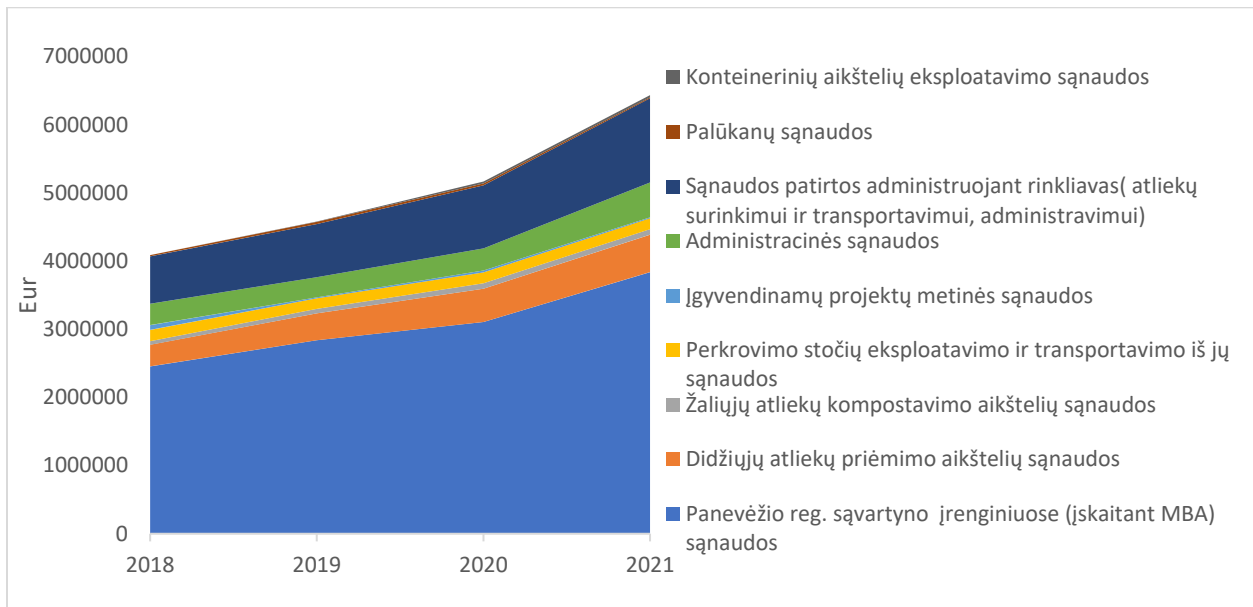
Panevėžio rajono savivaldybėje didžiąją dalį atliekų tvarkymo sąnaudų sudaro atliekų šalinimo sąnaudos, sistemos administravimo sąnaudos sudaro tik apie 13 proc.

PRATC komunalinių atliekų tvarkymo sistemos patiriamas sąnaudas sudaro:

- Atliekų tvarkymo MBA įrenginiuose sąnaudos;
- Šalinimo veiklos sąnaudos - visos su Panevėžio regioninio sąvartyno eksploatavimu susijusios sąnaudos: darbuotojų darbo užmokestis ir su juo susijusios išlaidos, ilgalaikio turto nusidėvėjimas, elektros, vandens ir nuotekų tvarkymo paslaugos, atliekų tvarkymo technikos eksploatacija, degalai, tepalai, technikos remontas, draudimas, kitos eksploatacinės sąnaudos, aplinkos teršimo mokestis sąvartyne šalinamoms atliekoms, sumokamas į valstybės biudžetą, atidėjiniai sąvartyno uždarymui bei priežiūrai po uždarymo;
- Atliekų tvarkymo regioniniame sąvartyne sąnaudos, įskaitant atliekų paruošimo perduoti tolimesniam tvarkymui sąnaudos, atliekų deginimo sąnaudos, įskaitant transportavimo į deginimo įrenginius sąnaudas (sąvartyno įrenginiuose atliekama ir atliekų tvarkymo kitais būdais, nešalinant, veikla);
- Didžiųjų atliekų priėmimo aikštelių sąnaudos – didžiųjų atliekų priėmimo aikštelių eksploatacinės sąnaudos. Šias sąnaudas sudaro darbuotojų darbo užmokestis ir su juo susijusios sąnaudos, surinktų atliekų tvarkymo sąnaudos, įskaitant paruošimo pervežimui ir pervežimo į tvarkymo įrenginius sąnaudas ir pan. sąnaudas, ilgalaikio turto nusidėvėjimas, (kitos eksploatacinės sąnaudos (vanduo, elektra, draudimai, darbo priemonės ir pan.);
- Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelių sąnaudos - aikštelėse dirbančių darbuotojų darbo užmokestis ir su juo susijusios išlaidos, ilgalaikio turto nusidėvėjimas, žaliųjų atliekų kompostavimo sąnaudos (technikos eksploatacija, degalai ir kt.), kitos eksploatacinės sąnaudos (vanduo, elektra, draudimas, darbo priemonės ir kt.);
- Perkrovimo stočių eksploatacinės sąnaudos – presavimo paslaugų, ilgalaikio turto nusidėvėjimo, atliekų iki Panevėžio regioninio sąvartyno transportavimo sąnaudos, kitos eksploatacinės sąnaudos (vanduo, elektra, draudimai, darbo priemonės ir kt.);
- Įgyvendinamų projektų sąnaudos – su projektų įgyvendinimu susijusios sąnaudos;

- PRATC administracinės sąnaudos. Tai sąnaudos, į kurias įtrauktos administracijos darbuotojų darbo užmokestis ir su juo susijusios išlaidos, ilgalaikio turto nusidėvėjimas, administracinių patalpų nuoma, tarnybinio transporto eksploatacija, degalai, remontas, draudimas, kanceliarinės, ryšio, darbuotojų mokymų ir komandiruočių sąnaudos, konsultavimo paslaugos, paskolų palūkanų sąnaudos ir kt.

Didžiąją dalį komunalinių atliekų tvarkymo PRATC sąnaudų sudaro atliekų tvarkymui būtinos infrastruktūros (sąvartyno, MBA) eksploataavimo ir priežiūros sąnaudos.

3 paveikslas. PRATC sąnaudų dinamika 2018 – 2021 m.

Šios sąnaudos, susidarancios regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemoje, atsižvelgiant į visų sąnaudų padengimo ir „teršėjas moka“ principus, turi būti pilnai padengtos atliekų turėtojų ir (arba) medžiagų ir gaminių, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojų ir importuotojų.

2.2.3. „Teršėjas moka“ principo įgyvendinimas

Remiantis atliekų tvarkymo įstatymu, komunalinių atliekų tvarkymo finansavimo sistema turi būti paremta „teršėjas moka“ ir „visų sąnaudų padengimo“ principu. Šie principai nusako, kad visos atliekų tvarkymo sistemoje susidariusios sąnaudos turi būti apmokėtos atliekų turėtojų ir (arba) medžiagų ir gaminių, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojų arba importuotojų (gamintojo atsakomybės principas) lėšomis.

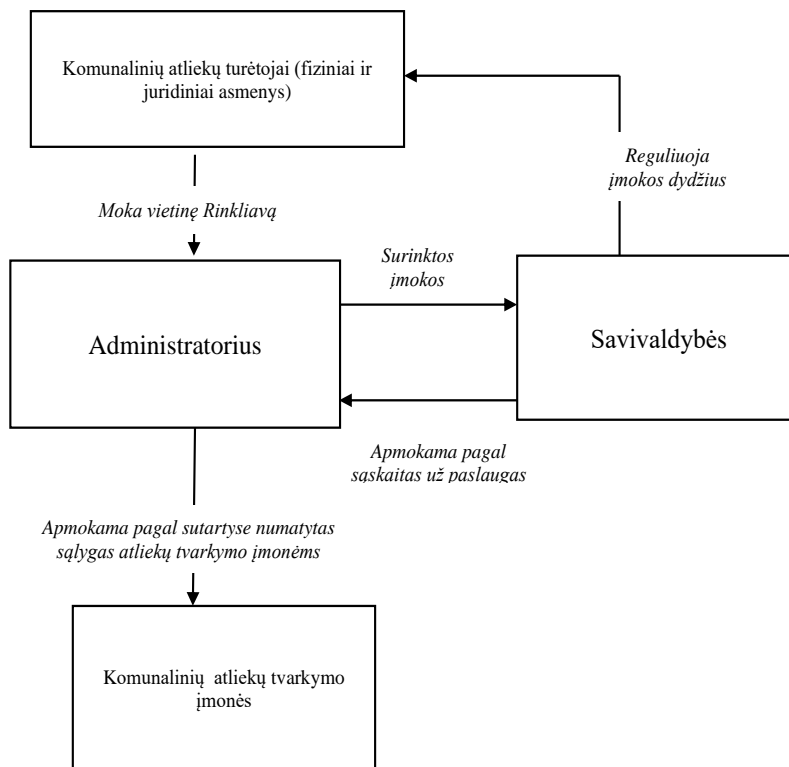
Aukščiau aptartus principus papildo šie atliekų tvarkymo įstatyme numatyti principai:

- „Nediskriminavimo“ principas suprantamas kaip vienodų apmokestinimo sąlygų taikymas tos pačios kategorijos atliekų turėtojams;
- „Proporcingumo“ principas teigia, jog apmokestinimas už atliekų tvarkymą negali būti akivaizdžiai neproporcingas pas atliekų turėtoją susidaranciam atliekų kiekiui;
- „Solidarumo“ principas nusako idėją, kad viename atliekų tvarkymo regione visiems atliekų turėtojams turi būti pasiūlyta tokia pati atliekų tvarkymo kaina už tokios pačios kokybės

paslaugas. Tokiu būdu šis principas taip pat reiškia, kad vienos tonos mišrių komunalinių atliekų pervežimo (t.y. atliekų nuvežimo iki regioninio sąvartyno) ir šalinimo regioniniame sąvartyne sąnaudos turi būti vienodos visoms Regiono savivaldybėms, t.y. paslaugos kaina atliekų turėtojui neturi priklausyti nuo atliekų turėtojo nutolimo nuo regioninio sąvartyno.

„Teršėjas moka“ principo įgyvendinimui Panevėžio rajono savivaldybė 2017 gegužės 04 d. Panevėžio Tarybos sprendimu Nr. T-90 patvirtino Vietinė rinkliava už komunalinių atliekų tvarkymą nuostatus.

Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų turėtojai vietinę rinkliavą moka Administratoriui (PRATC), kuris surinktas lėšas perveda savivaldybei. Savivaldybė, pagal pateiktas Administratoriaus (PRATC) sąskaitas apmoka už suteiktas komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas. Vietinės rinkliavos apmokestinimo schema pateikta 5 paveiksle. Mokestį už komunalinių atliekų tvarkymą sąvartyne derina PRATC akcininkai, o pats mokestis patvirtinamas PRATC direktoriaus įsakymu.

4 paveikslas. Apmokestinimo būdo - vietinės rinkliavos schema

PRATC taikomas komunalinių atliekų tvarkymo mokestis tarp Regiono savivaldybių diferencijuojamas tik mišrioms komunalinėms atliekoms. Diferencijuotas komunalinių atliekų tvarkymo mokestis taikomas tik atliekų surinkėjui/vežėjui, turinčiam pasirašytą komunalinių atliekų surinkimo sutartį su savivaldybe.

2.3. Komunalinių atliekų turėtojai, tvarkymo infrastruktūra

Valstybiniame atliekų tvarkymo plane 2014-2020 m. nustatyta atliekų tvarkymo hierarchija reikalauja, kad regione būtų sudaryta tinkama atliekų surinkimo infrastruktūra leidžianti vengti atliekų susidarymo (atliekų prevencija), sudaranti sąlygas pirminiam atliekų rūšiavimui (paruošimas pakartotiniam naudojimui).

Vadovaujantis Valstybinio atliekų tvarkymo plano 2014 - 2020 metams reikalavimais, siekiant didinti perdirbamų atliekų kiekius bei mažinant biologiškai skaidžių atliekų šalinimą į sąvartyną, savivaldybės privalo taip planuoti ir organizuoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, kad regioniniuose ir savivaldybių atliekų tvarkymo planuose būtų numatytos ir vykdomos biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo infrastruktūros ir rūšiuojamojo atliekų tvarkymo užduotys.

Šių uždavinių įgyvendinimui Panevėžio rajono savivaldybės teritorijoje įrengtos žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės, prie kapinių įrengti specialūs konteineriai žaliųjų atliekų surinkimui. Skatinant žaliųjų atliekų namudinį kompostavimą 2014 -2020 metais Panevėžio rajono savivaldybėje buvo išdalinta apie 6 tūkstančių kompostavimo dėžių. Išdalintų kompostavimo konteinerių dėka į bendrą mišrių komunalinių atliekų srautą patenka mažiau žaliųjų (augalų lapai, žolė, medžių šakos ir kt.) bei maisto (vaisių, daržovių) atliekų, todėl mažėja sąvartynuose šalinamas atliekų kiekis.

Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų turėtojai susidariusias žaliąsias atliekas be papildomo mokesčio gali pristatyti į regiono kompostavimo aikšteles. Tikėtina, kad VERT patvirtinus Komunalinių atliekų tvarkymo regioninės kainos nustatymo metodiką šios atliekos turės būti apmokestintos.

6 lentelė. Žaliųjų atliekų surinkimo aikštelių išsidėstymas Panevėžio rajono savivaldybėje

Savivaldybė	Įrengtų žaliųjų atliekų surinkimo aikštelių pajėgumai, t / m	Žaliųjų atliekų surinkimo aikštelių adresai
Panevėžio r. sav.	1800	Garuckų k.
	9628	Dvarininkų k.

Šaltinis: PRATC

Valstybiniame atliekų tvarkymo plane numatytos priemonės – infrastruktūra baldų, statybos ir griovimo, elektros ir elektroninės įrangos atliekų, naudotų padangų, pavojingų buitinių atliekų, antrinių žaliavų, biologiškai skaidžių atliekų tvarkymui. Vadovaujantis Valstybinio atliekų tvarkymo plano 2014 - 2020 metams reikalavimais, savivaldybės turi užtikrinti, kad būtų eksploatuojama ne mažiau kaip po vieną didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelę 50 000 gyventojų, tačiau ne mažiau kaip po vieną tokią aikštelę savivaldybėse. Šiuo metu Panevėžio rajono savivaldybė įrengtos 1 didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė, kurias eksploatuoja PRATC, o Panevėžio mieste Savitiškio g. 8 ir Senamiesčio g. 114 B esančiomis aikštelėmis turi teisę naudotis tiek Panevėžio miesto, tiek Panevėžio rajono savivaldybių gyventojai. Įrengtose didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse surenkamos mišrios, biologiškai skaidžios, didžiosios ir statybos, elektros ir elektroninės įrangos, pavojingos atliekos bei antrinės žaliavos (popieriaus, stiklo bei plastiko atliekos). Visos gyventojų pristatytos į DGASA atliekos yra apskaitomos naudojant vieningą gaminių pakuočių ir atliekų apskaitos informacinę sistemą (GPAIS), visos aikštelės yra aprūpintos kompiuterine įranga, internetiniu ryšiu.

7 lentelė. Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių Panevėžio rajono bei Panevėžio miesto savivaldybėse (DGASA) infrastruktūros parametrai, 2021 m.

Savivaldybė	Įrengtų didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių pajėgumai, t/ m	Įrengtų aikštelių plotas, m ²	Įrengtų aikštelių adresas
Panevėžio m. sav.	4000	1585	Savitiškio g. 8, Panevėžys
	2271	1905	Senamiesčio g. 114 B, Panevėžys
Panevėžio r. sav.	1871	9805	Beržytės g. 10, Garuckų k., Ramygalos sen.,

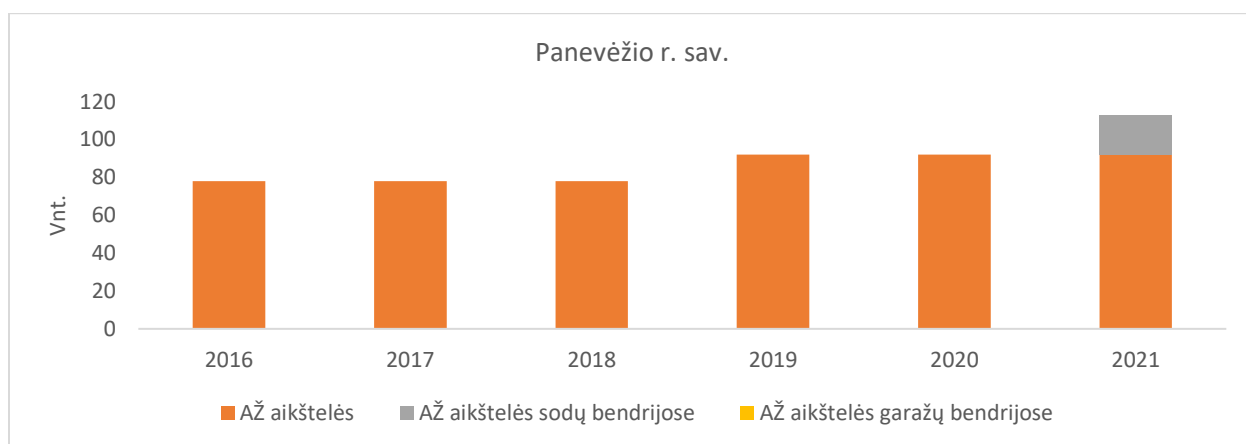
Šaltinis: PRATC

Vadovaujantis Valstybinio atliekų tvarkymo plano 2014- 2020 metams reikalavimais savivaldybės turėjo iki 2015 m. sausio 1 d. patvirtinti konteinerių aikštelių išdėstymo schemas, o pasikeitus teisės aktuose nustatytiems antrinių žaliavų surinkimo reikalavimams – jas atnaujinti. Įrengiant tokias antrinių žaliavų surinkimo aikšteles turi būti laikomasi sekančių reikalavimų:

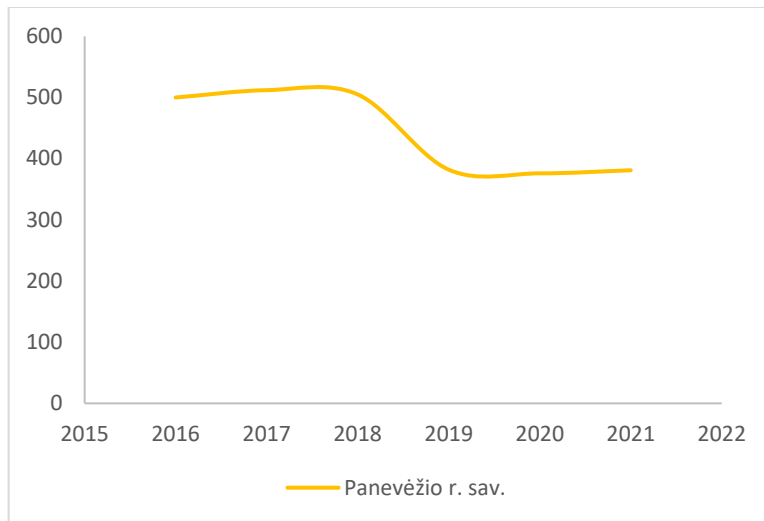
- savivaldybių gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelę 800 gyventojų šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių ar kitose gyventojams patogiose, estetiškai įrengtose ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkančiose vietose;
- vidutiniai atstumai iki antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių nustatomi rengiant (atnaujinant) ir tvirtinant konteinerių aikštelių išdėstymo schemas;
- savivaldybių gyvenamuosiuose individualių namų kvartaluose, kai individualių namų savininkai neaprūpinti individualiais pakuočių ir stiklo atliekų surinkimo konteineriais, ir miesteliuose, sodų ir garažų savininkų bendrijose įrengti ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelę.

Panevėžio rajono savivaldybės administracija konteinerių aikštelių schemą patvirtino 2023 m kovo 9 d. Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. A – 158.

Žemiau pateiktame paveiksle pateikiamas įrengtų antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių skaičius bei jų poreikis pagal savivaldybes.

5 paveikslas. Antrinių žaliavų konteinerių aikštelių skaičiaus pokytis Panevėžio rajono savivaldybėje, vnt.

6 paveikslas. Gyventojų skaičius, kuriam tenka viena antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelė, vnt.

Panevėžio rajono savivaldybės duomenimis 2020 metais rajone įrengtos 92 antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelės (arba vidutiniškai viena aikštelė 376 gyventojams), tačiau sodo bei garažų bendrijose Panevėžio rajono savivaldybėje trūko dar 57 tokių aikštelių. 2021 m. trūkstamų antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių kiekis mažėjo, o Panevėžio rajono savivaldybės duomenimis – nuo 2023 m. netrūksta.

8 lentelė. Antrinių žaliavų konteinerių aikštelių infrastruktūra - trūkstamos konteinerių aikštelės

Savivaldybė	2020	2021
Panevėžio r. sav.		
Trūkstamų aikštelių skaičius, vnt., tame tarpe	57	25
Trūkstamų aikštelių skaičius sodų bendrijose, vnt.	45	25
Trūkstamas aikštelių skaičius garažų bendrijose, vnt.	12	0

Šaltinis: Savivaldybė

Savivaldybės įgyvendindamos planavimo dokumentų reikalavimus, turi užtikrinti viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos visuotinumą, kokybę ir prieinamumą. Visuotinumą principas laikomas užtikrintu, kai viešoji komunalinių atliekų tvarkymo paslauga teikiama ne mažiau kaip 95 proc. savivaldybės teritorijos asmenų, kuriems toje teritorijoje nuosavybės teise priklauso nekilnojamojo turto objektai (išskyrus žemės sklypus be pastatų) ar kurie kitu pagrindu teisėtai valdo ar naudoja šiuos objektus.

2013 metais Panevėžio rajono savivaldybėje aptarnaujamų gyventojų dalis sudarė tik apie 86 proc., tuo tarpu jau 2020 metais Panevėžio rajono savivaldybėje aptarnaujamų gyventojų dalis sudarė 100 proc.

Panevėžio rajono savivaldybėje surinktos iš komunalinių atliekų turėtojų mišrios komunalinės atliekos pervežamos tvarkymui į Panevėžio mechaninio biologinio apdorojimo įrenginius (toliau – MBA). Panevėžio–MBA pradėjo veikti 2015 m. Pagrindinė Panevėžio MBA paskirtis – sumažinti Panevėžio regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne šalinamus atliekų kiekius atskiriant antrines žaliavas (metalus, plastikus, popierių/kartoną), degiąsias atliekas ir biologiškai skaidžią frakciją, kuri vėlesniu etapu apdorojama anaerobiniu būdu ir išskiriamos biodujos, kurios naudojamos elektros energijos ir šilumos gamybai. Po biologinio apdorojimo gaunamas techninis kompostas, kuris perduodamas naudoti sąvartyne kaip medžiaga sąvartyne šalinamų atliekų perdengimui. Panevėžio MBA eksploatuoja viešojo konkurso tvarka pasirinktas operatorius – UAB „Ekoatliekos“.

9 lentelė. Panevėžio MBA įrenginių charakteristikos

Parametras	Reikšmė
Mechaninio apdorojimo įrenginių pajėgumas, t/metus	90 470
Pajėgumas per dieną, t/d	362
Biologinio apdorojimo įrenginių pajėgumas, t/metus	35 000
Priėmimo zonos pajėgumas, t	1 167,5
Atskiriamos antrinės žaliavos	LDPE, kartonas, popierius, stiklas, spalvoti ir juodieji metalai, PVC, HDPE, PET
Biodujų gamyba	Numatyta
Biologiškai skaidžios dalies apdorojimo būdas	Iš mechaninio rūšiavimo įrenginyje atskirtos biologiškai skaidžios frakcijos gaminamas techninis kompostas. Iš atskirai priimtų tvarkyti biologiškai skaidžių atliekų gaminamas kompostas.

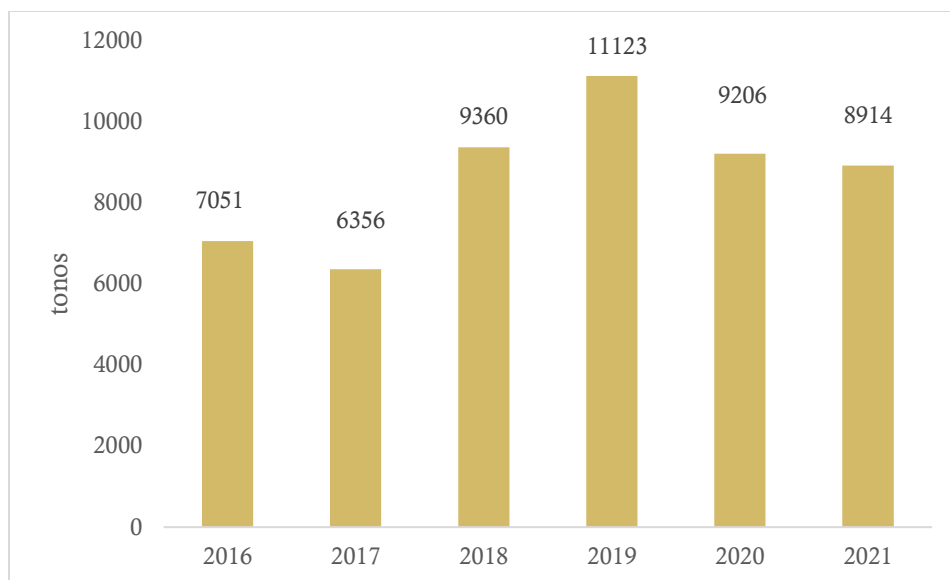
Šaltinis: PRATC duomenys.

Po apdorojimo MBA įrenginiuose likusios atliekos tvarkomos Panevėžio regioniniame sąvartyne. Panevėžio regioninis sąvartynas yra Dvarininkų k., Miežiškių sen., Panevėžio r., kelio Panevėžys-Miežiškiai kairėje pusėje (1,3 km atstumu), 8 km į pietryčius nuo Panevėžio miesto centro ir 3,8 km į šiaurės vakarus nuo Miežiškių miestelio centro. Sąvartyno apylinkės nėra gausiai apgyvendintos, pavienės sodybos ir kaimai išsidėstę pietiniame sąvartyno pakraštyje. Mažiausias atstumas iki gyvenamųjų pastatų virš 500 m. Sąvartyną sudaro 6 sekcijos po 3 ha (3 000 m²), visas sąvartyno plotas – 18 ha. Bendras perspektyvinių sekcijų plotas sudaro 12 000 m². Numatyta bendra sąvartyno talpa – 2 159 795 m³.

Panevėžio regioninis sąvartynas pradėtas eksploatuoti 2009 m. Pirmame etape buvo įrengtos 2 atliekų kaupimo sekcijos, kurių plotas po 30 tūkst. m². Pilnai užpildžius esamas sekcijas atliekos nuo 2020 m. rugsėjo 9 d. šalinamos naujoje 3-ioje sąvartyno sekcijoje. Panevėžio regioninę sąvartyną eksploatuoja PRATC.

2.4. Komunalinių atliekų kiekiai

Aplinkos apsaugos agentūros valstybinės atliekų apskaitos duomenimis, Panevėžio regione 2020 m. susidarė virš 74 tūkst. tonų komunalinių atliekų, o Panevėžio rajono savivaldybėje 9 206 tonos. Iš jų apie 4, 832 tūkst. tonų (52 proc.) buvo perdirbta ir kitaip panaudota, apie 3 tūkst. tonų (34 proc.) – pašalinta sąvartyne. Reikia pažymėti kad į šį kiekį nėra įtrauktos namų ūkyje sutvarkomos atliekos (žaliųjų atliekų kompostavimas ir panašiai), atskirai ne per savivaldybių sistemas surenkamos antrinės žaliavos bei pakuotės atliekos, elektros ir elektronikos, statybos bei griovimo atliekos ir nuotekų dumblas iš vandens valymo įrenginių.

7 paveikslas. Panevėžio rajono savivaldybėje susidariusių komunalinių atliekų kiekis, t.

Reikia atkreipti dėmesį kad komunalinių atliekų susidarymas per pastaruosius šešerius metus sąlyginai mažėja. Kai kurie kiekių svyravimai galimai susiję su netiksliu atliekų apskaita bei gyventojų „vietine migracija“ – iš miesto į rajoną, ką dalinai parodo ir didėjanti komunalinių atliekų susidarymo norma vienam gyventojui.

10 lentelė. Komunalinių atliekų susidarymas vienam gyventojui Panevėžio rajono savivaldybėje; t/metus

Savivaldybė	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Panevėžio r. sav.	0,18	0,16	0,24	0,32	0,27	0,25

Šaltinis: Konsultanto skaičiavimai

Panevėžio rajono savivaldybės teritorijoje, AAA ataskaitų duomenimis, iš vietinės rinkliavos mokėtojų (gyventojų ir juridinių asmenų) 2021 m. surinkta apie 9 tūkst. tonų atliekų. Iš jų apie 4, 832 tūkst. tonų (52 proc.) buvo perdirbta ir kitaip panaudota, apie 3 tūkst. tonų (34 proc.) – pašalinta sąvartyne.

Pagal LR Aplinkos ministro 2011 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. D1-661 „Dėl regioniniuose nepavojingų atliekų sąvartynuose šalinamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo ir komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekio vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ sąvartyno operatorius arba atitinkamai MBA, MA įrenginio operatorius pildo regioniniame nepavojingųjų atliekų sąvartyne šalinamų ir (arba) į MBA, MA įrenginius priimamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo ataskaitą. Nuo 2016 metų Panevėžio regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne Dvarininkų k., Miežiškių sen. PRATC vykdė šalinamų arba į MBA/MA įrenginius priimamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo darbus – atliekų monitoringą. Tyrimų, atliktų 2020 m., rezultatai pateikti *11 lentelėje*.

11 lentelė. Panevėžio regioniniame nepavojingųjų atliekų sąvartyne šalinamų arba į MBA/MA įrenginius priimamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo duomenys 2020 m., procentais

Eil. Nr.	Atskiros komunalinių atliekų rūšys	Panevėžio rajonas
1	Popieriaus ir kartono, įskaitant pakuotes, atliekos	1,33
2	Žaliosios atliekos	0,86
3	Medienos, įskaitant pakuotes, atliekos	1,12
4	Biologiškai skaidžios maisto ir virtuvės atliekos	31,89
5	Tekstilės atliekos	8,28
6	Kitos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos	5,24
7	Plastikų, įskaitant pakuotes, atliekos	8,79
8	PET pakuočių atliekos	0,30
9	Kombinuotų pakuočių atliekos	0,92
10	Metalu, įskaitant pakuotes, atliekos	1,54
11	Stiklo, įskaitant pakuotes, atliekos	8,47
12	Inertinės atliekos (keramika, betonai, akmenys ir panašiai)	14,07
13	Kitos atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios, į MBA, MA įrenginį priimtos nepavojingosios atliekos	4,20
14	Atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios, į MBA, MA įrenginį priimtos elektros ir elektroninės įrangos atliekos	0,14
15	Atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios, į MBA, MA įrenginį priimtos baterijų ir akumuliatorių atliekos	0,00
16	Kitos atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios, į MBA, MA įrenginį priimtos pavojingosios atliekos	0,00
17	Kitos komunalinės atliekos (pavyzdžiui, higienos atliekos, avalynė, guma)	12,88
18	Visos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos	48,71

Šaltinis: Panevėžio regioniniame nepavojingųjų atliekų sąvartyne šalinamų arba į MBA/MA įrenginius priimamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo ataskaita, 2020

Panevėžio regioniniame nepavojingųjų atliekų sąvartyne šalinamų arba į MBA įrenginius priimamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo duomenys rodo, kad antrinės žaliavos sudarė apie 18 proc., o biologiškai skaidžios atliekos – apie 48 proc. mišrių komunalinių atliekų, tame tarpe maisto ir virtuvės atliekos sudaro apie 32 procentų.

12 lentelė. Tvarkomų MBA atliekų pagal frakcijas kiekiai 1 gyventojui kg/metus

Frakcija	kg/ gyventojui
Popieriaus ir kartono, įskaitant pakuotes, atliekos	4
Žaliosios atliekos	2
Medienos, įskaitant pakuotes, atliekos	3
Biologiškai skaidžios maisto ir virtuvės atliekos	86
Tekstilės atliekos	22

Frakcija	kg/ gyventojui
Kitos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos	14
Plastikų, įskaitant pakuotes, atliekos	24
PET pakuočių atliekos	1
Kombinuotų pakuočių atliekos	2
Metalų, įskaitant pakuotes, atliekos	4
Stiklo, įskaitant pakuotes, atliekos	23

Šaltinis Konsultanto skaičiavimai pagal AAA ir Statistikos departamento duomenis

2.4.1. Mišrios komunalinės atliekos

Visos Panevėžio rajono savivaldybėje surinktos mišrios komunalinės atliekos (MKA) yra transportuojamos į Mechaninio biologinio apdorojimo (MBA) įrenginius, esančius regioninio sąvartyno teritorijoje.

13 lentelė. Panevėžio MBA tvarkomų MKA kiekiai pagal savivaldybes, t

Savivaldybės	Savivaldybėje susidaręs mišrių komunalinių atliekų kiekis (t)				
	2016	2017	2018	2019	2020
Panevėžio miesto savivaldybė	17 933	22 214	24 120	23 462	21 989
Panevėžio rajono savivaldybė	4 222	3 294	6 920	6 967	6 858
Pasvalio rajono savivaldybė	4 547	4 626	5 068	5 558	5 516
Biržų rajono savivaldybė	3 842	3 745	4 046	4 006	3 794
Rokiškio rajono savivaldybė	6 321	6 433	5 869	5 883	5 668
Kupiškio rajono savivaldybė	3 127	3 818	4 352	4 028	3 690
Iš viso:	39 992	44 131	50 375	49 905	47 515

Šaltinis: PRATC

Tvarkomų MBA mišrių komunalinių atliekų kiekiai yra mažėjantys, kaip ir susidarančių komunalinių atliekų srautai, be to įtakos mažėjimui turi ir plečiamas atskiras surinkimas. Didžiąją dalį visų tvarkomų MBA atliekų sudaro Panevėžio miesto MKA - 46% visų atliekų, mažiausiai Kupiškio ir Biržų savivaldybių MKA – apie 8 %.

Pagrindinė MBA paskirtis – sumažinti regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne šalinamus atliekų kiekius atskiriant antrines žaliavas (metalus, plastikus, popierių/kartoną), degiąsias atliekas ir biologiškai skaidžią frakciją, kuri vėlesniu etapu apdorojama anaerobiniu būdu ir išskiriamos biodujos, kurios naudojamos elektros energijos ir šilumos gamybai. Po biologinio apdorojimo likęs techninis kompostas toliau naudojamas eksploatuojant sąvartyną.

14 lentelė. Panevėžio MBA balansas pagal savivaldybes, 2020 m

Savivaldybė	Savivaldybėje susidaręs atliekų kiekis, t	BSA, t	AŽ, t	Rūšiavimo atliekos, t	Degios atliekos, t
Panevėžio miesto savivaldybė	21 989	12 284	678	4 976	4 084
Panevėžio rajono savivaldybė	6 857	3 831	211	1 552	1 273
Pasvalio rajono savivaldybė	5 516	308	170	1 248	1 024
Biržų rajono savivaldybė	3 794	211	117	85	704

Rokiškio rajono savivaldybė	5 667	3 166	174	1 282	1 052
Kupiškio rajono savivaldybė	3 689	2 061	113	835	68

Šaltinis PRATC

46 % tvarkomų MBA atliekų srauto sudaro biologiškai skaidžios atliekos, 15% - degios atliekos, 21% - į sąvartyną šalinamos atliekos.

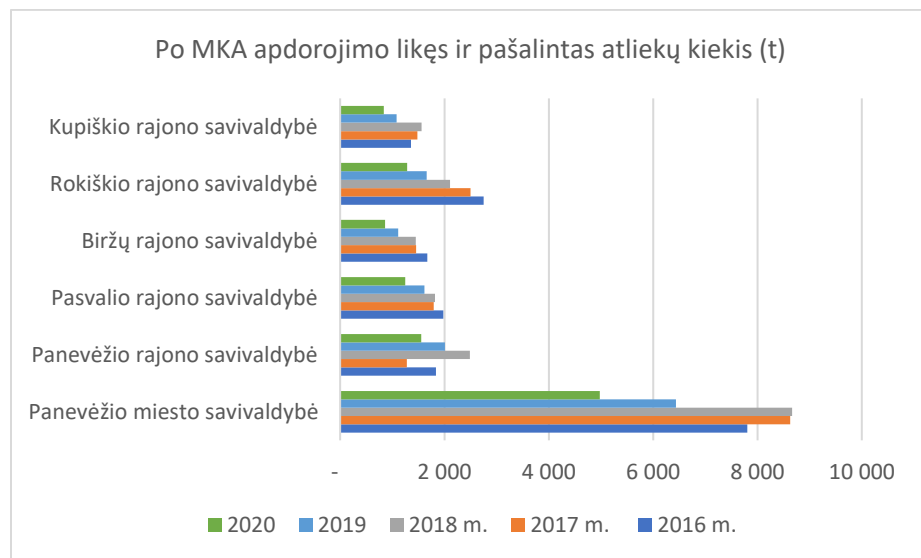
Iš 3% atrenkamų MBA antrinių žaliavų didžiąją dalį sudaro plastikinės pakuotės. Atrūšiuojama biologiškai skaidi frakcija naudojama uždaruose tuneliuose biodujų išgavimui bei elektros energijos gamybai, o gaunamas techninis kompostas naudojamas sąvartyno perdengimams.

15 lentelė. MBA atliekų balansas

Metai	Gauta MKA, t	Popieriaus ir kartono pakuotės, t	Plastikinės pakuotės, t	Kitos atliekos (šalinimui į sąvartyną), t	Biologiškai skaidi frakcija, t	Biodujų, m ³	Elektros energijos, KW/h	Techninis kompostas, t
2019	49 905	104	447	17 885	28 338	964 140	1 743 747	23 124
2020	47 515	13	256	10 754	27 309	643 981	1 046 096	20 648

Šaltinis: PRATC

Tvarkomų sąvartyne po apdorojimo likusių atliekų kiekiai yra mažėjantys, ir nuo 2016 metų šis kiekis sumažėjo beveik 40 %, o Panevėžio rajono savivaldybės šalinamų atliekų kiekis sumažėjo nuo 7 800 tonų 2016 metais iki 4 977 tonų 2020 metais.

8 paveikslas. Šalinamų po MBA apdorojimo atliekų kiekiai 2016 - 2020 metais pagal savivaldybės

Į Panevėžio regioninę sąvartyną be likusių po rūšiavimo atliekų, taip pat yra šalinamos bei tvarkomos ir kitos regione susidariusios netinkamos perdirbti atliekos, didžiąją dalį tokių atliekų sudaro statybos ir griovimo atliekos, kurios naudojamos sąvartyno kelių įrengimui, bei kitos netinkamos perdirbti atliekos.

16 lentelė. Atliekų tvarkymas sąvartyne

Atliekų pavadinimas	Gauta atliekų per metus, t			
	2018	2019	2020	2021
Statybos ir griovimo atliekos, betonai, plytos ir kt. mišiniai	13 830	16 719	16 946	17 815
Biologiškai skaidžios (kompostavimo aikštelė)	3 894	4 507	5 051	5 740
Statybinės atliekos turinčios asbesto (atskira sąvartyno sekcija)	2 368	2 542	3 697	3 276
Kitos mechaninio atliekų apdorojimo atliekos	24 224	39 161	16 593	27 588
Kitos atliekos	15 093	17 265	19 044	19 175
Iš viso:	55 517	75 688	61 331	73 594

Šaltinis: PRATC

2.4.2. Antrinių žaliavų, įskaitant pakuočių atliekas, tvarkymas

Valstybiniame atliekų tvarkymo plane nustatytas rodiklis iki 2020 metų pasiekti, kad būtų perdirbama ar kitaip panaudojama ne mažiau kaip 65 procentai komunalinių atliekų (vertinant pagal atliekų kiekį) bei užtikrinti kad iki 2020 metų mažiausiai 50 procentų (vertinant pagal atliekų kiekį) komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų būtų paruošiama naudoti pakartotinai ir perdirbti.

Panevėžio rajono savivaldybėje AAA duomenimis atskiru surinkimu per metus surenkama apie 6-7 šimtus tonų antrinių žaliavų ir pakuočių arba apie 20 kg vienam gyventojui. Daugiausiai antrinių žaliavų ir pakuočių surenkama rūšiuojamojo surinkimo (stiklo, popieriaus ir plastmasės) konteneriais ir apvažiavimo būdu bei perduodamos jų perdirbėjams.

17 lentelė. Panevėžio rajono savivaldybėje komunalinių atliekų sraute surinkti antrinių žaliavų kiekiai, t

Savivaldybė	2018	2019	2020	2021	Vienam gyventojui 2020, kg
Panevėžio r. sav.					
popierius ir kartonas, popieriaus ir kartono pakuotės	82	57	138	122	3,98
stiklas, stiklo pakuotės		533	415	372	11,97
plastikai, plastiko pakuotė		8	164	158	4,73
metalai		2	4	3	0,10
Iš viso:	82	601	720	655	20,79

Šaltinis Savivaldybė

Daugiausia yra surenkama stiklo ir stiklo pakuotės - apie 57 % visų atskirai surenkamų antrinių žaliavų bei plastiko ir plastiko pakuotės – apie 25% visų atskirai surenkamų antrinių žaliavų.

Didelių gabaritų atliekos, naudotų padangų, statybos ir griovimo, tekstilės, elektros ir elektroninės įrangos atliekos, pavojingos atliekos ir pan. Panevėžio rajono savivaldybėje surenkamos didelių gabaritų surinkimo aikštelėse (toliau – DGASA) ir apvažiuojant atliekų turėtojus. Šiuo metu Panevėžio rajono savivaldybė įrengta 1 didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė, kurias eksploatuoja PRATC, o Panevėžio mieste Savitiškio g. 8 ir Senamiesčio g. 114 B esančiomis aikštelėmis turi teisę naudotis tiek Panevėžio miesto,

tiek Panevėžio rajono savivaldybių gyventojai. DGASA surinktos atliekos (2021 metais buvo surinkta apie 991 tonų per metus) laikinai saugojamos iki jų perdavimo šias atliekas tvarkančioms įmonėms. Lyginant su 2016 m. didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse surenkamas atliekų kiekis šiuo metu rajone išaugo beveik dvigubai.

18 lentelė. DGASA surenkami atliekų kiekiai, tonos

Savivaldybė	2018	2019	2020	2021
Panevėžio r. sav.	1 046	2 136	873	991

Šaltinis: Panevėžio rajono savivaldybė

Didžiąją dalį DGASA surinktų atliekų 2020 m. sudarė didžiosios atliekos (60 proc.). Mažiausiai didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse surinkta EEĮ atliekų, šių atliekų kiekis nesiekė ir 1 proc. Didesnė dalis EEĮ atliekų bei pavojingų buities atliekų yra surenkama papildančiomis sistemomis, taip 2020 metais Panevėžio rajono savivaldybėje viso buvo surinktos 73 tonos tokių atliekų, iš kurių didesnė dalis - stambi buitinė technika, o 2021 metais – 31 tona.

Panevėžio rajono savivaldybėje 2020 m. sutvarkyta 54 tonų šeimininkų komunalinių atliekų. Dėl plečiamų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų, tokių šeimininkų atliekų kiekiai kiekvienais metais mažėja.

19 lentelė. Sutvarkytų šeimininkų, nelegaliai pašalintų komunalinių atliekų kiekis, t

Savivaldybė	2018	2019	2020	2021
Panevėžio r. sav.				
Susidarė šeimininkų atliekų, t	210	126	54	25
Skirta lėšų, Eur	16 000	20 819	53 296	2 756

Šaltinis Savivaldybė

2.4.3. Biologiškai skaidžių (žaliųjų atliekų, maisto atliekų) tvarkymas

Valstybiniame atliekų tvarkymo plane nustatyta, kad iki 2020 metų šalinamos sąvartyne biologiškai skaidžios atliekos sudarytų ne daugiau kaip 35 procentus 2000 metais susidariusių komunalinių biologiškai skaidžių atliekų. Vadovaujantis Valstybinio atliekų tvarkymo plano 2014 - 2020 metams reikalavimais, siekiant didinti perdirbamų atliekų kiekius bei mažinant biologiškai skaidžių atliekų šalinimą į sąvartyną, savivaldybės privalo taip planuoti ir organizuoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, kad regioniniuose ir savivaldybių atliekų tvarkymo planuose būtų numatytos ir vykdomos biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo infrastruktūros ir rūšiuojamojo atliekų surinkimo užduotys.

Panevėžio rajono savivaldybėje susidaranti ir kompostuoti tinkamos biologiškai skaidžios atliekos (medžių šakos, šaknys, lapai, žolės ir kitos kompostui tinkamos sodų ir daržų atliekos) priimamos į 2 regiono kompostavimo aikšteles. Biologiškai skaidžios atliekos priimamos iš gyventojų, įmonių ir organizacijų (taip pat ir aplinkos tvarkytojų, žemės ūkio bendrovių, seniūnijų ir kitų tokių atliekų turėtojų). Per metus Panevėžio rajono savivaldybėje kompostavimo aikštelėse vidutiniškai sutvarkoma apie 6 000 tonų biologiškai skaidžių atliekų.

20 lentelė. Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėje surinktų žaliųjų atliekų kiekiai, t.

	Garukų ŽAKA	Dvarininkų ŽAKA
2018	95,10	3 894,35

2019	383,10	4 507,31
2020	208,60	5 047,98
2021	170,00	5 747,83

Šaltinis PRATC

Skatinant žaliųjų atliekų namudinį kompostavimą 2014 -2020 metais Panevėžio rajono savivaldybėje buvo išdalinta apie 6 tūkstančių kompostavimo dėžių. Išdalintų kompostavimo konteinerių dėka į bendrą mišrių komunalinių atliekų srautą patenka mažiau žaliųjų (augalų lapai, žolė, medžių šakos ir kt.) bei maisto (vaisių, daržovių) atliekų, todėl mažėja sąvartynuose šalinamas atliekų kiekis. Vertinant įvairių tyrimų rezultatus bei analizės, daroma prielaida, kad naudojant namudinio kompostavimo dėžes, individualiame namų ūkyje galima sutvarkyti (sukompostuoti) apie 150 kg biologiškai skaidžių atliekų, įskaitant apie 30 - 40 kg maisto ir virtuvės atliekų. Tokiu būdu Panevėžio rajono savivaldybėje per metus kompostuojama apie 1 tūkstančius tonų biologiškai skaidžių atliekų.

2019 m. Panevėžio rajono savivaldybėje pradėta kurti maisto ir virtuvės rūšiuojamojo surinkimo sistema, įsigyta 10 vnt. 0,7 m³ talpos konteineriai pas gyventojus susidarančioms maisto ir virtuvės atliekoms surinkti. Šiais konteineriais surenkamos maisto ir virtuvės atliekos šiuo metu vežamos į Dvarininkų BSAA (esanti regioninio sąvartyno teritorijoje) ir joje kompostuojamos. Prognozuojama kad tokiu būdu bus galima surinkti apie 200 tonų šių atliekų, tačiau pilnam surinkimui konteinerių skaičius turi būti ženkliai didinamas

Vertinant surenkamų / kompostuojamų namų ūkiuose žaliųjų atliekų kiekius, o taip pat planuojama diegti MVA surinkimo sistemą galima teikti, kad kiekvienais metais tvarkomų biologiškai skaidžių atliekų kiekis palengva didėja ir 2020 metais Panevėžio rajono savivaldybėje sudarė apie 7 tūkst. tonų arba apie 30 kg vienam gyventojui, o pilnai įdiegus MVA surinkimą tokių atliekų tvarkomas kiekis siektų 8- 10 tūkstančių tonų per metus.

2.5. Visuomenės švietimas ir informavimas

Visuomenės švietimas užima svarbią vietą komunalinių atliekų tvarkymo sistemoje- padeda skatinti visuomenės tinkamą dalyvavimą atliekų tvarkymo sistemoje. Nuolatos šviečiant visuomenę keliamas jos aplinkosauginio sąmoningumo lygis, visuomenė supažindinama su komunalinių atliekų tvarkymo ypatumais, informuojama apie egzistuojančią tvarką bei infrastruktūrą. Pagrindiniai visuomenės švietimo ir informavimo tikslai:

- Visuomenės informavimas siekiant supažindinti su esama sistema, būsima sistema, jos pakeitimais;
- Visuomenės informavimas ir švietimas siekiant pakeisti požiūrį ir elgseną;
- Visuomenės informavimas ir švietimas siekiant išugdyti visuomenę, kuri išmano ir sugeba spręsti aplinkosaugines problemas;

Informavimo komunalinių atliekų tvarkymo klausimais kryptys privalo būti suderintos su atliekų tvarkymo sistemos plėtra bei vykstančiais, įgyvendinamais projektais. Šiuo metu Panevėžio rajono savivaldybėje pagrindinę visuomenės švietimo ir informavimo funkciją atlieka PRATC, Panevėžio rajono savivaldybė, gamintojus ir importuotojus atstovaujančios organizacijos bei atliekas surenkančios įmonės.

2018 metais, įgyvendinant projektą „Panevėžio regiono komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“ pasirašyta paslaugų teikimo sutartis su UAB „BVRG“ dėl visuomenės informavimo Panevėžio m. Pasvalio r. ir Biržų r. savivaldybėse atliekų prevencijos ir tvarkymo klausimais „Visuomenės informavimo atliekų prevencijos ir tvarkymo klausimais“. Taip pat vykdoma sutartis su MB „Skaitmeninai produktų

sprendimai“ dėl visuomenės Panevėžio m., Panevėžio r., Pasvalio r., Kupiškio r., Rokiškio r. ir Biržų r. savivaldybėse informavimo atliekų prevencijos ir tvarkymo klausimais paslaugų teikimo.

Įgyvendinant projektą „Maisto/ virtuvės atliekų apdorojimo pajėgumų sukūrimas Panevėžio regione“ vykdoma šio projekto viešinimo veikla (MB „Skaitmeniniai produktų sprendimai“) Panevėžio m., Panevėžio r., Pasvalio r., Kupiškio r., Rokiškio r. ir Biržų r. savivaldybėse.

2.6. Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos esamos situacijos apibendrinimas, stiprybių, silpnybių, grėsmių ir galimybių analizė

Aplinkos apsaugos agentūros valstybinės atliekų apskaitos duomenimis, Panevėžio regione 2020 m. susidarė virš 74 tūkst. tonų komunalinių atliekų, o Panevėžio rajono savivaldybėje 9 206 tonos. Iš jų apie 4, 832 tūkst. tonų (52 proc.) buvo perdirbta ir kitaip panaudota, apie 3 tūkst. tonų (34 proc.) – pašalinta sąvartyne. Reikia pažymėti kad į šį kiekį nėra įtrauktos namų ūkyje sutvarkomos atliekos (žaliųjų atliekų kompostavimas ir panašiai), atskirai ne per savivaldybių sistemas surenkamos antrinės žaliavos bei pakuotės atliekos, elektros ir elektronikos, statybos bei griovimo atliekos ir nuotekų dumblas iš vandens valymo įrenginių.

2013 metais Panevėžio rajono savivaldybėje aptarnaujamų gyventojų dalis sudarė tik apie 86 proc., tuo tarpu jau 2020 metais Panevėžio rajono savivaldybėje aptarnaujamų gyventojų dalis sudarė 100 proc.

Panevėžio rajono savivaldybės duomenimis 2020 metais rajone įrengtos 92 antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelės (arba vidutiniškai viena aikštelė 376 gyventojams), tačiau sodo bei garažų bendrijose Panevėžio rajono savivaldybėje trūko dar 57 tokių aikštelių. 2021 m. trūkstamų antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių kiekis mažėjo, o Panevėžio rajono savivaldybės duomenimis – nuo 2023 m. netrūksta.

Skatinant žaliųjų atliekų namudinį kompostavimą 2014 -2020 metais Panevėžio rajono savivaldybėje buvo išdalinta apie 6 tūkstančių kompostavimo dėžių. Išdalintų kompostavimo konteinerių dėka į bendrą mišrių komunalinių atliekų srautą patenka mažiau žaliųjų (augalų lapai, žolė, medžių šakos ir kt.) bei maisto (vaisių, daržovių) atliekų, todėl mažėja sąvartynuose šalinamas atliekų kiekis.

Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų turėtojai susidariusias žaliąsias atliekas be papildomo mokesčio gali pristatyti į 2 regiono kompostavimo aikšteles.

Vertinant surenkamų / kompostuojamų namų ūkiuose žaliųjų atliekų kiekius, o taip pat planuojama diegti MVA surinkimo sistemą galima teikti, kad kiekvienais metais tvarkomų biologiškai skaidžių atliekų kiekis palengva didėja ir 2020 metais Panevėžio rajono savivaldybėje sudarė apie 7 tūkst. tonų arba apie 30 kg vienam gyventojui, o pilnai įdiegus MVA surinkimą tokių atliekų tvarkomas kiekis siektų 8- 10 tūkstančių tonų per metus.

Šiuo metu Panevėžio rajono savivaldybė įrengtos 1 didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė, kurias eksploatuoja PRATC, o Panevėžio mieste Savitiškio g. 8 ir Senamiesčio g. 114 B esančiomis aikštelėmis turi teisę naudotis tiek Panevėžio miesto, tiek Panevėžio rajono savivaldybių gyventojai.

Panevėžio rajono savivaldybėje AAA duomenimis atskiru surinkimu per metus surenkama apie 6-7 šimtus tonų antrinių žaliavų ir pakuočių arba apie 20 kg vienam gyventojui. Daugiausiai antrinių žaliavų ir pakuočių surenkama rūšiuojamojo surinkimo (stiklo, popieriaus ir plastmasės) konteineriais ir apvažiavimo būdu bei perduodamos jų perdirbėjams.

Daugiausia yra surenkama stiklo ir stiklo pakuotės - apie 57 % visų atskirai surenkamų antrinių žaliavų bei plastiko ir plastiko pakuotės – apie 25% visų atskirai surenkamų antrinių žaliavų.

Remiantis atlikta Panevėžio rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos analize žemiau pateiktas Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane 2014 – 2020 m. nustatytų uždavinių įgyvendinimo Panevėžio rajono savivaldybėje vertinimas.

21 lentelė. Valstybinio atliekų tvarkymo plano 2014 – 2020 m. įgyvendinimas Panevėžio rajono savivaldybėje

Valstybinio atliekų tvarkymo 2014 – 2020 m. plano užduotys	Kiekybinė užduotis Panevėžio rajono savivaldybei	Rezultatas
<p>Iki 2016 metų užtikrinti, kad šalinamų komunalinių atliekų kiekis neviršytų 55 procentų Panevėžio rajono savivaldybės teritorijoje susidariusių komunalinių atliekų per metus, o kitos susidariusios komunalinės atliekos turi būti perdirbtos ir kitaip panaudotos;</p> <p>Iki 2020 metų užtikrinti, kad šalinamų komunalinių atliekų kiekis neviršytų 35 procentų Panevėžio rajono savivaldybėje susidariusių komunalinių atliekų per metus, o kitos susidariusios komunalinės atliekos turi būti perdirbtos ir kitaip panaudotos.</p>	<p>Iki 2016 metų užtikrinti, kad šalinimų komunalinių atliekų kiekis neviršytų 3 878 tonų;</p> <p>Iki 2020 metų užtikrinti, kad šalinimų komunalinių atliekų kiekis neviršytų 3 221 tonų;</p>	<p>Įgyvendinta. 2020 metais šalinimų komunalinių atliekų kiekis sudarė 3 099 tonų;</p>
<p>Užtikrinti, kad sąvartynuose šalinamos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos, neviršytų VSATP numatytų užduočių (žr. 3 stulpelį).</p>	<p>Nuo 2014 iki 2015 metais ne daugiau kaip 4 893 t/metus; Nuo 2016 iki 2017 metais ne daugiau kaip 4 403 t/metus;</p> <p>Nuo 2018 iki 2019 metais ne daugiau kaip 3 914 t/ metus; Nuo 2020 metų ne daugiau kaip 3 425 t/ metus;</p>	<p>Įgyvendinta. Pradėjus 2015 metais eksploatuoti regioninius MBA įrenginius, visos biologiškai skaidžios atliekos yra sutvarkomos ir nešalinamos regioniniame sąvartyne;</p>
<p>Užtikrinti, kad iki 2020 metų mažiausiai 50 proc. (vertinant pagal atliekų kiekį) komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų būtų paruošiamos naudoti pakartotinai ir perdirbti;</p>	<p>Paruošti pakartotiniam naudojimui ar perdirbti ne mažiau kaip 1 267 tonų antrinių žaliavų</p>	<p>Neįgyvendinta Paruošta pakartotiniam naudojimui ar perdirbti komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų 655 tonų</p>
<p>Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo infrastruktūros ir atskiro surinkimo sistemos plėtros užduotys</p>		
<p>Iki 2015 metų įdiegti žaliųjų atliekų susidarymo vietoje tvarkymo infrastruktūrą, pateikiant gyventojams kompostavimo dėžes arba taikant skatinimo priemones, gyventojams iširengiant individualaus kompostavimo priemones savo lėšomis; nesant galimybės kompostuoti individualiai, gyventojams sudaryti galimybes pristatyti žaliąsias atliekas į centralizuoto jų surinkimo ar tvarkymo aikšteles (didelių gabaritų atliekų surinkimo aikšteles ar žaliųjų atliekų kompostavimo aikšteles);</p> <p>Iki 2016 metų įrengti mechaninio biologinio apdorojimo įrenginius, kuriuose būtų atskiriama ir apdorojama arba perduodama tolimesniam apdorojimui biologiškai skaidi atliekų dalis;</p>	<p>Iki 2015 pateikti trūkstamas kompostavimo dėžes individualių namų gyventojams arba paskatinti gyventojus kompostuoti savos gamybos kompostavimo įrenginiuose.</p> <p>Iki 2019 metų įdiegti atskirą maisto atliekų surinkimo sistemą</p>	<p>Įgyvendinta Panevėžio rajono savivaldybėje išdalinta apie 6 tūkstančius vienetų kompostavimo dėžių Atskiras maisto surinkimas Panevėžio rajono savivaldybėje padėtas diegti 2019 metais</p>

<p>Iki 2019 metų įdiegti atskiro maisto/ virtuvės atliekų surinkimo sistemą ir įrengti pakankamus pajėgumus atskirai surinktų maisto/ virtuvės atliekų apdorojimui.</p>		<p>Nesukurta. Planuojama tokius įrenginius įrengti 2023 metais Panevėžio regioninio sąvartyno teritorijoje.</p>
<p>Atskiro atliekų surinkimo sistemos plėtros užduotys</p>		
<p>Iki 2015 metų sausio 1 d. turėti parengtas ir patvirtintas konteinerių aikštelių išdėstymo schemas, o pasikeitus teisės aktų reikalavimams antrinių žaliavų surinkimui, jas atnaujinti;</p> <p>Užtikrinti, kad būtų pastatyti specialūs konteineriai, skirti antrinėms žaliavoms surinkti (rajonų savivaldybėse ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelę 800 gyventojų, Panevėžio mieste 600 gyventojų);</p> <p>Iki 2016 metų užtikrinti, kad visų miestų gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose vidutinis atstumas iki antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių būtų ne daugiau 150 metrų;</p> <p>Iki 2018 metų užtikrinti, kad visų miestų gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose vidutinis atstumas iki antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių būtų ne daugiau 100 metrų;</p> <p>Savivaldybių gyvenamuosiuose individualių namų kvartaluose ir miesteliuose, sodų ir garažų savininkų bendrijų teritorijose įrengti ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelę prie pagrindinio išvažiavimo iš tokio kvartalo ar bendrijos teritorijos arba įvažiavimo į juos;</p> <p>Pastatyti specialius konteinerius, skirtus antrinėms žaliavoms surinkti viešosiose vietose, kuriose dėl dažno gyventojų lankymosi ir aptarnavimo specifikos susidaro daug antrinių žaliavų, taip pat laikinuosius specialius konteinerius viešųjų renginių metu;</p> <p>Jeigu nėra techninių galimybių pastatyti specialių konteinerių arba jų naudojimas ekonomiškai netikslingas, taikyti kitas priemones ir būdus (pvz., antrinių žaliavų surinkimas specialiais maišais, antrinių žaliavų turėtojų apvažiavimas ar kita).</p>	<p>Iki 2015 metų sausio 1 d. parengti schemas Panevėžio r. sav. ir atnaujinti bei papildyti parengtas antrinių žaliavų konteinerių išdėstymo schema likusiose savivaldybėse</p> <p>Iki 2016 metais įrengti trūkstamas antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikšteles sodų ir garažų bendrijose, pastatyti specialius konteinerius, skirtus antrinėms žaliavoms surinkti viešosiose vietose, kuriose dėl dažno gyventojų lankymosi ir aptarnavimo specifikos susidaro daug antrinių žaliavų</p>	<p>Įgyvendinta</p> <p>Panevėžio rajono savivaldybės duomenimis 2020 metais rajone įrengtos 92 antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelės (arba vidutiniškai viena aikštelė 376 gyventojams), tačiau sodo bei garažų bendrijose Panevėžio rajono savivaldybėje trūko dar 57 tokių aikštelių. 2021 m. trūkstamų antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių kiekis mažėjo, o Panevėžio rajono savivaldybės duomenimis – nuo 2023 m. netrūksta.</p>
<p>Užtikrinti, kad didžiųjų miestų savivaldybėse (Alytaus, Klaipėdos, Kauno, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Vilniaus) būtų eksploatuojama ne mažiau kaip po vieną didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelę 100000 gyventojų, tačiau ne mažiau kaip viena tokia aikštelė savivaldybės teritorijoje;</p>	<p>Užduotis įgyvendinta</p>	<p>Užduotis įgyvendinta Panevėžio rajono savivaldybėje yra 1 DGASA</p>

<p>Ne mažiau kaip 2 kartus per metus užtikrinti didelių gabaritų atliekų surinkimą apvažiavimo būdu. Savivaldybės turi užtikrinti buityje susidarančių pavojingųjų atliekų (išskyrus baterijų ir akumuliatorių atliekas) atskirą surinkimą, ir kad jų organizuojamose atliekų tvarkymo sistemose nebūtų atsisakoma iš gyventojų priimti baterijų ir akumuliatorių atliekas;</p> <p>Savivaldybės turi užtikrinti pavojingųjų atliekų surinkimą apvažiavimo būdu ne rečiau kaip du kartus per metus.</p> <p>Savivaldybės, sudarydamos sutartis su gamintojais ir importuotojais, jų įsteigtomis organizacijomis dėl komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančių atliekų tvarkymo sistemų, turi siekti, kad tie pavojingųjų atliekų srautai, kurių surinkimas techniškai galimas, būtų surenkami tiesiogiai iš gyventojų, įrengiant specialius konteinerius gyvenamuose namuose arba komunalinių atliekų surinkimo konteinerių aikštelėse.</p>	<p>Esant galimybei sutartyse su atliekų tvarkytojais nustatyti prievolę dėl didelių gabaritų, pavojingųjų atliekų surinkimo (2 kartus/metus) apvažiavimo būdu.</p> <p>Esant galimybei sutartyse su gamintojų ir importuotojų organizacijomis nustatyti prievolę dėl pavojingųjų atliekų surinkimo konteinerinių aikštelių įrengimo.</p>	<p>Iš dalies įgyvendinta (pavojingųjų atliekų surinkimo aikštelės nėra įrengtos).</p>
<p>Numatyti atskirą tekstilės atliekų surinkimą .</p>	<p>Iki 2015 metų sausio 1 d. atnaujintoje antrinių žaliavų konteinerių išdėstymo schemoje numatyti šių atliekų surinkimo konteinerių skaičių ir plėtrą</p>	<p>Iš dalies įgyvendinta. Tekstilės atliekų surinkimo konteineriai pradėti diegti 2019 metais, planuojama plėtra</p>
<p>Iki 2015 metų gruodžio 31 d. būtų surenkama ne mažiau kaip 4 kilogramai vienam gyventojui per metus buitinių elektros ir elektroninės įrangos atliekų</p> <p>Nuo 2016 metų būtų surenkama ne mažiau kaip 45 proc. (masės procentais) elektros ir elektroninės įrangos, atsižvelgiant į elektros ir elektroninės įrangos kiekį, patiektą vidaus rinkai.</p>	<p>Esant galimybei nustatyti gamintojų ir importuotojų organizacijoms uždavinį dėl 4kg. EEĮ atliekų vienam gyventojui surinkimo</p> <p>Nuo 2016 m. surinkti nemažiau kaip 45 % (masės procentais) elektros ir elektroninės įrangos, atsižvelgiant į elektros ir elektroninės įrangos kiekį, patiektą vidaus rinkai</p>	<p>Įgyvendinama ne pilnai Surenkama apie 1 kg. EEĮ atliekų vienam gyventojui</p>

Šaltinis Konsultanto vertinimas pagal surinktą informaciją

Atliekų tvarkymo planų būklė vertinama ar pavyko įgyvendinti užsibrėžtus tikslus ir priemones. Labai gera - pasiekta 100% planuojamo rezultato; Gera - pasiekta 70-100% planuojamo rezultato; Patenkinama - 50-70% rezultato; Bloga - pasiekta <50% rezultato.

22 lentelė. Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo plano vertinimo kriterijai.

Kriterijus	Matavimo vienetai	Planuojamas rezultatas ¹	Rezultatas	Būklė
Perdirbta ir kitaip panaudota komunalinių atliekų	tonomis, visų per metus susidariusių komunalinių atliekų procentais	50%	52 %	Labai gera
kiek gyventojų (pagal savivaldybes), gaus geros kokybės prieinamą viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą	procentais	100 %	100 %	Labai gera
kokie sukurti mišrių komunalinių atliekų ir jose esančių biologiškai skaidžių atliekų apdorojimo pajėgumai, palyginti su per metus susidarančiu mišrių komunalinių atliekų ir jose esančių biologiškai skaidžių atliekų kiekiu	tonomis ir procentais	Regione pajėgumai 100 %	Regione pajėgumai 100 % (įskaitant MBA įrenginius bei esamas kompostavimo aikšteles bei gyventojų turimas kompostavimo dėžes	Labai gera
kiek paruošta naudoti pakartotinai ir perdirbti tokių komunalinių atliekų medžiagų, kaip popierius, metalas, plastikas, stiklas	tonomis, visų per metus susidariusių komunalinių atliekų medžiagų - popieriaus, metalo, plastikų, stiklo procentais	PK - (60 %) Metalas - (50 %) Plastiką - (23%) Stiklas - (60%)	PK - (51 %) - 4 kg/ gyventojas Metalas - (2 %) – 0,1 kg/ gyventojas Plastiką - (17 %) 5 kg/ gyventojas Stiklas - (33%) - 12 kg/ gyventojas	Patenkinama

Įvertinus Valstybiniame atliekų tvarkymo plane 2014 – 2020 m. nustatytų uždavinių įgyvendinimą rajone žemiau pateikiama Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos stiprybių, silpnųjų, galimybių ir grėsmių analizė.

23 lentelė. Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos stiprybių, silpnųjų, galimybių ir grėsmių analizė

Stiprybės	Silpnybės
Likusios po rūšiavimo atliekos šalinamos ES aplinkosauginius reikalavimus atitinkančiame Panevėžio regiono nepavojingų atliekų sąvartyne;	Esama apmokėjimo už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą nustatymo tvarka neskatinanti atliekų turėtojų mažinti komunalinių atliekų susidarymo ir daugiau atliekų rūšiuoti;

¹Planuojami rezultatai (tonomis) pateikti remiantis gyventojų ir atliekų susidarymo prognozėmis

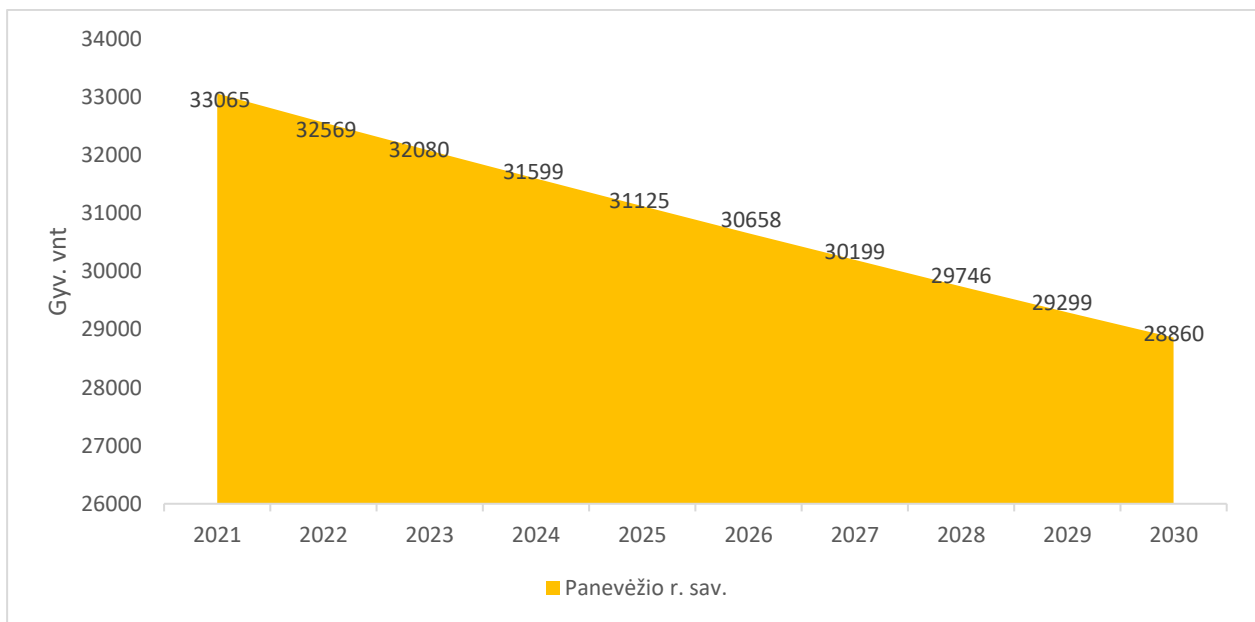
<p>Įdiegtas Valstybinio atliekų tvarkymo plano reikalavimus atitinkantis antrinių žaliavų surinkimo aikštelių, DGASA tinklas, žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės; Gyventojams sudarytos sąlygos namudiniam kompostavimui, pakuotės, pakuotės atliekų ir antrinių žaliavų rūšiavimui; Regione veikia MBA įrenginiai, kurie leidžia pasiekti biologiškai skaidžių atliekų šalinimo į sąvartynus uždavinius, didina perdirbamų atliekų kiekius; Komunalinės atliekos renkamos atskirais srautais, pvz., žaliosios, MVA, didelių gabaritų, elektros ir elektroninės įrangos atliekos; Rajone įdiegtos papildančios sistemos; Įvykdytas ankstesniame laikotarpyje numatytas atliekų šalinimo sąvartyne apimčių sumažinimo tikslas Pasirašytos (pasirašomos) sutartys su GIA. Savivaldybių bendradarbiavimas leidžia optimaliau vykdyti atliekų tvarkymo užduotis. Pradėtas diegti maisto atliekų surinkimas</p>	<p>Panevėžio rajono savivaldybėje nėra tinkamai išplėtotą tekstilės atliekų surinkimo sistema Sukurti MBA pajėgumai yra per dideli ir nėra pritaikyti tinkamam atskirai surinktų MVA tvarkymui Surenkamų antrinių žaliavų kiekiai neatitinka ankstesniame laikotarpyje numatytas užduotis Surenkamų antrinių žaliavų bei išrūšiuotų atliekų kokybė yra žema ir dažnai nėra tinkami perdirbimui ar pakartotiniam panaudojimui.</p>
<p>Galimybės</p>	<p>Grėsmės</p>
<p>ES finansinės paramos 2020-2027 m. laikotarpis sudarys galimybes finansuoti atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą Panevėžio regione ir Panevėžio rajono savivaldybėje; Aktyvinti ir plėsti atskiro rūšiuojamojo atliekų surinkimo sistemas</p>	<p>DGASA, antrinių žaliavų bei pakuotės atliekų surinkimo aikštelių, plėtrą miestuose stabdo žemės sklypų trūkumas. Nesant perdirbimo technologijoms, tekstilės atliekų atskiro surinkimo ir tvarkymo infrastruktūros plėtra sunkiai įsivaizduojama. Diegiant naują komunalinių atliekų infrastruktūrą, augs mišrių komunalinių atliekų tvarkymo kaina ir reikės didinti įmokas už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir jų tvarkymą; Numatytos investicijos bus įgyvendintos ne pagal planą, neduos planuojamos naudos</p>

3. KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO STRATEGIJA 2021-2027 m.

3.1. Komunalinių atliekų susidarymo prognozės 2021-2030 metams

Komunalinių atliekų susidarymo prognozės vertinamos laikotarpiui iki 2030 m. Susidarančių komunalinių atliekų kiekis priklauso nuo gyventojų skaičiaus regione ir rajone kitimo, visuomenės informavimo ir švietimo apie atliekų tvarkymą ir bendros ekonominės situacijos.

Įvertinus bendrą gyventojų Panevėžio rajono savivaldybėje pokytį pastebima, kad gyventojų skaičius mažėja. Vertinant gyventojų kitimo tendencijas buvo atsižvelgiama į bendrą regiono gyventojų skaičiaus mažėjimą. Įvertintas vidutinis gyventojų pokytis per metus regione – neigiamas (-1,5 proc.).

9 paveikslas. Gyventojų skaičiaus Panevėžio rajono savivaldybėje kitimo tendencijos, vnt.

Atliekų kiekio susidarymo prognozių skaičiavimuose baziniais metais pasirinkti 2020 m., susidarančių KA vienam asmeniui augimas 1 %. Prognozuojama, kad toks kiekis komunalinių atliekų bus surenkamas per savivaldybių organizuojamas komunalinių atliekų tvarkymo sistemas (KATS).

24 lentelė. Komunalinių atliekų susidarymo ir surinkimo per KATS Panevėžio rajono savivaldybėje prognozė, t.

2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
8 867	8 822	8 776	8 731	8 686	8 641	8 597	8 553	8 509

Šaltinis: Ekspertinis vertinimas

Vertinant komunalinių atliekų sudėtį daroma prielaida, kad tvarkomų MBA atliekų sudėtis planavimo laikotarpiu beveik nesikeis nuo 2020 m. Panevėžio rajono savivaldybėje atliktų tyrimų rezultatų. Informacija apie prognozinę komunalinių atliekų sudėtį Panevėžio rajone 2021-2030 m. pateikta 25 lentelėje.

25 lentelė. 2021–2030 m. laikotarpyje susidarančių ir surenkamų per KATS komunalinių atliekų kiekiai pagal sudėtį, t.

KA frakcija	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Popieriaus ir kartono, įskaitant pakuotes, atliekos	118	117	117	116	115	115	114	114	113
Žaliosios atliekos	76	75	75	75	74	74	74	73	73
Medienos, įskaitant pakuotes, atliekos	99	98	98	97	97	96	96	95	95
Biologiškai skaidžios maisto ir virtuvės atliekos	2 828	2 813	2 799	2 784	2 770	2 756	2 741	2 727	2 713
Tekstilės atliekos	734	730	726	722	719	715	711	708	704
Kitos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos	465	462	460	458	455	453	451	448	446
Plastikų, įskaitant pakuotes, atliekos	779	775	771	767	763	759	755	752	748
PET pakuočių atliekos	27	26	26	26	26	26	26	26	26
Kombinuotų pakuočių atliekos	81	81	80	80	79	79	79	78	78
Metalų, įskaitant pakuotes, atliekos	1 978	1 968	1 958	1 948	1 937	1 927	1 918	1 908	1 898
Stiklo, įskaitant pakuotes, atliekos	751	747	743	739	735	731	728	724	720
Kitos ir inertinės atliekos	2 762	2 748	2 734	2 720	2 706	2 692	2 678	2 664	2 650
Elektros ir elektroninės įrangos atliekos	12	12	12	12	12	12	12	12	12
Baterijų ir akumuliatorių atliekos	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kitos pavojingosios atliekos	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Šaltinis: Ekspertinis vertinimas

Prognozuojama, kad per savivaldybių organizuojamas komunalinių atliekų tvarkymo sistemas surenkamų atliekų kiekiai kasmet po truputį mažės. Šis mažėjimas prognozuojamas dėl gyventojų skaičiaus mažėjimo. Tačiau vertinama, kad dėl didesnio dėmesio bei skatinimo augs biologinių atliekų namudinis kompostavimas, bus sukurta jo apskaitos sistema, kasmet šiek tiek augs ir vienkartinų užstatinių pakuočių surinkimas per USAD sistemą.

Kadangi juridinių asmenų mišrios komunalinės atliekos yra surenkamos kartu su gyventojų atliekomis, todėl vertinant komunalinių atliekų srautus ir rūšiuojamojo surinkimo užduotis buvo įtrauktos ir kitos juridinių asmenų atliekos, kurios statistiškai priskiriamos komunalinėms atliekoms (pagrindė pakuočių atliekos ir kitos antrinės žaliavos, maisto atliekos). Informacija apie prognozuojamus komunalinių atliekų srautus Panevėžio rajono savivaldybėje 2022-2027 m. pateikta 26 lentelėje.

26 lentelė. Komunalinių atliekų kiekių ir atskiro surinkimo prognozė Panevėžio rajono savivaldybėje 2022-2027 m., t.

		2022	2023	2024	2025	2026	2027
Komunalinių atliekų tvarkymo sistema, finansuojama VR lėšomis	Mišrios komunalinės atliekos	4 489	4 213	4 033	3 767	3 464	3 120
	Atskirai surinktos komunalinės atliekos	10 429	10 784	11 047	11 302	11 641	12 257
	<i>Procentais nuo bendro susidarančio kiekio</i>	<i>70%</i>	<i>72%</i>	<i>73%</i>	<i>75%</i>	<i>77%</i>	<i>80%</i>
	Panaudojimas ir paruošimas perdirbti, tonos	9 328	9 442	9 758	9 921	10 136	9 579
	<i>Panaudojimas ir paruošimas perdirbti, procentai</i>	<i>63%</i>	<i>63%</i>	<i>65%</i>	<i>66%</i>	<i>67%</i>	<i>62%</i>
	Šalinimas, tonos	1 795	1 685	1 613	1 507	1 386	1 248
	<i>Šalinimas, procentai</i>	<i>12%</i>	<i>11%</i>	<i>11%</i>	<i>10%</i>	<i>9%</i>	<i>8%</i>
	Žaliosios atliekos (kartu su JA)	2 898	3 043	3 074	3 104	3 136	3 292
	Maisto atliekos	85	111	133	159	191	239
	Maisto atliekos (JA)	2	3	3	3	4	4
	Pakuočių atliekos ir antrinės žaliavos (popieriaus ir kartono, plastikų, stiklo ir metalų atliekos)	688	695	702	709	744	781
	Pakuočių atliekos ir antrinės žaliavos (popieriaus ir kartono, plastikų, stiklo ir metalų atliekos)- JA	4 080	4 121	4 162	4 204	4 288	4 503
	Didžiosios atliekos	318	334	350	368	386	405
	Medienos atliekos	6	7	7	8	9	10
	Tekstilės atliekos	10	12	14	17	22	27
	Elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių atliekos	13	15	16	18	19	19
	Naudotos padangos	52	54	57	60	63	63
	Buityje susidarančios pavojingos atliekos	1	1	1	2	2	2
	Statybos ir griovimo atliekos	477	482	487	492	497	502
	Kitos atliekos	110	116	122	128	134	141
	Pakartotinio naudojimo daiktai	20	40	80	100	120	140
	Iš viso komunalinių atliekų (KATS)	8 867	8 822	8 776	8 731	8 686	8 641
	Namudinis kompostavimas	Žaliosios atliekos	1 009	1 059	1 112	1 168	1 226
Maisto atliekos		504	530	556	584	613	644
USAD	Užstatinių pakuočių atliekos	154	162	170	179	188	197
	Iš viso komunalinių atliekų (be JA)	10 535	10 573	10 615	10 661	10 713	10 770
Šiukšlių rinkimo atliekos	Talkų metu surinktos atliekos	300	300	300	200	100	100
	Iš viso komunalinių atliekų (su JA)	14 917	14 996	15 080	15 069	15 105	15 377

Kaip matyti iš prognozinė atliekų srautų, savivaldybėms intensyviai plėtojant rūšiuojamojo surinkimo sistemas, 2027 m. prognozuojamas ženklus mišrių komunalinių kiekių mažėjimas bei ženklus atskirai surenkamų atliekų srautų kiekių išaugimas. Norint pasiekti 2027 m. 80 proc. atskiro surinkimo užduotį, turės būti maksimaliai išnaudojama jau sukurta rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūra (antrinių žaliavų ir pakuočių atliekų konteineriai, tekstilės atliekų konteineriai, DGASA, ŽAKA, surinkimas apvažiavimo būdu, papildančios sistemos, USAD sistema, skatinamas namudinis kompostavimas ir pan.) bei plėtojama nauja (maisto atliekų surinkimo konteineriai, tankinamas pakuočių atliekų, tekstilės atliekų konteinerių, DGASA tinklas). Kaip keisis komunalinių atliekų kiekiai vienam gyventojui, pateikta lentelėje žemiau.

27 lentelė. Prognozuojami komunalinių atliekų, mišrių komunalinių atliekų kiekiai ir atskirai surenkamų atliekų kiekiai Panevėžio rajono savivaldybėje 2022-2027 m., tonomis/gyventojui

Atliekos	2022	2023	2024	2025	2026	2027
	Susidarymas, tonomis/gyventojui					
Komunalinės atliekos (su juridinių asmenų, užstato sistemos ir namudinio kompostavimo atliekomis)	0,458	0,467	0,477	0,484	0,493	0,509
Komunalinės atliekos (surinktos per KATS)	0,272	0,275	0,278	0,281	0,283	0,286
	Atskiras surinkimas, tonomis/gyventojui					
MKA	0,138	0,131	0,128	0,121	0,113	0,103
pakuočių atliekos ir antrinės žaliavos	0,021	0,022	0,022	0,023	0,024	0,026
Maisto atliekos	0,003	0,003	0,004	0,005	0,006	0,008
Žaliosios atliekos	0,089	0,095	0,097	0,100	0,102	0,109
Namudinis kompostavimas	0,046	0,050	0,053	0,056	0,060	0,064
Užstatinių pakuočių atliekos	0,005	0,005	0,005	0,006	0,006	0,007
Juridinių asmenų pakuočių atliekos ir antrinės žaliavos	0,125	0,128	0,132	0,135	0,140	0,149

3.2. Komunalinių atliekų tvarkymo užduotys iki 2027 m.

Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plane numatomos įgyvendinti komunalinių atliekų tvarkymo užduotys, kurias kaip pareigą savivaldybėms nustato Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planas, pateiktos 28 lentelėje. Šioje lentelėje taip pat numatyta, kurios komunalinių atliekų tvarkymo užduotys bus vykdomos per savivaldybės organizuojamą komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, o kurios – savivaldybėms bendradarbiaujant – per sukurta regioninę komunalinių atliekų tvarkymo sistemą.

28 lentelė. Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų plane nustatytos komunalinių atliekų tvarkymo užduotys ir planuojamas jų įgyvendinimas Panevėžio rajone

Eil. Nr.	VATP punktas	Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plane nustatytos komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	Planuojamas komunalinių atliekų tvarkymo užduoties įgyvendinimas Panevėžio rajone
Valstybinės komunalinių atliekų tvarkymo užduotys			
	260.	Komunalinių atliekų tvarkymo sistema kiekvienoje Lietuvos savivaldybėje, planuojant įrenginių plėtrą ir pajėgumus, turi būti organizuojama atskirai surenkant atliekas taip, kad būtų įgyvendintos šios valstybinės užduotys	
1.	260.1.	– iki 2025 m. padidinti pakartotinai naudoti paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį, kad jis sudarytų ne	

		mažiau kaip 55 proc. susidariusių komunalinių atliekų (pagal svorį);	Atsakinga Lietuvos valstybė, šios valstybinės užduotys bus pasiektos savivaldybėms įgyvendinus 261.1 p. nustatytas užduotis
2.	260.2	– iki 2030 m. padidinti pakartotinai naudoti paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį, kad jis sudarytų ne mažiau kaip 60 proc. susidariusių komunalinių atliekų (pagal svorį);	
3.	260.3	– iki 2030 m. sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekį, kad jis sudarytų ne daugiau kaip 5 proc. visų susidariusių komunalinių atliekų (pagal svorį).	Regioniniu principu: savivaldybėms bendradarbiaujant – per sukurta Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema.
Rūšiuojamojo atliekų surinkimo plėtros užduotys			
4.	261.1	– atliekų susidarymo vietoje sutvarkytų biologinių atliekų ir rūšiuojamųjų būdu surinktų komunalinių atliekų kiekis 2023 m. turi sudaryti ne mažiau kaip 60 proc., 2024 m. – 65 proc., 2025 m. – 70 proc., 2026 m. – 75 proc., 2027 m. – 80 proc. susidariusių komunalinių atliekų kiekio.	Savivaldybė/ PRATC Savivaldybė plėtros rūšiuojamąjį surinkimą konteineriais bei bendradarbiaujant su PRATC plėtojant DGASA tinklą
5.	261.2	– iki 2024 m. aprūpinti namų ūkius biologinių atliekų surinkimo priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000, arba užtikrinti kompostavimą šių atliekų susidarymo vietose, taip pat užtikrinti, plėtoti ir skatinti kompostavimo bendruomenių daržuose sistemą. Biologines atliekas kompostuojantiems gyventojams gali būti taikomos nuolaidos už komunalinių atliekų tvarkymą (Plano 2 priedo 2.2.3, 4.1.3–4.1.4, 4.1.12 papunkčiuose nurodytos priemonės);	Savivaldybė / PRATC
6.	261.3.	– sudaryti galimybę buitėje susidarančioms išrūšiuotoms statybinėms atliekoms surinkti (Plano 2 priedo 2.2.1 papunktyje nurodyta priemonė);	Savivaldybė / PRATC
7.	261.4	– atskirai surinkti baldų, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių atliekas. Savivaldybės privalo užtikrinti, kad jų organizuojamos komunalinių atliekų tvarkymo sistemos neatsisakytų priimti baterijų ir akumuliatorių atliekų iš gyventojų arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis (Plano 2 priedo 2.2.1 papunktyje nurodyta priemonė);	Savivaldybė / PRATC
9.	261.5	– iki 2025 m. aprūpinti gyventojus surinkimo priemonėmis buitėje susidarančioms tekstilės atliekoms surinkti arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis (Plano 2 priedo 2.2.1, 2.2.4 papunkčiuose nurodytos priemonės);	Savivaldybė / PRATC
10.	261.6	– iki 2025 m. užtikrinti galimybę atiduoti atskirai surinktas buitėje susidarančias pavojingas atliekas (išskyrus baterijų ir akumuliatorių atliekas) (Plano 2 priedo 2.2.1, 2.2.5 papunkčiuose nurodytos priemonės).	Savivaldybė / PRATC
	261.7	užtikrinti, kad gyventojai būtų aprūpinti tinkamomis priemonėmis atliekoms surinkti pagal šiuos minimalius reikalavimus:	
11.		– 261.7.1. gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose, atliekų surinkimo aikštelėse, šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių pastatyti antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) konteinerius vadovaujantis aplinkos ministro nustatyta tvarka;	Savivaldybė / PRATC
12.		– 261.7.2. kolektyviniuose soduose pastatyti, jei trūksta, kolektyvinius antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) konteinerius ir užtikrinti, kad jie būtų ištuštinami laiku;	Savivaldybė / PRATC
13.		– 261.7.3. individualių gyvenamųjų namų gyventojams pastatyti individualius antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) surinkimo konteinerius arba užtikrinti kitas gyventojams patogias antrinių žaliavų surinkimo priemones, taip pat užtikrinti, kad konteineriai būtų ištuštinami laiku;	Savivaldybė / PRATC

14.		– 261.7.4. pastatyti specialius konteinerius tekstilės, pavojingosioms, statybinėms atliekoms surinkti arba užtikrinti gyventojams kitas priemones ir būdus buityje susidarančioms tekstilės, pavojingosioms ir statybinėms atliekoms atskirai surinkti (apvažiuojamasis surinkimas ne rečiau kaip 4 kartus per metus, individuali atliekų išvežimo paslauga pagal gyventojų užsakymą, specialūs maišai ar kitos priemonės) (Plano 2 priedo 2.2.1, 2.2.4, 2.2.5 papunkčiuose nurodytos priemonės);	Savivaldybė / PRATC
15.		– 261.7.5. iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą – kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančių bent 40 000 gyventojų (Plano 2 priedo 2.2.1 papunktyje nurodyta priemonė);	Savivaldybė / PRATC
16.		– 263.3. plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą (Plano 2 priedo 3.1.3 papunktyje nurodyta priemonė).	Savivaldybė / PRATC

3.3. Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai

Vadovaujantis *Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo* 28 straipsniu, pagrindinis savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo plano tikslas – nustatyti savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo priemones, kurios užtikrintų aplinkosaugos, techninius-ekonominius ir higienos reikalavimus atitinkančios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems savivaldybės teritorijoje esantiems asmenims.

Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas atnaujina 2014 m. gruodžio 22 d. Panevėžio rajono savivaldybės sprendimu Nr. T-246 patvirtintą *Panevėžio rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 m. planą*. Šiame plane numatytos 2021–2027 m. planavimo laikotarpio priemonės, užtikrinančios *Nacionaliniame pažangos plane* nustatytų strateginių atliekų prevencijos ir tvarkymo tikslų ir pažangos uždavinių, *Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane* bei *Panevėžio regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plane* nustatytų užduočių įgyvendinimą.

Vadovaujantis atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetais ir siekiant įgyvendinti komunalinių atliekų tvarkymo užduotis, nustatomi šie **Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo tikslai ir uždaviniai iki 2027 metų:**

1 tikslas. Bendradarbiaujant su atliekų turėtojais, ugdyti jų sąmoningumą ir atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų supratimą (permąstyti, sumažinti, naudoti pakartotinai ir perdirbti)

1.1. uždavinys. Padidinti visuomenės įsitraukimą įgyvendinant atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetus per partnerystes, didesnę komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir įvairias žiniasklaidos priemones

1.2. uždavinys. Stiprinti Panevėžio rajono savivaldybės darbuotojų administracinius gebėjimus žiedinės ekonomikos, atliekų prevencijos ir efektyvaus tvarkymo srityse

2 tikslas. Mažinti susidarančių komunalinių atliekų kiekį ir šiukšlinimą

2.1. uždavinys. Padėti gyventojams keisti elgesį, siekiant sumažinti maisto švaistymą

2.2. uždavinys. Padėti gyventojams keisti elgesį, siekiant sumažinti susidarančių komunalinių atliekų kiekį ar jų pavojingumą

2.3. uždavinys. Plėtoti ir vystyti paruošimo naudoti pakartotinai veiklą

2.4. uždavinys. Užtikrinti šiukšlinimo prevenciją

3 tikslas. Didinti komunalinių atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir mažinti mišrių komunalinių (nerūšiuotų) atliekų kiekius

3.1. uždavinys. Skatinti atliekų turėtojus kompostuoti biologines atliekas namų ūkio sąlygomis

3.2. uždavinys. Plėsti biologinių atliekų (žaliųjų ir maisto atliekų) rūšiuojamojo surinkimo apimtis

3.3. uždavinys. Plėsti pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų atskiro surinkimo (pirminio rūšiavimo) apimtis

3.4. uždavinys. Plėtoti kitų paruošimui naudoti pakartotinai ir perdirbimui tinkamų atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą ir paslaugas

3.5. uždavinys. Vystyti buitėje susidarančių pavojingųjų atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą ir paslaugas

4 tikslas. Užtikrinti aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkantį komunalinių atliekų tvarkymą

4.1. uždavinys. Užtikrinti viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą

4.2 uždavinys. Plėtoti Panevėžio rajono savivaldybės ir Panevėžio regiono komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą

4.3 uždavinys. Aplinkai ir visuomenės sveikatai saugiu būdu eksploatuoti komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą, optimizuoti jos darbą ir poveikį aplinkai

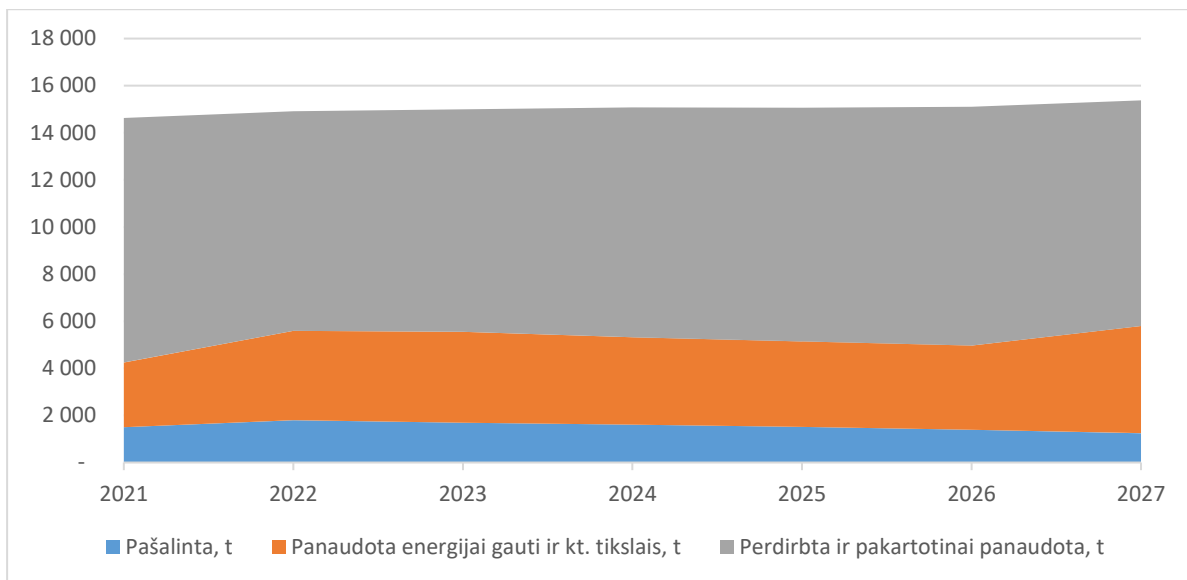
4.5 uždavinys. Vykdyti atliekų monitoringą

3.4. Komunalinių atliekų srautų tvarkymo ateityje vertinimas

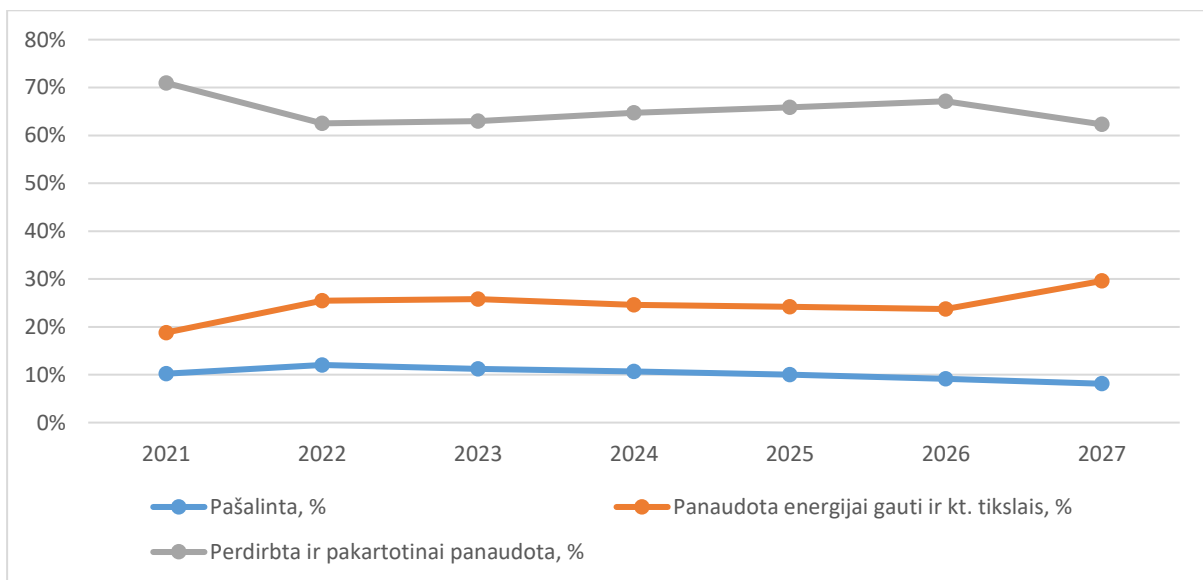
Numatytų komunalinių atliekų rūšiavimo ir tvarkymo priemonių įgyvendinimo ir planuojamo pasiekti efekto vertinimas pateiktas 3.4.1-3.4.6 skyriuose. Informacija apie iki 2027 m. planuojamus pasiekti komunalinių atliekų rūšiavimo ir tvarkymo rodiklius Panevėžio rajone pateikta *30 lentelėje*. Kaip keisis planuojami komunalinių atliekų tvarkymo būdai pavaizduota *10 paveikslas* ir *11 paveikslas*.

Planuojant komunalinių atliekų tvarkymą, atsižvelgta į nustatytas valstybines komunalinių atliekų tvarkymo užduotis (*28 lentelė*). Vertinama, kad įgyvendinus numatytas *Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plano* priemones, 2027 m. atliekų susidarymo vietoje sutvarkytų biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinktų komunalinių atliekų kiekis pasieks 80 proc. susidariusių komunalinių atliekų kiekio rajone (*30 lentelė*). Prognozuojama, kad sąvartyne šalinamų komunalinių atliekų kiekis ir toliau mažės ir 2027 m. sudarys apie 8 proc. nuo visų į komunalinių atliekų tvarkymo sistemą patekusių komunalinių atliekų kiekio (darant prielaidą, kad bus šalinamos atliekos po apdorojimo MBA įrenginiuose bei kitos komunalinės atliekos, netinkamos nei perdirbimui, nei energijos gamybai). 2027 m. pavykus pasiekti 80 proc. rūšiuojamojo surinkimo užduotį, perdirbimui ir pakartotiniam naudojimui turėtų būti paruošiama 62 proc. komunalinių atliekų, o panaudojama (energijos gamybai, sąvartyno reikmėms, užpildams ir kt. tikslais) – 30 proc. Panevėžio regione jau šiuo metu perdirbama santykinai daug komunalinių atliekų, nes visos MBA įrenginiuose iš MKA srauto

atskirtos BSA yra apdorojamos anaerobinio apdorojimo įrenginiuose, išgaunant biodujas, ir šie sutvarkyti BSA kiekiai (kas sudaro beveik pusę MKA srauto) laikomi perdirbtomis atliekomis. 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/851, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų, kol kas leidžia taip skaičiuoti atliekų perdirbimo užduotis, tačiau minėta direktyva numato, kad nuo 2027 m. sausio 1 d. valstybės narės biologines komunalines atliekas, patekusias į aerobinio ar anaerobinio apdorojimo operaciją, gali laikyti perdirbtomis atliekomis tik tada, jeigu jos surinktos atskirai. Taigi, vertinant 2027 m. perdirbimo rodiklius, daroma prielaida, kad tik 3 proc. atliekų, atskirtų iš MKA srauto, bus perdirbamos. Taip pat vertinama, kad 70-80 proc. atskirai surinktų atliekų bus perdirbama (nevertinant inertinių atliekų ir naudotų padangų).

10 paveikslas. Planuojamos Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo tendencijos pagal atliekų tvarkymo būdus (vertinant ir juridinių asmenų komunalines atliekas) iki 2027 m., tonomis

11 paveikslas. Planuojamos Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo tendencijos pagal atliekų tvarkymo būdus (vertinant ir juridinių asmenų komunalines atliekas) iki 2027 m., procentais

Komunalinių atliekų tvarkymo srutai, sukūrus reikiamą komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą Panevėžio regione ir Panevėžio rajone, pavaizduoti 12 paveikslas.

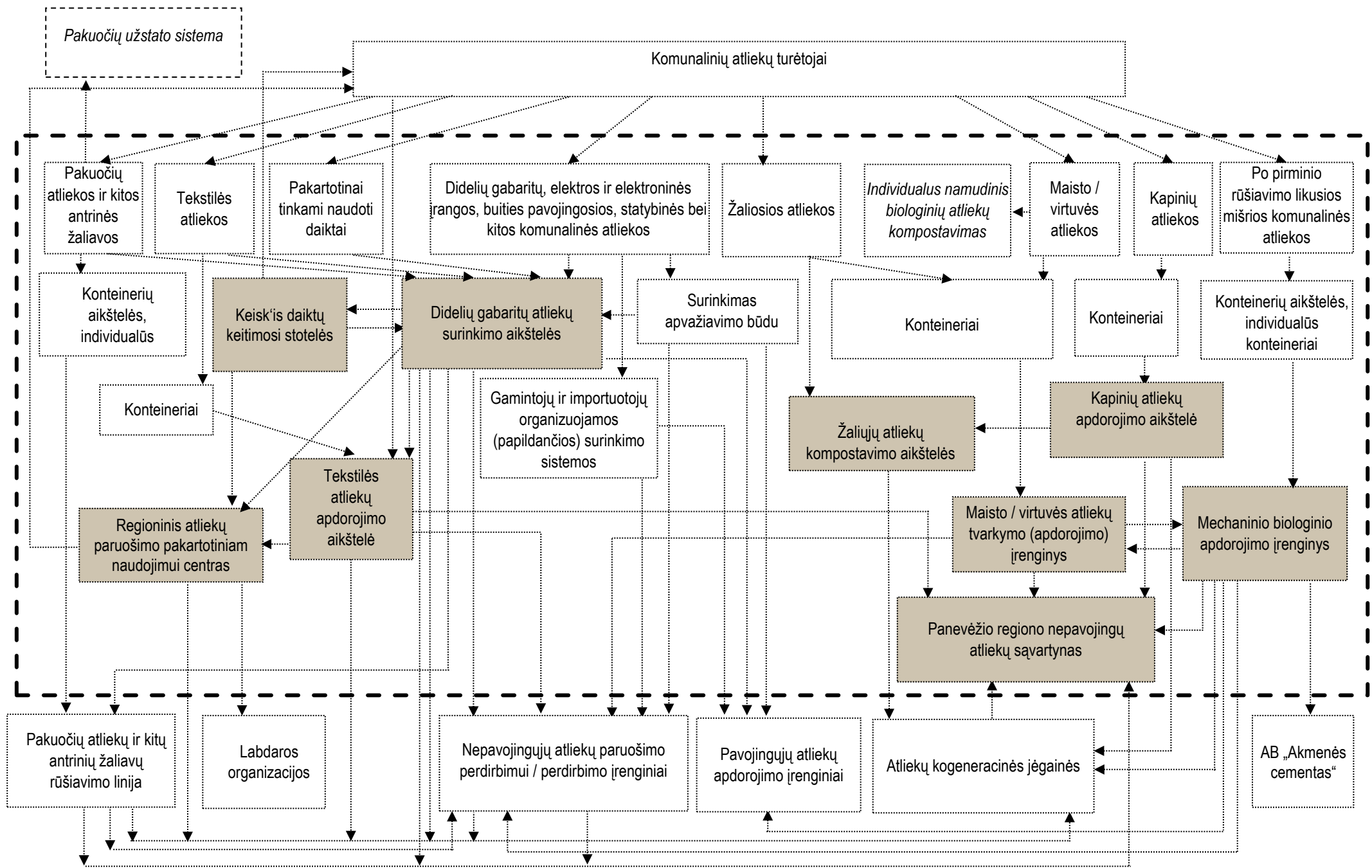
29 lentelė. Prognozuojami komunalinių atliekų srautai (vertinant ir juridinių asmenų komunalines atliekas) Panevėžio rajone 2022-2027 m., tonomis

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Rūšiuojamuoju būdu per KATS surinktos KA, t	4 679	4 909	5 043	5 164	5 322	5 621
Rūšiuojamuoju būdu per USAD sistemą surinktos KA, t	154	162	170	179	188	197
Pakuočių ir maisto atliekos iš juridinių asmenų, t	4 083	4 124	4 165	4 207	4 292	4 507
Sukompostuotos biologinės atliekos susidarymo vietoje, t	1 513	1 589	1 668	1 752	1 839	1 931
<i>Mišrios komunalinės atliekos, t</i>	4 489	4 213	4 033	3 767	3 464	3 120
Iš viso:	14 917	14 996	15 080	15 069	15 105	15 377

30 lentelė. Valstybinių komunalinių atliekų tvarkymo užduočių įgyvendinimas Panevėžio rajone iki 2027 m.

Valstybinės komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Planuojamas paruošti naudoti pakartotinai ir perdirbti Panevėžio rajono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarantių komunalinių atliekų)²</i>	63%	63%	65%	66%	67%	62%
<i>Planuojamas šalinti Panevėžio rajono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarantių komunalinių atliekų)</i>	12%	11%	11%	10%	9%	8%
Rūšiuojamojo surinkimo užduotys:						
Atliekų susidarymo vietoje sutvarkytų biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinktų komunalinių atliekų kiekis atitinkamais metais turi sudaryti ne mažiau kaip nurodytas proc. susidariusių komunalinių atliekų kiekio.		60%	65%	70%	75%	80%
<i>Planuojamas susidarymo vietoje sutvarkyti biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinkti Panevėžio rajono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarantių komunalinių atliekų)</i>		72%	73%	75%	77%	80%
Iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą					1 papildoma DGASA	

² Nevertinant inertinių atliekų, atskirtų iš MKA srauto, ir naudotų padangų perdirbimo, tačiau vertinant iš MKA atskirtų BSA anaerobinį apdorojimą (perdirbimą) MBA įrenginiuose iki 2027 m.

12 paveikslas. Komunalinių atliekų tvarkymo srantai Panevėžio rajone ir regione, 2027 m.

Komunalinių atliekų tvarkymo sistema
 Regioninės atliekų tvarkymo sistemos infrastruktūra

3.4.1. Komunalinių atliekų prevencijos ir pakartotinio naudojimo ateityje vertinimas

Atliekų prevencija yra aukščiausias prioritetas atliekų susidaryme ir tvarkyme. Atliekų prevencijos tikslas – vengti atliekų susidarymo, mažinti susidarančių ir nenaudojamų atliekų kiekį, neigiamą poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai, kenksmingų medžiagų kiekį medžiagose ir produktuose.

Iki 2027 m. Panevėžio rajone ir visame regione planuojama skirti ypatingą dėmesį visuomenės švietimui ir informavimui atliekų prevencijos srityje bei vykdyti visuomenės švietimo ir informavimo priemones atliekų prevencijos ir atsakingo vartojimo srityje (pvz., leisti straipsnius, laidas, organizuoti renginius ir pan.). Viešinimo kampanijomis bei įvairiais projektais bus siekiama ugdyti atliekų turėtojų sąmoningumą bei atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų supratimą (keisti požiūrį, sumažinti, naudoti pakartotinai ir perdirbti).

Didelis dėmesys bus skiriamas maisto atliekų prevencijai, o tų atliekų, kurių neįmanoma išvengti – tinkamam atskyrimui ir sutvarkymui, daugkartinių gaminių naudojimui, vienkartinių plastikinių gaminių vartojimo mažinimui, buityje susidarančių pavojingųjų atliekų vengimui ir pan.

Lietuvoje nėra nei duomenų, nei skaičiavimo metodikos, kiek galima sumažinti komunalinių atliekų kiekį, taikant atliekų prevencijos priemones, todėl iki 2027 m. kiekybinis atliekų prevencijos rodiklis nenustatomas. Didžiausios pastangos bus nukreiptos į mišrių komunalinių atliekų kiekio mažinimą, siekiant, kad 2027 m. vienas gyventojas sugeneruotų ne daugiau kaip **103 kg/metus MKA** (2021 m. šis rodiklis buvo 213 kg/metus).

Atliekų tvarkymą reglamentuojančiuose teisės aktuose produktų ar jų sudedamųjų dalių paruošimas naudoti pakartotinai yra išskirtas kaip atskiras atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetas. Dėl šios priežasties Panevėžio rajone numatoma skatinti ne tik atliekų prevencijos veiklą, bet ir paruošimo naudoti pakartotinai tinklus:

- plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietas – Keisk'is daiktų keitimosi stotelių tinklą, įrengiant kiekvienoje DGASA;
- nuolatos atnaujinti ir viešinti informaciją apie savivaldybės teritorijoje veikiančias EEĮ ir/ar kitų daiktų remonto dirbtuves bei taisyklas, kuriose prailginamas namų ūkiuose naudojamų daiktų tarnavimo laikas ir taip išvengiama komunalinių atliekų susidarymo;
- organizuoti atskirą pakartotiniam naudojimui tinkamų daiktų (tekstilės, drabužių, baldų, elektros ir elektroninės įrangos, sporto ir laisvalaikio inventoriaus ir kt.) surinkimą per DGASA ir/ar priėmimo vietas (stoteles Keisk'is);
- įrengti regioninį pakartotinio naudojimo centrą, kuriame būtų rūšiuojamos, tikrinamos, tvarkomos (remontuojamos, plaunamos, ir kt. atnaujinamos) pakartotiniam naudojimui paruošti tinkamos atliekos ir daiktai;
- Panevėžio mieste įrengti pakartotinio naudojimo daiktų realizavimo vietą;
- didinti pakartotiniam naudojimui tinkamų daiktų surinkimo stotelių Keisk'is / DGASA tinklo paslaugų prieinamumą, teikiant mokamą daiktų/atliekų surinkimo iš namų ūkių paslaugą;
- organizuoti atskirą pakartotiniam naudojimui tinkamų drabužių surinkimą specialiais konteneriais.

3.4.2. Biologinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas

Žaliosios atliekos. Panevėžio rajone ir toliau planuojama skatinti atliekų turėtojus kompostuoti biologines atliekas namų ūkio sąlygomis. Panevėžio regiono savivaldybių individualių namų gyventojai, pageidaujantys biologines atliekas kompostuoti namų ūkių valdose, jau yra aprūpinti kompostavimo dėžėmis, skirtomis kompostuoti žaliąsias atliekas bei augalinės kilmės maisto atliekas (žr. 2.3 skyrių). Vertinama, kad pasinaudojant esamomis kompostavimo dėžėmis, gyventojų pačių įsirengtomis kompostinėmis, individualiose valdose galima sukompustuoti apie 1,3 tūkst. tonų žaliųjų atliekų.

Panevėžio rajono gyventojai ir kiti žaliųjų atliekų turėtojai žaliąsias atliekas ir toliau galės atvežti į ŽAKA (6 lentelė). Vien tik žaliųjų atliekų surinkimo konteneriais paslaugos teikimas Panevėžio rajone kol kas neplanuojamas. Įdiegus maisto ir virtuvės atliekų rūšiuojamojo surinkimo sistemą, gyventojai dalį žaliųjų atliekų galės rūšiuoti ir į maisto kontenerius. Planuojama, kad Panevėžio rajone 2027 m. atskirai iš gyventojų bei viešųjų erdvių bus surenkama ir sukompustuojama apie 3,3 tūkst. tonų žaliųjų atliekų.

Plano įgyvendinimo laikotarpiu planuojama įrengti 1 naują nedidelio pajėgumo ŽAKA Panevėžio rajone Pajstrio apylinkėse. Planuojama, kad aikštelės pajėgumai sieks 600 t/m žaliųjų atliekų. Dvarininkų ŽAKA veiklos optimizavimui planuojama įrengti stoginę, kas užtikrins kompostavimo proceso stabilumą visus metus, be to, vykdant kompostavimą po stogine, užtikrinamas maistinių medžiagų neišplovimas iš komposto ir jo kokybės pagerinimas. Taip pat planuojama atnaujinti mobilią techniką – įsigyti naują frontalinį krautuvą.

Maisto atliekos. *Valstybiniame atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plane* savivaldybėms numatyta užduotis – iki 2024 m. aprūpinti namų ūkius biologinių atliekų surinkimo priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000, arba užtikrinti kompostavimą šių atliekų susidarymo vietose, taip pat užtikrinti, plėtoti ir skatinti kompostavimo bendruomenių daržuose sistemą. Biologines atliekas kompostuojantiems gyventojams gali būti taikomos nuolaidos už komunalinių atliekų tvarkymą.

Atsižvelgiant į šią užduotį, PRATC planuoja inicijuoti maisto atliekų savanoriško kompostavimo namuose demonstracinį projektą Panevėžio regiono savivaldybėse, dalintis šio projekto rezultatais su visomis Panevėžio regiono savivaldybėmis. Šio projekto metu savanoriams namų ūkiams – individualioms valdoms bus išdalintos specialios kompostinės, pritaikytos kompostuoti visas maisto atliekas, net ir gyvūninės kilmės. Vėliau projekte dalyvavusių namų ūkių apklausos duomenys bus pristatyti visoms savivaldybėms, kurios, atsižvelgiant į demonstracinio projekto rezultatus, identifikuos šių kompostinių poreikį.

Atliekų susidarymo vietoje sutvarkytų biologinių atliekų kiekiai yra prilyginti rūšiuojamuoju būdu surinktų komunalinių atliekų kiekiams, vertinant rūšiuojamojo surinkimo užduotis, todėl ateityje turės būti inventorizuotos visos gyventojų naudojamos kompostinės. Be to, atsižvelgiant į teisės aktų reikalavimus, bus skatinamas namudinis kompostavimas, pavyzdžiui kompostuojantiems atliekų turėtojams galės būti taikomas diferencijuotas apmokestinimas (mažesnė įmoka). Vertinama, kad individualiose valdose tam pritaikytose kompostinėse galima sukompustuoti virš 600 t maisto ir virtuvės atliekų.

Kaip jau buvo minėta, *Valstybiniame atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plane* savivaldybėms numatyta užduotis – iki 2024 m. aprūpinti namų ūkius biologinių atliekų surinkimo priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000, arba užtikrinti kompostavimą šių atliekų susidarymo vietose, taip pat užtikrinti, plėtoti ir skatinti kompostavimo bendruomenių daržuose sistemą.

Planuojama, kad Panevėžio rajone maisto ir virtuvės atliekos bus renkamos kartu su žaliosiomis atliekomis (4 mėn. per metus (žiemos metus), maisto atliekos bus renkamos be žaliųjų atliekų). Maisto ir virtuvės atliekų surinkimo kontenerių poreikis Panevėžio rajone pateiktas 31 lentelėje.

Atskirai surinktų maisto ir virtuvės atliekų apdorojimui Panevėžio regiono nepavojingų atliekų sąvartyno teritorijoje (Dvarininkų k., Panevėžio r.) projektuojami regioniniai maisto ir virtuvės atliekų apdorojimo įrenginiai. Juos eksploatuos PRATC. Kol kas įrenginyje per metus planuojama perdirbti 4 000 t atskirai surinktų maisto ir virtuvės atliekų, tačiau augant atskirai surinktų maisto atliekų kiekiams, perdirbimo pajėgumai taip pat bus plečiami pagal poreikį. Veikla bus vykdoma 1990,60 m² ploto biologiškai skaidžių maisto ir virtuvės atliekų paruošimo kompostavimui stoginėje, kurioje bus įrengta uždaro tipo gamybos patalpa (patalpų plotas – 986,60 m²) bei atviro tipo sandėliavimo patalpa – stoginė (patalpų plotas – 1004 m²). Į stoginės gamybos patalpą priimtose maisto ir virtuvės atliekos bus laikomos bei rankiniu būdu perrūšiuojamos, atskiriant priemaišas, t.y. bus atskiriamos kitos mechaninio rūšiavimo atliekos ir degiosios atliekos. Nuo priemaišų atskirtos maisto ir virtuvės atliekos bus maišomos su struktūrine medžiaga (smulkintos medienos šakos ir kelmai) ir vežamos į toje pačioje teritorijoje UAB „Ekoatliekos“ terminuotai (iki 2025 m. lapkričio 25 d.) eksploatuojamus BA įrenginius. Šiuose įrenginiuose bus vykdomas maisto ir virtuvės atliekų anaerobinis apdorojimas ir brandinimas BA biotuneliuose. Biotuneliuose apdorotos atliekos bus gražinamos PRATC, kuris vykdys pagaminto raugo brandinimą. Stoginės patalpoje Nr. 2 pagamintas raugas bus vartomas. Po 3-4 savaičių trunkančios brandinimo stadijos bus gaunamas stabilizuotas kompostas. Šis kompostas bus perkraunamas į brandinto komposto sijojimo zoną, kurioje bus sijojamas, atskiriant iš komposto dar likusias nesusikompostavusias stambesnes atliekas. Pagamintas kokybiškas kompostas bus laikomas ir parduodamas jo naudotojams kaip trąša arba dirvos gerinimo priemonė.

Atsižvelgiant į MKA sudėtį ir MKA sraute esantį ganėtinai didelį maisto ir virtuvės atliekų kiekį (daugiau kaip 30 proc., *11 lentelė*), vertinama, kad įdiegus MVA surinkimą, pradžioje Panevėžio rajone bus surenkami apie 240 t MVA, tačiau gyventojams įpratus rūšiuoti maisto atliekas, atskirai surinkti MVA kiekiai ateityje turėtų didėti.

Panevėžio regiono MBA įrenginių biotuneliuose šiuo metu apdorojamos iš MKA atskirtos BSA. Siekiant užtikrinti atskirai surinktų maisto atliekų perdirbimą ir kokybiško komposto gamybą, būtina modernizuoti ir tam pritaikyti esamus BA įrenginius, todėl planuojama jų rekonstrukcija/modernizavimas. Planuojama, kad po modernizacijos, esamuose biotuneliuose bus galima perdirbti ne mažiau kaip 9 tūkst. t atskirai surinktų MVA. Šiam modernizavimui planuojama kreiptis dėl ES fondų dalinio finansavimo.

Susidarančio filtrato kiekio ir taršos mažinimui BA įrenginių kieme numatoma įrengti stoginę. Biologinio apdorojimo įrenginiuose planuojama įdiegti techninio komposto džiovinimo įrangą, siekiant sumažinti techninio komposto drėgmę, kas leistų jį apdoroti kitomis technologijomis (sijoti, separuoti ir pan.), paruošiant panaudojimui energijai gauti ar kitokiam panaudojimui.

Viešojo maitinimo įstaigos atsako už savo veikloje susidarančių maisto ir virtuvės atliekų atskyrimą ir perdavimą atliekų tvarkytojams teisės aktų nustatyta tvarka. Diegiant maisto ir virtuvės atliekų atskiro surinkimo iš gyventojų sistemą, bus svarstoma galimybė į šią sistemą ateityje įtraukti ir viešojo maitinimo įstaigas. Informacija apie kitų biologiškai skaidžių atliekų, esančių mišrių komunalinių atliekų sraute, planuojamą tvarkymą pateikta 3.4.5 skyriuje.

31 lentelė. Maisto ir virtuvės atliekų surinkimo konteinerių poreikis ir jau įsigytos ar planuojamos įsigyti 2023 m. maisto ir virtuvės atliekų surinkimo priemonės Panevėžio rajone

Savivaldybė/ gyvenvietės > 2000 gyv.	Gyven- tojų skaičius	Planuojami aptarnauti būstai gyvenvietėse > 2000 gyv.				Kibirėlių poreikis, vnt.	Planuo- jami nupirkti kibirėliai 2023 m., vnt.	Papildo- mas kibirėlių poreikis, vnt.	Konteinerių poreikis				
		1-2 butų namai	Daugiabu- čiai namai	Butai daugia- bučiuose namuose	Planuoja- mas aptarnauti namų ūkių skaičius				Bendro naudojimo (antžeminiai)			Individualūs (120 l)	
									Jau nupirkti	Planuo- jami nupirkti 2023 m., vnt.	Papildo- mas poreikis, vnt.	Planuo- jami nupirkti 2023 m., vnt.	Papildomas poreikis, vnt.
Panevėžio r. sav.													
<i>Dembava</i>	2 447	465	28	681	1 146	707	707		10			348	

Šaltinis: savivaldybių duomenys, 2022 m.

3.4.3. Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų tvarkymo ateityje vertinimas

Vadovaujantis atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumu, didžiausias atliekų tvarkymo prioritetas teikiamas komunalinių atliekų perdirbimui, todėl pagrindinis komunalinių atliekų tvarkymo tikslas – atskirti kuo daugiau pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų rūšiuojamojo surinkimo būdu, nes tokios žaliavos yra geresnės kokybės ir tinkamesnės perdirbimui, negu išskirtos iš mišrių komunalinių atliekų srauto mechaninio apdorojimo (rūšiavimo) įrenginyje.

Panevėžio regiono savivaldybės yra pasirašiusios bendradarbiavimo sutartis su pakuočių gamintojų ir importuotojų organizacijomis – VšĮ „Žaliasis taškas“, VšĮ „Gamtos ateitis“³ ir VšĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“⁴ - bei trišales sutartis dėl pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir paslaugų teikimo visose regiono savivaldybėse. Tačiau priėmus *Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo Nr. IX-517 2, 4, 4-2, 7, 10, 11-2 straipsnių ir 2 priedo pakeitimo įstatymą*, savivaldybės (arba jų pavedimu – komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriai) iki 2022 m. gruodžio 1 d. *Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo* nustatyta tvarka turėjo pradėti procedūras pakuočių atliekų tvarkytojams, kurie teiks komunalinių atliekų sraute susidarantių pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo ir vežimo paslaugą, parinkti (iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos (2021-07-01) sudarytos terminuotos pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo sutartys galioja iki šiose sutartyse numatyto sutarties galiojimo termino pabaigos). O esamos bendradarbiavimo sutartys su pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licenciją turinčiomis gamintojų ir importuotojų organizacijomis per 6 mėnesius nuo pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir finansavimo sutarčių pasirašymo turės būti pakeistos arba sudarytos naujos, kad atitiktų naujus *Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo* reikalavimus. Tikimasi, kad šie pokyčiai prisidės prie pakuočių atliekų surinkimo ir tvarkymo sistemos efektyvumo didinimo.

Panevėžio rajono savivaldybėje gerai išvystyta pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimo infrastruktūra (žr. 2.3 skyrių), tačiau bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, ji toliau bus tobulinama ir prižiūrima. Preliminarus papildomų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimo konteinerių poreikis Panevėžio rajone pateiktas *32 lentelėje*.

32 lentelė. Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimo konteinerių poreikis Panevėžio rajone

Individualių konteinerių komplektų poreikis, vnt.	Bendro naudojimo ar individualių konteinerių komplektų sodų ir garažų bendrijose poreikis, vnt.	Bendro naudojimo ar individualių konteinerių komplektų juridiniams asmenims poreikis, vnt.
-	-	402

Šaltinis: savivaldybės duomenys, 2022 m.

Kadangi patys žemiausi rūšiavimo rezultatai (mažiausi tinkamai išrūšiuoti ir sutvarkyti kiekiai) yra daugiabučiuose gyvenančių gyventojų, kurie naudojami bendro naudojimo konteineriais, tad šiai tikslinei grupei turės būti skiriamas didžiausias dėmesys, skatinant rūšiuoti atliekas ir naudotis jau sukurta rūšiavimo infrastruktūra. Planuojama vykdyti viešinimo kampanijas, skatinančias atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir tinkamą tvarkymą, didelį dėmesį skiriant daugiabučių namų gyventojų rūšiavimo įgūdžiams tobulinti. Bendradarbiaujant su pakuočių gamintojų ir importuotojų organizacijomis ir kitais

³ VšĮ „Gamtos ateitis“ nuo 2023-01-01 perdavė visas teises ir pareigas, organizuojant gamintojų ir importuotojų pakuočių atliekų tvarkymą, Gamintojų ir importuotojų asociacijai „Gamtos ateitis“

⁴ VšĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“ pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencijos Nr. 003 galiojimas panaikintas Aplinkos apsaugos agentūros 2022-10-05 sprendimu Nr. LO-4 ir įstaiga 2022-10-12 įgijo bankrutuojančios įmonės statusą.

RATC, PRATC planuoja parengti tinkamo pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų rūšiavimo vieningas taisykles, jas viešinti ir kontroliuoti šių taisyklių laikymąsi.

Atsižvelgiant į tai, kad vis dar dideli pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų kiekiai patenka į mišrias atliekas, pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų rūšiavimo potencialas yra ganėtinai didelis, todėl planuojama, kad iki 2027 m. atskirai surenkamų šių atliekų kiekiai turėtų didėti (*26 lentelė*). Atliekų turėtojams bus suteikiama visa reikalinga informacija, kaip teisingai rūšiuoti atliekas, didelį dėmesį planuojama skirti švietimo kampanijoms, ir toliau bus plėtojama rūšiavimo infrastruktūra (*32 lentelė*).

Siekiant mažinti priemaišas ir gryninti rūšiuojamuoju būdu surinktus atliekų srautus, planuojama didinti rūšiuojamojo atliekų surinkimo kontrolę, įskaitant juridinių asmenų rūšiavimo kontrolę.

3.4.4. Kitų komunalinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas

Valstybiniame atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plane savivaldybėms numatytos šios rūšiuojamojo surinkimo plėtros užduotys:

- sudaryti galimybę buityje susidarančioms išrūšiuotoms statybinėms atliekoms surinkti;
 - atskirai surinkti baldų, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių atliekas. Savivaldybės privalo užtikrinti, kad jų organizuojamos komunalinių atliekų tvarkymo sistemos neatsisakytų priimti baterijų ir akumuliatorių atliekų iš gyventojų arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis;
 - iki 2025 m. aprūpinti gyventojus surinkimo priemonėmis buityje susidarančioms tekstilės atliekoms surinkti arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis;
 - iki 2025 m. užtikrinti galimybę atiduoti atskirai surinktas buityje susidarančias pavojingąsias atliekas (išskyrus baterijų ir akumuliatorių atliekas);
 - pastatyti specialius konteinerius tekstilės, pavojingosioms, statybinėms atliekoms surinkti arba užtikrinti gyventojams kitas priemones ir būdus buityje susidarančioms tekstilės, pavojingosioms ir statybinėms atliekoms atskirai surinkti (apvažiuojamasis surinkimas ne rečiau kaip 4 kartus per metus, individuali atliekų išvežimo paslauga pagal gyventojų užsakymą, specialūs maišai ar kitos priemonės);
- Aukščiau išvardintų atliekų atskiras surinkimas numatomas per DGASA (bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymą bei apmokestinamųjų gaminių tvarkymą). Be to, gyventojams ir toliau bus siūlomi alternatyvūs atliekų atskiro surinkimo būdai, t. y. surinkimas apvažiuojamo būdu (apvažiuojamasis surinkimas ne rečiau kaip 4 kartus per metus, individuali atliekų išvežimo paslauga pagal gyventojų užsakymą) bei kitomis priemonėmis (papildančios sistemos, kita).

Planuojama, kad buityje naudojamos elektros ir elektroninės įrangos atliekų bei naudotų padangų tvarkymo veikla ir toliau bus organizuojama bendradarbiaujant su licencijuotomis elektros ir elektroninės įrangos bei padangų gamintojų ir importuotojų organizacijomis, kurios ir toliau vykdys įsipareigojimus, numatytus teisės aktų nustatyta tvarka su PRATC sudarytose sutartyse dėl buityje naudojamos elektros ir elektroninės įrangos atliekų, naudotų padangų surinkimo PRATC įrengtose DGASA ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo.

DGASA tinklo plėtra. Siekiant užtikrinti didesnę pavojingųjų, statybinių, didelių gabaritų atliekų, EEĮ atliekų, baterijų ir akumuliatorių atliekų, naudotų padangų ir kitų atliekų surinkimo ir rūšiavimo patogumą visiems komunalinių atliekų turėtojams, taip pat vykdant *Valstybiniame atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plane* numatytą užduotį iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą, kad kaimo vietovėse DGASA būtų įrengta ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų, iki 2027 m.

Panevėžio rajone planuojama įrengti **1 papildomą DGASA**. Kadangi esamos ir planuojamos DGASA yra skirtos gyventojams aptarnauti, jomis negali naudotis juridiniai asmenys, pas kuriuos taip pat susidaro didelių gabaritų atliekos, todėl planuojama peržiūrėti DGASA kainodarą ir organizuoti mokamą atliekų, viršijančių nustatytus nemokamus kiekius, priėmimą iš gyventojų bei juridinių asmenų, taip pat praplečiant už mokesčių priimamų atliekų rūšių sąrašą bent vienoje DGASA Panevėžio rajono savivaldybėje.

Siekiant padidinti DGASA ir pakartotiniam naudojimui tinkamų daiktų surinkimo stotelių Keisk'is paslaugų prieinamumą, planuojama organizuoti mokamos, iš anksto užsakomos išrūšiuotų atliekų/daiktų nuvežimo į DGASA paslaugos teikimą (tokią paslaugą turėtų teikti komunalinių atliekų vežėjai).

Per DGASA, kapines ir kt. objektus surenkami nemaži **kitų atliekų** kiekiai, kurių apdorojimui reikalinga regioninė infrastruktūra. Šiuo tikslu planuojama įrengti kapinių, ir kt. atliekų apdorojimo aikštelę, deginti skirtų komunalinių atliekų terminuoto laikymo aikšteles bei stoginę Panevėžio regioninio sąvartyno teritorijoje Dvarininkų km, Panevėžio raj. Naujoje aikštelėje bus vykdomas atliekų apdorojimas, rūšiavimas, laikymas ir (ar) paruošimas perdirbimui.

Pavojingųjų atliekų surinkimas ir tvarkymas. Numatant komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtrą, labai svarbu užtikrinti, kad į mišrių komunalinių atliekų tvarkymo įrenginius ir juose gaunamus produktus patektų kuo mažiau pavojingų medžiagų, todėl savivaldybės, organizuodamos komunalinių atliekų surinkimo sistemas, turi užtikrinti atskiro buities pavojingųjų atliekų surinkimo paslaugų teikimą ir visuomenės švietimą. Savivaldybės turi užtikrinti buityje susidarančių pavojingųjų atliekų (išskyrus baterijų ir akumuliatorių atliekas) rūšiuojamąjį surinkimą ir tai, kad jų organizuojamose atliekų tvarkymo sistemose nebūtų atsisakoma iš gyventojų priimti baterijų ir akumuliatorių atliekas.

Pavojingųjų atliekų surinkimas bus ir toliau vykdomas DGASA ir apvažiavimo būdu (ne rečiau kaip 4 kartus per metus). PRATC planuoja parengti ir su Panevėžio regiono savivaldybėmis suderinti buityje susidarančių pavojingųjų atliekų rūšiavimo vadovą, kuris bus skirtas gyventojams ir suteiks visą būtiną informaciją, kaip tinkamai rūšiuoti pavojingąsias atliekas.

Savivaldybė arba PRATC, sudarant su gamintojais ir importuotojais ar jų įsteigtomis organizacijomis sutartis dėl komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančių atliekų tvarkymo sistemų, sieks, kad pavojingųjų atliekų srautai, kuriuos techniškai ir organizaciniu požiūriu galima surinkti, būtų surenkami tiesiogiai iš atliekų turėtojų, įrengiant specialius konteinerius įmonių, įstaigų ar organizacijų patalpose.

Tekstilės atliekų surinkimas ir tvarkymas. Tekstilės atliekų atskiras surinkimas ir toliau numatomas per DGASA bei vykdant konteinerinį šių atliekų surinkimą. Šiuo metu paramai gauti APVA pateikta paraiška Panevėžio rajone įsigyti 37 vnt. tekstilės konteinerių, papildomas poreikis kol kas neplanuojamas. (33 lentelė). Tekstilės konteineriai skirti labdarai tinkamiems drabužiams ir aprangos aksesuarams surinkti: tvarkingiems rūbams, avalynei, rankinėms, užuolaidoms. Vertinama, kad 2027 m. atskirai bus surenkama apie 27 t tekstilės atliekų.

33 lentelė. Tekstilės atliekų surinkimo konteinerių poreikis Panevėžio rajone

Turimas tekstilės atliekų surinkimo konteinerių skaičius, vnt.	Planuojamas įsigyti tekstilės atliekų surinkimo konteinerių kiekis su APVA parama, vnt.	Papildomas poreikis tekstilės atliekų konteineriams, vnt.
72	37	

Šaltinis: savivaldybės duomenys, 2022 m.

Esant finansavimo galimybėms, PRATC planuoja įgyvendinti tekstilės atliekų perdirbimo pajėgumų sukūrimo projektą Panevėžio regioninio sąvartyno teritorijoje Dvarininkų km., Panevėžio raj. Rūšiuojamuoju būdu surinktos tekstilės atliekos būtų išrūšiuojamos dalinai automatizuotu būdu, paruošiamos naudoti pakartotinai bei perdirbamos (gaminant pašluostas), o netinkamos perdirbti

tekstilės atliekos būtų nukreipiamos deginimui. Planuojama sukurti 3000 t/m tekstilės atliekų rūšiavimo, paruošimo perdirbimui ir perdirbimo pajėgumus.

3.4.5. Po pirminio rūšiavimo likusių mišrių komunalinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas

Siekiant atliekų tvarkymo sistemos efektyvumo ir ekonominės naudos vartotojams, mišrių komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros išlaikymas bei plėtra ir toliau bus vykdoma regioniniu principu. Pasibaigus MBA įrenginių operavimo sutarčiai (2025 m. lapkričio 25 d.), PRATC planuoja perimti ir eksploatuoti MBA įrenginius bei juos modernizuoti. Biologinės dalies modernizavimas trumpai aprašytas 3.4.2 skyriuje. Mechaninės dalies modernizavimas taip pat planuojamas, pritaikant esamus įrenginius daugiau išrūšiuoti pakuočių ir antrinių žaliavų iš mišrių atliekų, įdiegus maisto atliekų rūšiuojamąjį surinkimą. Tuo tikslu esamoje MA linijoje būtų įrengiamas optinis separatorius (1 vnt.) su priklausiniais. MBA įrenginių modernizavimo terminai ir apimtys priklausys nuo planuojamos gauti ES paramos. PRATC lėšomis planuojama patobulinti smulkios frakcijos 0-80 skaidymą, pakeičiant žvaigždinį separatorių dviejų pakopų būgniniu sietu, siekiant kokybiškai paruošti BSA tolimesniam biologiniam apdorojimui.

Kaip matyti iš prognozinių atliekų srautų (26 lentelė), savivaldybei intensyviai plėtojant rūšiuojamojo surinkimo sistemą, 2027 m. prognozuojamas ženklus mišrių komunalinių kiekių mažėjimas.

Saugiam atliekų šalinimui užtikrinti, susidarančio filtrato kiekių bei taršos mažinimui, planuojama uždenkti užpildytas Panevėžio regioninio sąvartyno 1 ir 2 sąvartyno sekcijas, įrengti asbesto atliekų šalinimo sekciją bei, esant poreikiui, įrengti sąvartyno 4 sekciją.

Siekiant įgyvendinti *Valstybiniame atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plane* nustatytą valstybinę komunalinių atliekų tvarkymo užduotį – iki 2030 m. sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekį, kad jis sudarytų ne daugiau kaip 5 proc. visų susidariusių komunalinių atliekų (pagal svorį), Panevėžio regione kasmet bus mažinamas likutinių komunalinių atliekų šalinimas. Prognozuojama, kad sąvartyne šalinamų komunalinių atliekų kiekis ir toliau mažės ir 2027 m. sudarys 8 proc. nuo visų į komunalinių atliekų tvarkymo sistemą patekusių komunalinių atliekų kiekio (30 lentelė) (darant prielaidą, kad bus šalinamos ne tik atliekos po apdorojimo MBA įrenginiuose, netinkamos nei perdirbimui, nei energijos gamybai, bet ir gatvių sąšlavos, asbesto atliekos, bei didelių gabaritų atliekų ir kitų atliekų apdorojimo metu gauti likučiai, kurie netinkami nei perdirbimui, nei naudojimui energijai gauti).

3.4.6. Šiuokšlinimo mažinimo priemonės

Pirmą kartą į *Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. planą* yra įtrauktos šiuokšlinimo prevencijos priemonės, kuriomis siekiama sumažinti aplinkos šiuokšlinimą ir sutvarkyti bešeimininkes atliekas:

- organizuoti, skatinti ir dalyvauti pilietinėse šiuokšlių rinkimo iniciatyvose;
- įtraukti šiuokšlių rinkimą miškuose, aplink vandens telkinius, pakelėse į viešųjų darbų programas;
- išplėsti antrinių žaliavų rūšiuojamojo surinkimo priemonių tinklą viešose vietose (parkuose, skveruose, lankytinose vietose, pagrindinėse gatvėse), užtikrinti jų surinkimą ir sutvarkymą;
- siekiant mažinti plastiko pakuočių atliekas, plėtoti viešųjų geriamojo vandens stotelių tinklą savivaldybių traukos centruose, viešose sporto aikštelėse, aikštynuose ir parkuose.

3.5. Plano įgyvendinimo poveikio įmokų už atliekų tvarkymą dydžiui vertinimas

Iki 2023 m. komunalinių atliekų tvarkymo paslauga buvo vienintelė viešoji paslauga, kurios kaina nereguluojama. Paskutiniaisiais metais didėjant gyventojų nepasitenkinimui dėl taikomo skirtingo komunalinių atliekų tvarkymo apmokestinimo savivaldybėse ir ženklaus vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už paslaugas dydžio skirtumo, Aplinkos ministerijos iniciatyva buvo imtasi veiksmų, siekiant sukurti efektyvesnę komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų apmokestinimo sistemą.

LR Vyriausybės programos įgyvendinimo plane buvo numatyta patvirtinti atliekų kainodaros principus, taikomus komunalinių atliekų tvarkymo paslaugoms. Atitinkamai 2021 m. gruodžio 23 d. priimti Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimai (įsigalioja 2023 m. sausio 1 d.) dėl reguliuojamos komunalinių atliekų tvarkymo kainodaros įvedimo, suteikiant papildomas funkcijas nepriklausomai reguliavimo institucijai – Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai (VERT).

2023 m. sausį įsigaliojus naujam reguliavimui, VERT pagal savo patvirtintą Komunalinių atliekų tvarkymo regioninės kainos nustatymo metodiką (numatyta patvirtinti 2022 m. gruodžio 28 d.) nustatys regionines komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainas ir prižiūrės, kaip jos taikomos. Regioninė kaina bus nustatoma 3 metų laikotarpiui, ją sudarys RATIC reguliuojama kaina, pagrįsta būtinosiomis sąnaudomis. Į regioninę kainą nebus įskaičiuojamos komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo, atliekų surinkimo ir vežimo paslaugų sąnaudos.

Nuo 2023 m. RATIC visas planuojamas vykdyti, vykdomas ar įvykdytas investicijas, susijusias su reguliuojama veikla, privalės pagrįsti ir suderinti su VERT. Be to, Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitime numatyta, kad RATIC privalės sumokėti VERT 0,95 procento praėjusių kalendorinių metų RATIC reguliuojamosios veiklos pajamų.

Taigi komunalinių atliekų, kurias savo įrenginiuose tvarkys PRATIC, tvarkymo kainą nuo 2023 m. tvirtins VERT. Kadangi reguliuojama kaina bus skaičiuojama pirmą kartą 2023 m. ir šiuo metu vis dar nėra aiškumo dėl jos skaičiavimo, sunku įvertinti, kokia ji bus nuo 2024 m.

Reguluojama kainos dalis skirtinguose RATIC skiriasi, bet galutinėje rinkliavoje ar kitoje įmokoje už komunalinių atliekų tvarkymą tai gali sudaryti vidutiniškai apie 50 proc.

Panevėžio rajono savivaldybės taryba, atsižvelgdamos į VERT nustatytas regionines kainas, taip pat vadovaudamasi LR Vyriausybės patvirtintomis *Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą taisyklėmis* bei savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo teisės aktais, pridėdama savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo administravimo, komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo sąnaudas ir komunalinių atliekų surinkimo iš atliekų turėtojų ir vežimo paslaugų kainą, ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo regioninės kainos patvirtinimo privalės pagal naują tvarką nustatyti rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžius.

Pažymėtina, kad savivaldybės taryba, patvirtindama rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų (fizinių asmenų) ir atliekų tvarkymą dydžius, turi įvertinti, ar jų mokama suma už paslaugas **neviršys 1 proc.** vidutinių mėnesio statistinių savivaldybės namų ūkio pajamų. Jei apskaičiuotas rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų (fizinių asmenų) ir atliekų tvarkymą dydis už atliekų tvarkymo paslaugas viršys 1 proc. vidutinių mėnesio statistinių savivaldybės namų ūkio pajamų, savivaldybė iš naujo turės įvertinti komunalinių atliekų tvarkymo administravimo, komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo sąnaudas ir perskaičiuoti rinkliavos ar kitos įmokos

už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų (fizinių asmenų) ir atliekų tvarkymą dydį, kad jis neviršytų 1 proc. vidutinių mėnesio statistinių savivaldybės namų ūkio pajamų.

4. PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO PRIEMONĖS

4.1. Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonių planas 2021-2027 m.

Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plano įgyvendinimo priemonės, skatinančios atliekų paruošimą naudoti pakartotinai, perdirbimą, kitokį naudojimą ir saugų atliekų šalinimą, pateiktos *34 lentelėje*. Šiame priemonių plane numatytas ir komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros objektų prognozuojamas preliminarus investicijų poreikis, lėšų poreikis visuomenės švietimui bei finansavimo šaltiniai.

2021-2027 metų vykdymo laikotarpiu Panevėžio regione bus baigta kurti ir pradėta eksploatuoti jau suplanuota bei projektuojama regioninė komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūra – maisto ir virtuvės atliekų perdirbimo Panevėžio regione įrenginys. Taip pat bus eksploatuojamos esama ir planuojama papildomai įrengti DGASA, esamos ir planuojama nauja žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės Panevėžio rajone, Panevėžio regioninis sąvartynas, regioniniai MBA įrenginiai, regioninė kapinių ir kt. atliekų apdorojimo aikštelė, tekstilės atliekų perdirbimo įrenginys, vykdoma uždarytų sąvartynų priežiūra. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos principai Panevėžio rajone iš esmės išliks tokie patys, kaip yra suplanuota ir numatyta *Panevėžio rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 m. plane*, patvirtintame 2014 m. gruodžio 22 d. Panevėžio rajono savivaldybės sprendimu Nr. T-246, t. y. ir toliau bus vystomas rūšiuojamasis atliekų surinkimas, o mišrios komunalinės atliekos apdorojamos regioniniuose MBA įrenginiuose, mažinamas sąvartyne šalinimų atliekų kiekis.

Pagrindinis dėmesys šiuo planavimo laikotarpiu bus skiriamas atliekų prevencijos, paruošimo naudoti pakartotinai bei perdirbimo skatinimui. Šių tikslų bus siekiama ne tik įgyvendinant technines priemones (pvz., sudarant geresnes atliekų rūšiavimo sąlygas), bet ir stiprinant atliekų tvarkymo reikalavimų įgyvendinimo kontrolę bei šviečiant ir informuojant visuomenę.

3 skyriuje pateiktas detalesnis *Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plano* įgyvendinimo priemonių aprašymas.

34 lentelė. Panevėžio rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano įgyvendinimo 2021-2027 m. priemonės.

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus investicijų poreikis,				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	iš viso, tūkst. Eur su PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM		
						2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, PRATC, kitos lėšos
1 tikslas. Bendradarbiaujant su atliekų turėtojais, ugdyti sąmoningumą bei atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų supratimą (permašyti, sumažinti, naudoti pakartotinai ir perdirbti)								
1.1. uždavinys. Padidinti visuomenės įsitraukimą įgyvendinant atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetus per partnerystes, didesnę komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir įvairias žiniasklaidos priemones								
1.1.1. Sukurti PRATC išmaniąją programėlę apie PRATC teikiamas paslaugas su galimybe integruoti savivaldybių informaciją (apie teikiamas komunalinių atliekų surinkimo paslaugas, atliekų surinkimo grafikus, remonto dirbtuves, labdaros organizacijas ir pan.); susitarti su savivaldybėmis dėl programėlės administravimo bei palaikymo	PRATC, Savivaldybė	2025 m.	VR, PRATC, kitos lėšos	100,0	121,0			100,0
1.1.2. Vykdyti viešinio kampanijas, skatinančias atliekų rūšiuojamąjį surinkimą (ypač maisto, tekstilės, statybinių, baldų, pakuočių, padangų, pavojingųjų atliekų) ir tinkamą tvarkymą, didelį dėmesį skiriant gyventojų, ypač daugiabučių, rūšiavimo įgūdžiams tobulinti	PRATC, Savivaldybė	2022-2027 m.	2021-2027 ESF, VR, PRATC, VB, kitos lėšos	205,0	248,1		205,0	-
1.1.3. Didinti rūšiuojamojo atliekų surinkimo kontrolę, taikyti atsakomybę už savivaldybių atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimus	Komunalinių atliekų vežėjai, PRATC	2023-2027 m.	VR, SB, PRATC, kitos lėšos					
1.2. uždavinys. Stiprinti Panevėžio rajono savivaldybės darbuotojų administracinius gebėjimus žiedinės ekonomikos, atliekų prevencijos ir efektyvaus tvarkymo srityse								

Priemonė	Vykdotojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus investicijų poreikis,				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	iš viso, tūkst. Eur su PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM		
						2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, PRATC, kitos lėšos
1.2.1. Dalyvauti konferencijose, seminaruose ar mokymuose komunalinių atliekų tvarkymo tematika, organizuoti pažintines išvykas į kitų regionų ar šalių atliekų tvarkymo įrenginius	Savivaldybė, PRATC	2022-2027 m.	SB, PRATC, kitos lėšos					
1.2.2. Dalyvauti tarptautiniuose projektuose komunalinių atliekų prevencijos ir tvarkymo tematika (esant kvietimams ir pagal tikslingumą)	Savivaldybė, PRATC	2022-2027 m.	SB, PRATC, kitos lėšos					
2 tikslas. Mažinti susidaranciu komunaliniu atlieku kiekį ir šiukšlinimą								
2.1. uždavinys. Padėti gyventojams keisti elgesį, siekiant sumažinti maisto švaistymą								
2.1.1. Vykdyti visuomenės švietimo ir informavimo kampaniją apie maisto atliekų prevenciją, tinkamą rūšiavimą ir tvarkymą	PRATC, Savivaldybė	2022-2027 m.	2014-2020 ESF, VR, PRATC, kitos lėšos	3,0	3,6	3,0		
2.1.2. Įgyvendinti taupaus maisto vartojimo iniciatyvas mokyklų, darželių, darboviečių valgyklose	Savivaldybė	2023–2027 m.	SB lėšos					
2.2. uždavinys. Padėti gyventojams keisti elgesį, siekiant sumažinti susidaranciu komunaliniu atlieku kiekį ar jų pavojingumą								
2.2.1. Organizuoti viešinimo kampaniją, ypatingai atkreipiant dėmesį į ilgalaikio vartojimo gaminius, tekstilę ir vienkartinis gaminius, skatinančią rinktis daugiartinis gaminius ir pakartotinai naudoti daiktus, vengti vienkartinę plastikinių gaminių vartojimo (1.1.2 priemonės dalis)	PRATC	2023–2027 m.	2021-2027 ESF, VR, PRATC, VB, kitos lėšos					

Priemonė	Vykdotojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus investicijų poreikis,				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	iš viso, tūkst. Eur su PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM		
						2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, PRATC, kitos lėšos
2.2.2. Skatinti gyventojus saugiai pašalinti asbestinio šiferio ir kitas asbesto turinčias atliekas ir suteikti informaciją apie finansinę paramą namų ūkiuose susidarantių asbesto atliekų šalinimui	Savivaldybė, PRATC	2022–2027 m.	SB, PRATC, kitos lėšos					
2.3. uždavinys. Plėtoti ir vystyti paruošimo naudoti pakartotinai veiklą								
2.3.1. Plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų – Keisk'is daiktų keitimosi stotelių tinklą, įrengiant daiktų keitimosi stotelę kiekvienoje DGASA	PRATC arba Savivaldybė	2023–2027 m.	2014-2020 ESF, VR, PRATC, kitos lėšos	71,6	86,7	71,6		
2.3.2. Organizuoti atskirą pakartotiniam naudojimui tinkamų daiktų (tekstilės, drabužių, baldų, elektros ir elektroninės įrangos, sporto ir laisvalaikio inventoriaus ir kt.) surinkimą per DGASA ir Keisk'is daiktų keitimosi stoteles ir dalinimąsi/keitimąsi tarp gyventojų	PRATC arba Savivaldybė	2023–2027 m.	VR, PRATC, kitos lėšos					
2.3.3. Įrengti regioninį atliekų paruošimo pakartotiniam naudojimui centrą Panevėžio regioninio sąvartyno teritorijoje Dvarininkų km, Panevėžio raj.	PRATC	2023–2024 m.	2014-2020 ESF, VR, PRATC, kitos lėšos	312,7	378,4	312,7		
2.3.4. Didinti pakartotiniam naudojimui tinkamų daiktų surinkimo stotelių Keisk'is / DGASA tinklo paslaugų prieinamumą, teikiant mokamą daiktų/atliekų surinkimo iš namų ūkių paslaugą	Komunalinių atliekų vežėjai	2025–2027 m.	Privačios, kitos lėšos					
2.4. uždavinys. Užtikrinti šiukšlinimo prevenciją								

Priemonė	Vykdotojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus investicijų poreikis,				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	iš viso, tūkst. Eur su PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM		
						2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, PRATC, kitos lėšos
2.4.1. Organizuoti, skatinti ir dalyvauti pilietinėse šiukšlių rinkimo iniciatyvose	PRATC, Savivaldybė	2023–2027 m.	SB, kitos lėšos					
2.4.2. Įtraukti šiukšlių rinkimą miškuose, aplink vandens telkinius, pakelėse į viešųjų darbų programas	Savivaldybė	2023–2027 m.	SB, kitos lėšos					
2.4.3. Išplėsti antrinių žaliavų rūšiuojamojo surinkimo priemonių tinklą viešose vietose (parkuose, skveruose, lankytinose vietose, pagrindinėse gatvėse), užtikrinti jų surinkimą ir sutvarkymą	Savivaldybė	2023–2027 m.	SB, GI, 2021-2027 ESF, kitos lėšos					
2.4.4. Siekiant mažinti plastiko pakuočių atliekas, plėtoti viešųjų geriamojo vandens stotelių tinklą savivaldybių traukos centruose, viešose sporto aikštelėse, aikštynuose ir parkuose	Savivaldybė	2023–2027 m.	SB, VB, kitos lėšos					
2.4.5. Finansuoti padangų atliekų, kurių turėtojų nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, sutvarkymą	Savivaldybė	2023 m.	VB, SB, kitos lėšos					
3 tikslas. Didinti komunalinių atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir mažinti mišrių komunalinių (nerūšiuotų) atliekų kiekius								
3.1. uždavinys. Skatinti atliekų turėtojus kompostuoti biologines atliekas namų ūkio sąlygomis								
3.1.1. Inicijuoti maisto atliekų savanoriško kompostavimo namuose demonstracinį projektą pasirinktoje(-ose) Panevėžio regiono savivaldybėje(-ėse), dalintis šio projekto rezultatais su visomis Panevėžio regiono savivaldybėmis	PRATC	2024 m.	VR, PRATC, kitos lėšos	20,0	24,2			20,0

Priemonė	Vykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus investicijų poreikis,					
			iš viso, tūkst. Eur be PVM	iš viso, tūkst. Eur su PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM			
					2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, PRATC, kitos lėšos	
3.1.2. Skatinti namudinį kompostavimą žaliosioms ir (ar) maisto atliekoms, kompostuojantiems atliekų turėtojams taikyti mažesnę įmoką ar vietinę rinkliavą	Savivaldybė, PRATC	2024–2027 m.	-					
3.1.3. Parengti ir platinti atliekų turėtojams maisto atliekų kompostavimo namų ūkio sąlygomis instrukciją	Savivaldybė, PRATC	2023-2027 m.	VR, PRATC, kitos lėšos	10,0	12,1			10,0
3.1.4. Identifikuoti namudinio kompostavimo dėžių/konteinerių, skirtų kompostuoti maisto atliekas ir žaliąsias atliekas, Panevėžio rajono savivaldybėje poreikį	Savivaldybė, PRATC	2023-2024 m.	-					
3.1.5. Esant poreikiui, aprūpinti namudinio kompostavimo dėžėmis/konteineriais, skirtais kompostuoti žaliosioms ir (ar) maisto atliekas, Panevėžio rajono savivaldybės individualių namų ir sodų gyventojus	Savivaldybė, PRATC	2023-2027 m.	SB, VB, VR, PRATC, kitos lėšos					
3.1.6. Atnaujinti bei papildyti rinkliavos/įmokos mokėtojų registrus informacija apie kompostuojančius namuose namų ūkius, jiems suteiktas priemones	Savivaldybė, PRATC	2024-2027 m.	VR, kitos lėšos					
3.2. uždavinys. Plėsti biologinių atliekų (žaliųjų ir maisto atliekų) rūšiuojamojo surinkimo apimtį								
3.2.1. Įsigyti ir aprūpinti atliekų turėtojus maisto atliekų surinkimo priemonėmis (1,1 m ³ , 120 l, kibirėliai). <i>Pastaba: Panevėžio rajono savivaldybė maisto atliekų surinkimo priemonės suplanavusi įsigyti su APVA parama iki 2023 m. pabaigos</i>	Savivaldybė, PRATC	2022-2024 m.	2021-2027 ESF, VB, SB, VR, kitos lėšos	17,6	21,3	17,6		

Priemonė	Vykdotojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus investicijų poreikis,				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	iš viso, tūkst. Eur su PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM		
						2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, PRATC, kitos lėšos
3.2.2. Organizuoti maisto atliekų rūšiuojamojo surinkimo paslaugos teikimą gyventojams	Savivaldybė, PRATC	2024–2027 m.	VR lėšos					
3.2.3. Vykdyti maisto atliekų ir žaliųjų atliekų rūšiavimo monitoringą ir kontrolę	Savivaldybė, PRATC, komunalinių atliekų vežėjai	2024-2027 m.	VR, SB, PRATC, kitos lėšos					
3.3. uždavinys. Plėsti pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų atskiro surinkimo (pirminio rūšiavimo) apimtis								
3.3.1. Peržiūrėti ir pagal poreikį atnaujinti konteinerių aikštelių išdėstymo schemą	Savivaldybė	2023 m.	VR, SB, kitos lėšos					
3.3.2. Juridinius asmenis aprūpinti individualaus naudojimo arba kolektyvinio (bendro) naudojimo pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų rūšiavimo konteinerių komplektais (<i>poreikis Panevėžio r. sav. – 402 vnt. konteinerių komplektų</i>)	Savivaldybė, PRATC, gamintojai ir importuotojai	2023-2027 m.	GI, kitos lėšos					
3.3.3. Parinkti pakuočių atliekų, susidarančių komunalinių atliekų sraute, rūšiuojamojo surinkimo ir vežimo savivaldybės teritorijoje surinkimo paslaugą teikiančius atliekų tvarkytojus bei infrastruktūros įrengimo, atnaujinimo, plėtros, priežiūros paslaugas teikiančius paslaugų teikėjus ir sudaryti su jais sutartis (ar pavedimus)	Savivaldybė, PRATC	2023-2027 m.	VR, kitos lėšos					
3.3.4. Organizuoti pakuočių atliekų, susidarančių komunalinių atliekų sraute, rūšiuojamojo surinkimo ir vežimo savivaldybės teritorijoje surinkimo paslaugos	PRATC	2023-2027 m.	GI, kitos lėšos					

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus investicijų poreikis,				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	iš viso, tūkst. Eur su PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM		
						2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, PRATC, kitos lėšos
bei infrastruktūros įrengimo, atnaujinimo, plėtros, priežiūros paslaugos teikimo administravimą								
3.4. uždavinys. Plėtoti kitų paruošimui naudoti pakartotinai ir perdirbimui tinkamų atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą ir paslaugas								
3.4.1. Parinkti vietą trūkstantos didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės Panevėžio rajono savivaldybėje įrengimui, užtikrinant jos prieinamumą atliekų turėtojams ⁵	Savivaldybė, PRATC	2023–2027 m.	SB, kitos lėšos					
3.4.2. Plėsti buitįje susidarantių tekstilės atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą (plėtoti konteinerių tinklą ir per DGASA) (<i>iki 2023 m. pabaigos su APVA parama planuojama įsigyti 37 tekstilės atliekų konteinerius</i>)	Savivaldybė, PRATC	2023-2027 m.	2021-2027 ESF, VB, SB, VR, kitos lėšos	48,2	58,3	48,2		
3.4.3. Vykdyti elektros ir elektroninės įrangos atliekų priėmimą DGASA, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymą	PRATC	2022-2027 m.	GI, PRATC, kitos lėšos					
3.4.4. Vykdyti atskirą naudotų padangų ir kitų apmokestinamų gaminių priėmimą DGASA, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais apmokestinamų gaminių atliekų tvarkymą, peržiūrėti naudotų padangų ir kitų	PRATC	2022-2027 m.	GI, VR, privačios lėšos, kitos lėšos					

⁵ Panevėžio rajono savivaldybėje nauja DGASA planuojama tarp Pajstrio, Bernatonių ir Pakuodžiupių gyvenviečių. Nauja DGASA planuojama kartu su ŽAKA.

Priemonė	Vykdotojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus investicijų poreikis,				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	iš viso, tūkst. Eur su PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM		
						2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, PRATC, kitos lėšos
apmokestinamų gaminių priėmimo į DGASA kainodarą								
3.4.5. Vykdyti atskirą perdirbimui tinkamų atliekų (buityje susidarančių statybos ir griovimo atliekų, didelių gabaritų, žaliųjų atliekų ir kt. atliekų) surinkimą DGASA	PRATC	2022-2027 m.	VR, privačios lėšos, kitos lėšos					
3.4.6. Organizuoti atskirą didelių gabaritų atliekų surinkimą apvažiavimo būdu	Savivaldybė, PRATC	2022-2027 m.	VR, privačios lėšos, kitos lėšos					
3.5. uždavinys. Vystyti buityje susidarančių pavojingųjų atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą ir paslaugas								
3.5.1. Parengti ir su Panevėžio regiono savivaldybėmis suderinti buityje susidarančių pavojingųjų atliekų rūšiavimo vadovą gyventojams	PRATC	2024 m.	VR, PRATC, kitos lėšos					
3.5.2. Organizuoti buityje susidarančių pavojingųjų atliekų rūšiuojamąjį surinkimą (apvažiuojamąjį surinkimą ne rečiau kaip 4 kartus per metus, individualią atliekų išvežimo paslaugą pagal gyventojų užsakymą, ir kt.)	Savivaldybė, PRATC	2025-2027 m.	VR, privačios lėšos, kitos lėšos					
3.5.3. Plėsti buityje susidarančių pavojingųjų atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą (plėtoti surinkimą per DGASA)	PRATC, Savivaldybė	2022-2027 m.	VR, PRATC, kitos lėšos					
4 tikslas. Užtikrinti aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkantį komunalinių atliekų tvarkymą								
4.1. uždavinys. Užtikrinti viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą								

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus investicijų poreikis,				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	iš viso, tūkst. Eur su PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM		
						2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, PRATC, kitos lėšos
4.1.1. Visiems atliekų turėtojams teikti viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą, atitinkančią minimalius kokybės reikalavimus, kuriuos nustato Aplinkos ministerija	Savivaldybė, PRATC	2022-2027 m.	VR, GI lėšos					
4.1.2. Nustatyti vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžius, atsižvelgiant į Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos nustatytą regioninę kainą	Savivaldybė	2023-2027 m.	VR lėšos					
4.2. uždavinys. Plėtoti Panevėžio rajono savivaldybės ir Panevėžio regiono komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą								
4.2.1. Įgyvendinti maisto/virtuvės atliekų apdorojimo pajėgumų sukūrimo Panevėžio regione projektą	PRATC	2022-2024 m.	2014-2020 ESF, VR, PRATC, kitos lėšos	2 017,0	2 440,6	2 017,0		
4.2.2. Įrengti papildomą (trūkstamą) DGASA savivaldybės parinktoje vietoje Pajstrio ir Panevėžio seniūnijų teritorijoje (Pajstrio k., Pakuodžiupių k., Bernatonių k.)	PRATC	2027 m.	2021-2027 ESF, SB, VR, PRATC, kitos lėšos	1 000,0	1 210,0		1 000,0	
4.2.3. Atsižvelgiant į paramos galimybes, įrengti papildomą ŽAKA savivaldybės parinktoje vietoje, atnaujinti kompostavimo įrangą, gerinti komposto kokybę	PRATC	2024-2027 m.	2021-2027 ESF, VB, SB, VR, PRATC, kitos lėšos	2 400,0	2 904,0		700,0	1 700,0
4.2.4. Įrengti kapinių, ir kt. atliekų apdorojimo aikšteles, deginti skirtų komunalinių atliekų terminuoto laikymo aikšteles bei stoginę Panevėžio regioninio sąvartyno teritorijoje Dvarininkų km, Panevėžio raj.	PRATC	2023- 2027 m.	PRATC, VR, kitos lėšos	1 100,0	1 331,0			1 100,0

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus investicijų poreikis,				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	iš viso, tūkst. Eur su PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM		
						2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, PRATC, kitos lėšos
4.2.5. Esant finansavimo galimybėms, įgyvendinti tekstilės atliekų perdirbimo pajėgumų sukūrimo projektą Panevėžio regioninio sąvartyno teritorijoje Dvarininkų km, Panevėžio raj.	PRATC	2023- 2027 m.	2021-2027 ESF, VB, SB, VR, PRATC, kitos lėšos	1 200,0	1 452,0		1 200,0	
4.2.6. Įvertinti galimybes įrengti saulės elektrinę(-es) ir pagamintą elektros energiją panaudoti regioninių įrenginių (MBA, DGASA) eksploatavimui	PRATC	2022-2024 m.	PRATC, kitos lėšos	10,0	12,1			10,0
4.2.7. Modernizuoti/atnaujinti Panevėžio MBA įrenginius, įskaitant biologinio apdorojimo įrenginių pritaikymą atskirai surinktų maisto atliekų apdorojimui, stoginės įrengimą BA įrenginių kieme bei mechaninės dalies modernizavimą, siekiant išrūšiuoti daugiau antrinių žaliavų	PRATC	2023-2027 m.	2021-2027 ESF, VB, SB, VR, PRATC, kitos lėšos	3 000,0	3 630,0		1 600,0	1 400,0
4.2.8. Uždengti užpildytas Panevėžio regioninio sąvartyno 1 ir 2 sąvartyno sekcijas	PRATC	2024-2025 m.	PRATC, VR, kitos lėšos	2 000,0	2 420,0			2 000,0
4.2.9. Įrengti asbesto atliekų šalinimo sekciją	PRATC	2023 m.	PRATC, VR, kitos lėšos	445,0	538,5			445,0
4.2.10. Esant poreikiui, įrengti Panevėžio regioninio sąvartyno 4 sekciją	PRATC	2027 m.	PRATC, VR, kitos lėšos	2 000,0	2 420,0			2 000,0
4.3. uždavinys. Aplinkai ir visuomenės sveikatai saugiu būdu eksploatuoti komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą, optimizuoti jos darbą ir poveikį aplinkai								

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus investicijų poreikis,				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	iš viso, tūkst. Eur su PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM		
						2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, PRATC, kitos lėšos
4.3.1. Eksploatuoti Panevėžio regioninį sąvartyną Dvarininkų km, Panevėžio raj., kaupiti lėšas jo uždarymui	PRATC	2022-2027 m.	VR, PRATC, kitos lėšos					
4.3.2. Vykdyti uždarytų sąvartynų priežiūrą po uždarymo	PRATC	2022-2027 m.	VR, PRATC, kitos lėšos					
4.3.3. Eksploatuoti regionines DGASA ir Keisk'is daiktų keitimosi stoteles	PRATC	2022-2027 m.	VR, GI, PRATC, privačios, kitos lėšos					
4.3.4. Eksploatuoti žaliųjų atliekų kompostavimo aikšteles	PRATC	2022-2027 m.	VR, PRATC, kitos lėšos					
4.3.5. Eksploatuoti regioninius mechaninio biologinio apdorojimo (MBA) įrenginius Dvarininkų km, Panevėžio raj.	PRATC	2025-2027 m.	VR, PRATC, kitos lėšos					
4.3.6. Eksploatuoti regioninius maisto/virtuvės atliekų apdorojimo įrenginius	PRATC	2023-2027 m.	VR, PRATC, kitos lėšos					
4.3.7. Eksploatuoti atliekų perkrovimo stotis	PRATC	2022-2027 m.	VR, PRATC, kitos lėšos					
4.4. uždavinys. Vykdyti atliekų monitoringą								
4.4.1. Vykdyti surinktų ir perduotų tvarkyti komunalinių atliekų, įskaitant ir surinktas atliekas per papildančias atliekų surinkimo sistemas, apskaitą	PRATC	2022-2027 m.	VR, PRATC, kitos lėšos					

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus investicijų poreikis,				
				iš viso, tūkst. Eur be PVM	iš viso, tūkst. Eur su PVM	tame tarpe priemonių, finansuojamų iš šių šaltinių, tūkst. Eur be PVM		
						2014-2020 ESF, VB lėšos	2021-2027 ESF, VB lėšos	SB, VR, PRATC, kitos lėšos
4.4.2. Sukurti duomenų apie susidariusias ir sutvarkytas juridinių asmenų komunalines atliekas (pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų, biologinių atliekų ir kt.) duomenų bazę, kaupti ir analizuoti šiuos duomenis	PRATC	2023-2027 m.	VR, PRATC, kitos lėšos					
Iš viso, tame tarpe:				15 960,1	19 311,8	2 470,1	4 705,0	8 785,0
<i>Visuomenės švietimui, įtraukimui, pilotiniams projektams (regiono mastu), tame tarpe</i>				<i>318,0</i>	<i>384,8</i>	<i>3,0</i>	<i>205,0</i>	<i>110,0</i>
Panevėžio rajono savivaldybės indėlis regioninėje viešinioje kampanijoje				40,0	48,4		40,0	
<i>Rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūros ir kompostavimo namų sąlygomis plėtrai Panevėžio raj. savivaldybėje</i>				<i>1 137,4</i>	<i>1 376,3</i>	<i>137,4</i>	<i>1 000,0</i>	<i>-</i>
<i>Rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūros ir kompostavimo namų sąlygomis plėtrai Panevėžio regione</i>				<i>20,0</i>	<i>24,2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>20,0</i>
<i>Atliekų tvarkymo įrenginių, infrastruktūros plėtrai, atnaujinimui Panevėžio raj. savivaldybėje</i>				<i>700,0</i>	<i>847,0</i>	<i>-</i>	<i>700,0</i>	<i>-</i>
<i>Atliekų tvarkymo įrenginių, infrastruktūros plėtrai, atnaujinimui Panevėžio regione</i>				<i>13 784,7</i>	<i>16 679,5</i>	<i>2 329,7</i>	<i>2 800,0</i>	<i>8 655,0</i>

* Finansavimo šaltinių trumpiniai:

2014-2020 ESF – 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų lėšos,

2021-2027 ESF – 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų lėšos,

GI – gamintojų ir importuotojų lėšos,

PRATC – PRATC lėšos,

SB – savivaldybių biudžetų lėšos,

VB – valstybės biudžeto lėšos,

VR – vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą lėšos.

Atsižvelgiant į 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programoje numatytus veiksmus – didinti komunalinių atliekų rūšiuojamojo surinkimo pajėgumus bei plėtoti atliekų paruošimo perdirbti ir perdirbimo pajėgumus, planuojama, kad dalis Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plane numatytų priemonių galės būti dalinai finansuojamos 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų ir (ar) valstybės biudžeto lėšomis.

Regioninė pažangos priemonė 02-001-06-10-01 (RE) „Skatinti rūšiuojamąjį atliekų surinkimą“. Planuojama, kad iš šios pažangos priemonės bus finansuojama suplanuota papildoma DGASA, įskaitant atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, surinkimo vietas (stotelės) įrengimą planuojamoje naujoje DGASA (planuojamos investicijos 1 mln. Eur) bei regioninė visuomenės informavimo kampanija (Panevėžio rajono savivaldybės indėlis – 40 tūkst. Eur).

Pažangos priemonė 02-001-06-10-02 „Skatinti atliekų perdirbimą ir antrinių žaliavų panaudojimą“. Planuojama, kad iš šios pažangos priemonės bus finansuojami regioniniai biologinių ir tekstilės atliekų perdirbimo pajėgumų sukūrimo ar plėtros projektai (naujų ŽAKA įrengimas, įskaitant ir vieną naują ŽAKA Panevėžio rajone, tekstilės atliekų perdirbimo pajėgumų sukūrimas, MBA biologinio apdorojimo įrenginių modernizavimas). Taip pat Panevėžio MBA įrenginių mechaninės dalies modernizavimas (pritaikant daugiau išrūšiuoti pakuočių ir antrinių žaliavų iš mišrių atliekų, įdiegus maisto atliekų rūšiuojamąjį surinkimą). Esant poreikiui bus galima pasinaudoti parama biologinių atliekų kompostinėms įsigyti, maisto atliekų kompostinių poreikis bus patikslintas po maisto atliekų savanoriško kompostavimo namuose demonstracinio projekto pasirinktoje(-ose) Panevėžio regiono savivaldybėje(-ėse) įgyvendinimo.

4.2. Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai

Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai:

1. kaip vykdomos atitinkamų kalendorinių metų Panevėžio rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plano įgyvendinimo priemonės, pateiktos 34 lentelėje;
2. kaip vykdomos atitinkamų kalendorinių metų Valstybinio atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plano komunalinių atliekų tvarkymo užduotys (užpildoma 35 lentelė):

35 lentelė. Valstybinio atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plano įgyvendinimo vertinimo kriterijų ir jų siekiamų reikšmių sąrašas

VAPTP punktas	Komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	Reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027
Valstybinės komunalinių atliekų tvarkymo užduotys							
260.1-260.2	Planuojamas paruošti naudoti pakartotinai ir perdirbti Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)	Siektina reikšmė	63%	65%	66%	67%	62%
		Faktinė reikšmė
260.3	Planuojamas šalinti Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)	Siektina reikšmė	11%	11%	10%	9%	8%
		Faktinė reikšmė

VAPTP punktas	Komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	Reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027
Rūšiuojamojo surinkimo kiekybinės užduotys savivaldybei/regionui							
261.1	<i>Planuojamas susidarymo vietoje sutvarkyti biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinkti Panevėžio rajono savivaldybės komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)</i>	<i>Siektina reikšmė</i>	60%	65%	70%	75%	80%
		<i>Faktinė reikšmė</i>
261.2	Namų ūkių aprūpinimas biologinių atliekų surinkimo priemonėmis bei kompostavimo susidarymo vietoje priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000, tame tarpe:						
	Žaliųjų atliekų kompostavimo dėžės, vnt.	<i>Faktinė reikšmė</i>	
	Maisto atliekų kompostavimo dėžės, vnt.	<i>Faktinė reikšmė</i>	
	Žaliųjų atliekų surinkimo konteineriai, vnt.	<i>Faktinė reikšmė</i>	
	Maisto atliekų surinkimo konteineriai, vnt.	<i>Faktinė reikšmė</i>	
261.5	Gyventojų aprūpinimas surinkimo priemonėmis butyje susidarančioms tekstilės atliekoms surinkti, vnt.	<i>Faktinė reikšmė</i>		
261.7.5	Iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą – kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų	<i>Siektina reikšmė</i>	1	1	1	1	2
		<i>Faktinė reikšmė</i>					...
263.3.	plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą;	<i>Siektina reikšmė</i>	1	1	1	1	2
		<i>Faktinė reikšmė</i>					...